

PKO BANK POLSKI
SPÓŁKA AKCYJNA

Sprawozdanie finansowe
Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego
Spółki Akcyjnej za rok zakończony
dnia 31 grudnia 2007 roku

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Raport roczny R 2007

(zgodnie z § 86 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 października 2005 r. – Dz. U. Nr 209, poz. 1744)
(dla banków)

za rok obrotowy 2007 obejmujące okres od 2007-01-01 do 2007-12-31
zawierający sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości
Finansowej
w walucie zł
data przekazania: 2008-04-15

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna (pełna nazwa emitenta)		
PKO BP SA (skrótowa nazwa emitenta)		
02-515 (kod pocztowy)		Warszawa (miejscowość)
Puławska (ulica)		15 (numer)
(22) 521-71-12 (telefon)	521-71-11 (fax)	(e-mail)
525-000-77-38 (NIP)	016298263 (REGON)	www.pkobp.pl (www)

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	2007	2006	2007	2006
Wynik z tytułu odsetek	4 503 107	3 722 561	1 192 308	954 723
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 037 095	1 749 863	539 371	448 786
Wynik z działalności operacyjnej	3 327 145	2 502 064	880 943	641 703
Zysk brutto	3 327 145	2 502 064	880 943	641 703
Zysk netto	2 719 991	2 047 391	720 184	525 093
Kapitał własny ogółem	11 729 541	10 035 724	3 274 579	2 619 473
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	(8 249 894)	8 528 557	(2 184 361)	2 187 314
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	473 187	(5 104 874)	125 288	(1 309 244)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	2 929 573	(748 676)	775 676	(192 013)
Przepływy pieniężne netto	(4 847 134)	2 675 007	(1 283 397)	686 058
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres	2,72	2,05	0,72	0,53
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres	2,72	2,05	0,72	0,53
Fundusze podstawowe (Tier 1)	8 324 409	6 634 547	2 323 956	1 731 715
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 202 936	-	335 828	-

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	5
BILANS	6
ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	7
RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	8
INFORMACJA UZUPEŁNIAJĄCA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	9
1. Informacje ogólne	9
2. Opis przyjętych zasad rachunkowości	14
3. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym i operacyjnym	31
4. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	59
5. Działalność powiernicza	60
6. Informacje o sekurytyzacji aktywów i pakietowych sprzedaży wierzytelności	60
7. Przychody i koszty z tytułu odsetek	61
8. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	62
9. Przychody z tytułu dywidend	62
10. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	63
11. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych/Wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż zaklasyfikowane do pozycji wycenianych przez wynik finansowy	63
12. Wynik z pozycji wymiany	63
13. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	64
14. Ogólne koszty administracyjne	64
15. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	65
16. Działalność zaniechana	67
17. Podatek dochodowy	67
18. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	68
19. Przeniesione aktywa finansowe, których składniki nie kwalifikują się do wyłączenia z bilansu	69
20. Kasa, środki w Banku Centralnym	69
21. Należności od banków	69
22. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	69
23. Pochodne instrumenty finansowe	71
24. Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	74
25. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	76
26. Inwestycyjne papiery wartościowe	76
27. Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone	80
28. Wartości niematerialne	82
29. Rzeczowe aktywa trwałe	84
30. Inne aktywa	86
31. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	86
32. Zobowiązania wobec Banku Centralnego	87
33. Zobowiązania wobec innych banków	87
34. Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	88
35. Zobowiązania wobec klientów	88
36. Zobowiązania podporządkowane	88
37. Pozostałe zobowiązania	89
38. Rezerwy	89
39. Świadczenia pracownicze	90

40. Środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)	90
41. Zobowiązania warunkowe	91
42. Potencjalne zobowiązania	92
43. Kapitał zakładowy	94
44. Pozostałe kapitały i niepodzielony wynik finansowy	94
45. Informacje uzupełniające do rachunku przepływów pieniężnych	94
46. Transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo	97
47. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi	99
48. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego Banku	101
49. Objasnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym	103
50. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	103

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku i dnia 31 grudnia 2006 roku

	Noty	2007	2006
Przychody z tytułu odsetek	7	6 270 988	5 381 545
Koszty z tytułu odsetek	7	(1 767 881)	(1 658 984)
Wynik z tytułu odsetek		4 503 107	3 722 561
Przychody z tytułu prowizji i opłat	8	2 648 092	2 151 063
Koszty z tytułu prowizji i opłat	8	(610 997)	(401 200)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		2 037 095	1 749 863
Przychody z tytułu dywidend	9	52 113	18 624
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	10	(77 701)	(94 420)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	11	6 521	49 091
Wynik z pozycji wymiany	12	522 693	532 570
Pozostałe przychody operacyjne	13	116 415	158 080
Pozostałe koszty operacyjne	13	(61 000)	(79 290)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		55 415	78 790
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	15	(44 948)	34 018
Ogólne koszty administracyjne	14	(3 727 150)	(3 589 033)
Wynik z działalności operacyjnej		3 327 145	2 502 064
Zysk (strata) brutto		3 327 145	2 502 064
Podatek dochodowy	17	(607 154)	(454 673)
Zysk (strata) netto		2 719 991	2 047 391
Zysk na jedną akcję			
– podstawowy z zysku za okres		2,72	2,05
– rozwodniony z zysku za okres		2,72	2,05

BILANS

na dzień 31 grudnia 2007 roku i na dzień 31 grudnia 2006 roku

	Noty	31.12.2007	31.12.2006
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	20	4 594 084	4 543 677
Należności od banków	21	5 346 882	13 349 723
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	22	1 202 919	997 432
Pochodne instrumenty finansowe	23	1 556 750	1 199 349
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	24	8 101 534	11 373 301
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	25	73 822 193	57 339 790
Inwestycyjne papiery wartościowe, w tym:	26	5 841 553	6 805 567
Dostępne do sprzedaży		5 841 553	6 805 567
Inwestycje w jednostki podporządkowane	27	1 054 395	892 301
Wartości niematerialne	28	927 610	726 458
Rzeczowe aktywa trwałe	29	2 270 480	2 157 382
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	17	187 707	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	17	35 531	-
Inne aktywa	30	429 699	432 347
SUMA AKTYWÓW		105 371 337	99 817 327
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	32	1 279	1 387
Zobowiązania wobec innych banków	33	3 624 455	3 875 868
Pochodne instrumenty finansowe	23	1 280 265	1 097 796
Zobowiązania wobec klientów	35	85 246 546	82 277 072
Zobowiązania podporządkowane	36	1 614 885	-
Pozostałe zobowiązania	37	1 421 321	1 925 573
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	17	-	170 960
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	17	-	8 378
Rezerwy	38	453 045	424 569
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		93 641 796	89 781 603
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	43	1 000 000	1 000 000
Pozostałe kapitały	44	8 009 550	6 988 333
Wynik roku bieżącego		2 719 991	2 047 391
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM		11 729 541	10 035 724
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		105 371 337	99 817 327

ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku i dnia 31 grudnia 2006 roku

2007	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały				Niepodzielony wynik finansowy	Zysk (strata) netto	Kapitał własny ogółem
		Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe			
1 stycznia 2007 roku	1 000 000	4 529 604	3 729	1 070 000	1 385 000	-	2 047 391	10 035 724
Zmiana wartości inwestycji dostępnych do sprzedaży pomniejszona o podatek odroczony			(46 174)					(46 174)
Zyski/straty ujęte bezpośrednio w kapitale własnym, razem	-	-	(46 174)	-	-	-	-	(46 174)
Zysk (strata) netto okresu							2 719 991	2 719 991
Zyski/straty za okres, razem	-	-	(46 174)	-	-	-	2 719 991	2 673 817
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych						2 047 391	(2 047 391)	-
Podział zysku z przeznaczeniem na kapitał		1 062 391			5 000	(1 067 391)		-
Podział zysku z przeznaczeniem na dywidendę						(980 000)		(980 000)
31 grudnia 2007 roku	1 000 000	5 591 995	(42 445)	1 070 000	1 390 000	-	2 719 991	11 729 541

2006	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały				Niepodzielony wynik finansowy	Zysk (strata) netto	Kapitał własny ogółem
		Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe			
1 stycznia 2006 roku	1 000 000	3 297 080	(4 460)	1 000 000	1 380 000	430 976	1 676 798	8 780 394
Zmiana wartości inwestycji dostępnych do sprzedaży pomniejszona o podatek odroczony	-	-	8 189	-	-	-	-	8 189
Zyski/straty ujęte bezpośrednio w kapitale własnym, razem	-	-	8 189	-	-	-	-	8 189
Zysk (strata) netto okresu	-	-	-	-	-	-	2 047 391	2 047 391
Zyski/straty za okres, razem	-	-	8 189	-	-	-	2 047 391	2 055 580
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	1 676 798	(1 676 798)	-
Podział zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	1 232 524	-	70 000	5 000	(1 307 774)	-	(250)
Podział zysku z przeznaczeniem na dywidendę	-	-	-	-	-	(800 000)	-	(800 000)
31 grudnia 2006 roku	1 000 000	4 529 604	3 729	1 070 000	1 385 000	-	2 047 391	10 035 724

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku

	Noty	2007	2006
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk (strata) netto		2 719 991	2 047 391
Korekty razem:		(10 969 885)	6 481 166
Amortyzacja		322 159	268 778
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	45	(72 004)	(23 803)
Odsetki i dywidendy	45	(257 695)	(276 403)
Zmiana stanu należności od banków	45	3 105 353	1 247 174
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz pozostałych instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej		3 066 280	8 505 341
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)		(357 401)	(62 122)
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom	45	(16 455 740)	(10 754 147)
Zmiana stanu aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		(35 531)	-
Zmiana stanu pozostałych aktywów		2 648	(118 099)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	45	(2 304 851)	1 933 454
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie) oraz pozostałych zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej		182 469	(159 588)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	45	2 687 410	6 336 192
Zmiana stanu rezerw	45	4 213	(499 277)
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	45	(463 546)	262 069
Zapłacony podatek dochodowy		(998 900)	(738 506)
Bieżące obciążenie podatkowe		640 233	472 972
Inne korekty	45	(34 982)	87 131
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(8 249 894)	8 528 557
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		6 603 974	125 285
Wykup inwestycyjnych papierów wartościowych		6 465 198	-
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		83 684	2 507
Zbycie aktywów zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5		-	74 380
Inne wpływy inwestycyjne		55 092	48 398
Wydatki z działalności inwestycyjnej		(6 130 787)	(5 230 159)
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu nabytych środków pieniężnych		(172 759)	(87 689)
Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach współzależnych		-	(44 371)
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		(5 346 405)	(4 616 676)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(611 623)	(481 423)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		473 187	(5 104 874)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		1 597 374	-
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom		(980 000)	(800 000)
Zaciągnięcie długoterminowych kredytów		2 376 198	-
Spląty długoterminowych pożyczek		(40 804)	-
Inne wpływy/wydatki finansowe		(23 195)	51 324
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		2 929 573	(748 676)
Zwiększenie (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		(4 847 134)	2 675 007
Środki pieniężne na początek okresu		13 879 643	11 204 636
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	45	9 032 509	13 879 643
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	31	8 120	5 487

INFORMACJA UZUPEŁNIAJĄCA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO na dzień 31 grudnia 2007 roku

1. Informacje ogólne

Sprawozdanie finansowe Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej („PKO BP SA”, „Bank”) obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku. Dane finansowe prezentowane są w tysiącach złotych.

Bank został utworzony w 1919 roku jako Poczta Kasa Oszczędnościowa. Od 1950 roku Bank rozpoczął działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 roku (Dz. U. Nr 5, poz. 55 ze zm.) przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15, w Polsce.

W dniu 12 kwietnia 2000 roku nastąpiło zarejestrowanie Powszechnej Kasy Oszczędności Bank Polski Spółki Akcyjnej. Spółka została wpisana do Rejestru Handlowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym Sądem Rejestrowym jest Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został wpisany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263. Kapitał zakładowy wynosi 1 000 000 tysięcy złotych.

Akcjonariat Banku jest następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
<i>Na dzień 31 grudnia 2007 roku</i>				
Skarb Państwa	514 935 409	51,49	1 zł	51,49
Pozostali	485 064 591	48,51	1 zł	48,51
Razem	1 000 000 000	100,00	---	100,00
<i>Na dzień 31 grudnia 2006 roku</i>				
Skarb Państwa	514 959 296	51,50	1 zł	51,50
Pozostali	485 040 704	48,50	1 zł	48,50
Razem	1 000 000 000	100,00	---	100,00

Bank jest notowany na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Działalność Banku

PKO BP SA jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym, obsługującym osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. PKO BP SA może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Bank prowadzi działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto, poprzez Centrum Bankowości Zagranicznej w Warszawie, Bank prowadzi działalność w Wielkiej Brytanii.

Kontynuacja działalności

Sprawozdanie finansowe Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym, czyli po dniu 31 grudnia 2007 roku. Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji przez Bank w okresie 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia przez Bank dotychczasowej działalności.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2007 roku:

• Rafał Juszczyk	Prezes Zarządu
• Berenika Duda-Uhryn	Wiceprezes Zarządu
• Robert Działak	Wiceprezes Zarządu
• Mariusz Klimczak	Wiceprezes Zarządu
• Wojciech Kwiatkowski	Wiceprezes Zarządu
• Aldona Michałak	Wiceprezes Zarządu
• Adam Skowroński	Wiceprezes Zarządu
• Stefan Świątkowski	Wiceprezes Zarządu

W trakcie roku zakończonego dnia 31 grudnia 2007 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Zarządu Banku:

Z dniem 10 stycznia 2007 roku Sławomir Skrzypek złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu w związku z powołaniem na Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

W dniu 10 stycznia 2007 roku Rada Nadzorcza Banku delegowała Marka Głuchowskiego Przewodniczącego Rady Nadzorczej PKO BP SA do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu na okres do dnia 23 stycznia 2007 roku. W związku z niepowołaniem w okresie od dnia 24 stycznia 2007 roku do dnia 26 stycznia 2007 roku w skład Zarządu Banku kandydata do pełnienia obowiązków Prezesa Zarządu Banku, Rada Nadzorcza delegowała Marka Głuchowskiego do czasowego wykonywania czynności Prezesa Zarządu PKO BP SA od dnia 27 stycznia 2007 roku do dnia 10 kwietnia 2007 roku.

Z dniem 31 stycznia 2007 roku Jacek Obłękowski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu.

W dniu 22 lutego 2007 roku Rada Nadzorcza powołała:

- Roberta Działaka do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 23 lutego 2007 roku,
- Stefana Świątkowskiego do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 1 maja 2007 roku.

Z dniem 13 marca 2007 roku Zdzisław Sokal złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku.

W dniu 2 kwietnia 2007 roku Rada Nadzorcza PKO BP SA:

- delegowała Marka Głuchowskiego, Przewodniczącego Rady Nadzorczej, do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych dotyczących działalności Zarządu Banku w zakresie prowadzenia spraw PKO BP SA od dnia 11 kwietnia 2007 roku,

- powierzyła z dniem 11 kwietnia 2007 roku Rafałowi Juszcakowi, Wiceprezesowi Zarządu Banku pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu PKO BP SA do czasu wyboru Prezesa Zarządu Banku,
- delegowała Adama Skowrońskiego, Członka Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności Wiceprezesa Zarządu Banku od dnia 11 kwietnia 2007 roku do dnia 30 kwietnia 2007 roku.

W dniu 20 czerwca 2007 roku Rada Nadzorcza PKO BP SA podjęła uchwały powołując:

- Aldonę Michalak do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 1 lipca 2007 roku,
- Mariusza Klimczaka do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 15 lipca 2007 roku,
- Adama Skowrońskiego do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 23 lipca 2007 roku,
- Berenikę Dudę-Uhryn do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 10 września 2007 roku.

W dniu 8 sierpnia 2007 roku Komisja Nadzoru Bankowego wyraziła zgodę na powołanie Rafała Juszcaka na stanowisko Prezesa Zarządu Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej.

Skład Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2007 roku:

• Marek Głuchowski	Przewodniczący Rady Nadzorczej
• Urszula Pałaszek	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
• Tomasz Siemiątkowski	Sekretarz Rady Nadzorczej
• Jerzy Michałowski	Członek Rady Nadzorczej
• Maciej Czapiewski	Członek Rady Nadzorczej
• Agnieszka Winnik-Kalemba	Członek Rady Nadzorczej

W trakcie roku zakończonego dnia 31 grudnia 2007 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Rady Nadzorczej Banku:

Z dniem 31 stycznia 2007 roku Jerzy Osiatyński złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej Banku.

Z dniem 19 marca 2007 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy powołało Macieja Czapiewskiego w skład Rady Nadzorczej Banku.

W dniu 20 lipca 2007 roku Adam Skowroński złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej PKO BP SA z dniem 22 lipca 2007 roku w związku z powołaniem do pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu PKO BP SA z dniem 23 lipca 2007 roku.

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej po dniu 31 grudnia 2007 roku zostały zaprezentowane w Nocie 50 (Zdarzenia następujące po dniu bilansowym).

Wewnętrzne jednostki organizacyjne wchodzące w skład Banku

Sprawozdanie finansowe Banku, obejmujące dane finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku wraz z porównawczymi danymi finansowymi, zostało sporządzone na podstawie danych finansowych wszystkich jednostek organizacyjnych wchodzących w skład Banku, za których pośrednictwem Bank prowadzi działalność. Na dzień 31 grudnia 2007 roku należą do nich: Centrala Banku w Warszawie, Dom Maklerski PKO BP SA, COK - Centrum Kart Kredytowych i Operacji Kartowych, CBE - Centrum Bankowości Elektronicznej Inteligo, 12 jednostek specjalistycznych, 12 regionalnych oddziałów detalicznych, 13 regionalnych oddziałów korporacyjnych, 574 oddziały samodzielne, 564 oddziałów podporządkowanych, 70 centrów korporacyjnych oraz 2 240 agencji.

Wymienione jednostki, poza Domem Maklerskim PKO BP SA, nie sporządzają samodzielnie sprawozdań finansowych.

Wskazanie, czy Bank jest jednostką dominującą lub znaczącym inwestorem oraz czy sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Bank PKO BP SA jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA oraz znaczącym inwestorem dla jednostek podporządkowanych i powiązanych z nimi, będących w posiadaniu Banku. W związku z tym PKO BP SA sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej, które obejmuje dane finansowe tych jednostek.

Skład Grupy

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				31.12.2007	31.12.2006
Grupa Kapitałowa PKO BP SA					
Podmiot dominujący					
1	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna				
Podmioty zależne bezpośrednio					
2	Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	Warszawa	Zarządzanie funduszem emerytalnym	100,00	100,00
3	Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Warszawa	Zarządzanie i eksploatacja Centrum Finansowego Puławska	100,00	100,00
4	PKO Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
5	Inteligo Financial Services SA	Warszawa	Usługi w zakresie technicznej obsługi bankowości internetowej	100,00	100,00
6	Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Warszawa	Usługi w zakresie obsługi i rozliczeń transakcji kartowych	100,00	100,00
7	Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Łódź	Działalność leasingowa	100,00	100,00
8	Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Warszawa	Pośrednictwo finansowe w zakresie obrotu akcjami i udziałami	100,00	100,00
9	PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	75,00	75,00
10	KREDOBANK SA	Lwów, Ukraina	Usługi finansowe	98,1815	69,933
Podmioty zależne pośrednio					
Podmiot zależny od PTE BANKOWY SA					
11	Finanse Agent Transferowy Sp. z o.o.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	100,00	100,00
Podmioty zależne od PKO Inwestycje Sp. z o.o.					
12	POMERANKA Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
13	Wilanów Investments Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
14	UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o.	Kijów, Ukraina	Działalność deweloperska	55,00	55,00
15	Fort Mokotów Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność deweloperska	51,00	51,00
16	ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o. *	Międzyzdroje	Działalność deweloperska	100,00	-
Podmiot zależny od Bankowego Funduszu Leasingowego SA					
17	Bankowy Leasing Sp. z o.o. **	Łódź	Działalność leasingowa	100,00	-
18	BFL Nieruchomości Sp. z o.o. ***	Łódź	Działalność leasingowa	100,00	-

Dodatkowo Bank posiada następujące podmioty współzależne i stowarzyszone:

Podmioty współzależne

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				31.12.2007	31.12.2006
Podmioty współzależne bezpośrednio					
1	CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	49,43	49,43
2	Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	Poznań	Budowa i eksploatacja hotelu	41,44	41,44
Podmioty współzależne pośrednio					
Podmioty zależne od CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o. (współzależne pośrednio od PKO BP SA)					
3	Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
4	Kamienica Morska Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
5	Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00
6	Promenada Sopocka Sp. z o.o.	Sopot	Działalność deweloperska	100,00	100,00

Podmioty stowarzyszone

Lp.	Nazwa jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Udział w kapitale (%)	
				31.12.2007	31.12.2006
Podmioty stowarzyszone bezpośrednio					
1	Bank Pocztowy SA	Bydgoszcz	Usługi finansowe	25,0001	25,0001
2	Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Krynica	Budowa i eksploatacja kolejki gondolowej	37,53	37,53
3	Ekogips SA – w upadłości	Warszawa	Produkcja elementów budowlanych	60,26	60,26
4	Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Poznań	Poręczenia prawa cywilnego i wekslowego	33,33	33,33
6	Agencja Inwestycyjna CORP SA	Warszawa	Zarządzanie nieruchomościami biurowymi	22,31	22,31
Podmioty stowarzyszone pośrednio					
Podmioty stowarzyszone Bankowego Towarzystwa Kapitałowego SA					
7	FINDER SA****	Warszawa	Świadczenie usług lokalizacji pojazdów oraz zarządzanie flotą pojazdów	46,43	46,43
9	INTER FINANCE Polska Sp. z o.o. *****	Suchy Las k/Poznania	Inwestowanie w branży pośrednictwa finansowego na rynku ukraińskim	-	45,00

* W dniu 1 października 2007 roku spółka została zarejestrowana

** W dniu 18 czerwca 2007 roku spółka została zarejestrowana

*** W dniu 16 lipca 2007 roku spółka została zarejestrowana

**** Do dnia 2 stycznia 2007 roku - FINDER Sp. z o.o.

***** W dniu 23 kwietnia 2007 roku udziały w spółce zostały sprzedane

Informacje na temat zmian udziału w kapitale podmiotów zależnych zostały zamieszczone w Nocie 27.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 8 kwietnia 2008 roku.

2. Opis przyjętych zasad rachunkowości

Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego oraz oświadczenie o zgodności sprawozdania finansowego ze standardami rachunkowości

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej przyjętymi przez UE według stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku.

W chwili obecnej, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Bank działalność, w zakresie stosowanych przez Bank zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF oraz standardami MSSF przyjętymi przez Unię Europejską.

Zmiany zasad rachunkowości

Poniżej zostały przedstawione nowe lub zmienione regulacje MSSF oraz nowe interpretacje Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF), które Bank zastosował w bieżącym roku. Ich zastosowanie nie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych – ujawnienia dotyczące kapitału

Bank zastosował zmienione regulacje MSR 1. Zasady zarządzania kapitałem zostały zaprezentowane w nocie 3 *Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym i operacyjnym*.

MSSF 7 Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji

Bank zastosował MSSF 7. Najistotniejsze zaminy zostały wprowadzone do noty 3 *Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym i operacyjnym*.

KIMSF 7 Zastosowanie metody przekształcenia w ramach MSR 29 „Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji”

Zastosowanie tej interpretacji nie ma wpływu na sprawozdanie finansowe Banku.

KIMSF 8 Zakres MSSF 2

Bank zastosował interpretację KIMSF 8. Efektem są zmiany niektórych zapisów zasad (polityki) rachunkowości. Bank przejrzał transakcje, w ramach których zostały wydane akcje (lub Bank poniósł zobowiązanie oparte na wartości instrumentów kapitałowych) jako zapłata za otrzymane dobra lub usługi i stwierdził, że nie wystąpiły transakcje, które wymagałyby zmienionego ujęcia w związku z zastosowaniem interpretacji KIMSF 8.

KIMSF 9 Ponowna ocena wbudowanych instrumentów pochodnych

Bank zastosował interpretację KIMSF 9. Interpretacja ta stwierdza, że oceny, czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest możliwa jedynie wtedy, gdy następują zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne. Zastosowanie tej interpretacji nie spowodowało istotnych zmian w ujmowaniu wbudowanych instrumentów posiadanych przez Bank.

KIMSF 10 Śródroczna sprawozdawczość finansowa a utrata wartości

Bank zastosował interpretację KIMSF 10. Interpretacja stwierdza, że jednostka nie może odwracać utraty wartości rozpoznanej w okresie śródrocznym dotyczącej wartości firmy lub inwestycji w instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży. Zastosowanie tej interpretacji nie spowodowało zmian wpływających na niniejsze sprawozdanie finansowe.

Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 8 *Segmenty operacyjne* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2009 roku),
- MSR 1 *Prezentacja sprawozdań finansowych* (zmieniony we wrześniu 2007 – ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2009 roku),
- MSR 23 *Koszty finansowania zewnętrznego* (zmieniony w marcu 2007 – ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2009 roku),
- Interpretacja KIMSF 11 MSSF 2 *Wydanie akcji w ramach Grupy i transakcje w nabytych akcjach własnych* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 marca 2007 roku),
- Interpretacja KIMSF 12 *Umowy na usługi koncesjonowane* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2008 roku),
- Interpretacja KIMSF 13 *Programy lojalnościowe* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 lipca 2008 roku),
- Interpretacja KIMSF 14 MSR 19 *Ograniczenia w wycenie aktywów programów określonych świadczeń, wymogi minimalnego finansowania i ich interakcje* (ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2008 roku),
- MSSF 3 *Połączenie jednostek gospodarczych* (zmieniony w styczniu 2008 – ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 lipca 2009 roku),
- MSR 27 *Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe* (zmieniony w styczniu 2008 – ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 lipca 2009 roku),
- MSSF 2 *Płatności w formie akcji: warunki nabywania uprawnień i anulowanie* (zmieniony w styczniu 2008 – ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2009 roku),
- Zmiany do MSR 32 i MSR 1: *Instrumenty finansowe z opcją sprzedaży po wartości godziwej* (zmiany wprowadzone w lutym 2008 – ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 stycznia 2009 roku).

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Bank zasady (politykę) rachunkowości. Bank planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania).

Walutą funkcjonalną Banku oraz walutą prezentacyjną niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

Podstawowe zasady i metody rachunkowości, stosowane przez PKO BP SA

W sprawozdaniu zastosowano zasadę kosztu historycznego, z wyjątkiem zasad wyceny aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz instrumentów pochodnych, które wyceniane są do wartości godziwej.

Podstawowe zasady i metody rachunkowości stosowane przez Bank w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2007 roku:

a) Dokonywanie szacunków

Bank podczas sporządzania sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe oraz ujętą w nim informację uzupełniającą.

Na każdy dzień bilansowy dokonane szacunki i założenia odzwierciedlają istniejące warunki, np. ceny rynkowe, stopy procentowe, kursy wymiany walut, itp. Pomimo faktu, że szacunki te opierają się na jak najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Bank podejmie, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić.

Bank wykazuje rodzaj oraz wielkość zmiany wartości szacunkowych, jeśli zmiana ta wywołuje skutki w okresie bieżącym lub jeśli przewiduje się takie skutki w okresach przyszłych.

Szacunki i założenia, które Bank przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów, dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Bank uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na dzień bilansowy.

Dokonywane przez Bank szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, w przypadku gdy korekty dotyczą tylko tego danego okresu. Jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak również na przyszłe okresy, są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Główne założenia dotyczące przyszłości przyjęte przy dokonywaniu szacunków przez Bank dotyczą przede wszystkim następujących obszarów:

- **Utrata wartości aktywów finansowych**

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia czy wystąpiły obiektywne przesłanki wskazujące na utratę wartości składnika lub grupy aktywów finansowych. Poprzez przesłanki utraty wartości rozumie się zdarzenia lub grupy zdarzeń, które miały miejsce po dacie początkowego ujęcia składnika/grupy aktywów, a które wskazują, iż mogło nastąpić obniżenie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych ze składnika aktywów lub grupy aktywów. W momencie rozpoznania przesłanek utraty wartości dokonuje się oszacowania odpisów z tytułu utraty wartości.

Bank przyjmuje trzy podejścia do oszacowania utraty wartości:

- 1) dla kredytów, dla których stwierdzono przesłankę wskazującą na utratę wartości pojedynczego składnika aktywów, a które zostały uznane za indywidualnie znaczące, oszacowanie utraty wartości odbywa się na podstawie analizy przyszłych przepływów pieniężnych prognozowanych dla każdego składnika aktywów;
- 2) dla kredytów, dla których stwierdzono przesłankę wskazującą na utratę wartości pojedynczego składnika aktywów, a które nie zostały uznane za indywidualnie znaczące, oszacowanie utraty wartości odbywa się na poziomie wyodrębnionych klas ekspozycji, na podstawie oczekiwanych średnich przepływów pieniężnych generowanych przez poszczególne portfele kredytów;
- 3) dla kredytów, dla których nie stwierdzono przesłanek wskazujących na utratę wartości pojedynczego składnika aktywów, ale dla których stwierdzono przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia poniesionych ale nie rozpoznanych strat, odpisy są szacowane na podstawie oczekiwanego okresu ujawniania strat, prawdopodobieństwa ujawnienia strat oraz oczekiwanej straty w momencie ujawnienia.

Bank planuje, iż metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości.

- **Utrata wartości inwestycji w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych**

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. W przypadku

istnienia takiej przesłanki, Bank dokonuje oszacowania wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa. Powyższa prognoza wartości użytkowej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

- **Utrata wartości innych aktywów trwałych**

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W przypadku istnienia takiej przesłanki, Bank dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej oraz oszacowania wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Oszacowanie tych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Bank może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

- **Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży**

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych oraz papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują w miarę dostępności dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków. Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży przyjmowane są również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę wyżej wymienionych instrumentów finansowych.

- **Kalkulacja rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe oraz nagrody jubileuszowe**

Rezerwa na odprawy emerytalne, odprawy rentowe i nagrody jubileuszowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej na dzień bilansowy przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne a w szczególności Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy obowiązujący w Banku. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych z uwzględnieniem wymogów Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej i Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, a w szczególności MSR 19. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody i odprawy emerytalne oraz rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w rachunku zysków i strat.

- **Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych**

Szacując długość okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są m.in.:

- 1) dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywności wykorzystania, itp.,
- 2) utratę przydatności z przyczyn technologicznych,

- 3) okres sprawowania kontroli nad składnikiem aktywów oraz prawne i inne ograniczenia okresu użytkowania,
- 4) zależność okresu użytkowania składników aktywów od okresu użytkowania innych aktywów,
- 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych bądź też w sytuacji kiedy szacowany okres użytkowania jest krótszy, przyjmuje się szacowany okres użytkowania.

b) Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy wykazywane według wartości nominalnej.

c) Aktywa finansowe

Bank klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat; aktywa finansowe dostępne do sprzedaży; kredyty, pożyczki i inne należności; aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności.

Bank decyduje o klasyfikacji aktywa finansowego w momencie jego początkowego ujęcia.

- **Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat**

W ramach tej kategorii Bank wyróżnia: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe zaklasyfikowane w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu stanowią: dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii w momencie udzielenia – z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Do tej kategorii kwalifikowane są także instrumenty pochodne.

Instrumenty kapitałowe

Instrumenty kapitałowe, zarządzane przez Dom Maklerski PKO BP SA, zakwalifikowane są do kategorii aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat ustalonej w następujący sposób:

- 1) dla instrumentów kapitałowych, dla których istnieje aktywny rynek - według wartości rynkowej,
- 2) dla instrumentów kapitałowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, jako cena ostatnio przeprowadzonej na rynku transakcji pod warunkiem, że w okresie między datą transakcji a dniem bilansowym nie nastąpiły znaczne zmiany uwarunkowań gospodarczych, które mogłyby wpłynąć na jej wartość.

Instrumenty dłużne

Dłużne instrumenty są zakwalifikowane do kategorii aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, która ustalona jest w następujący sposób:

- 1) dla dłużnych instrumentów, dla których istnieje aktywny rynek - według ceny rynkowej,
- 2) dla dłużnych instrumentów, dla których nie istnieje aktywny rynek - według innej wartości uznanej za wartość godziwą ustaloną:
 - a) metodą wartości aktywa referencyjnego,
 - b) metodą krzywej dochodowości na podstawie rynkowych kwotowań stóp procentowych,

- c) jako cena ostatnio przeprowadzonej na rynku transakcji pod warunkiem, że w okresie między datą transakcji, a dniem bilansowym nie nastąpiły znaczne zmiany uwarunkowań gospodarczych, które mogłyby wpłynąć na jej wartość.

Skutki zmiany wartości godziwej zaliczane są odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.

Przychody z odsetek związane z tymi instrumentami ustala się przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, jak również wszelkie odpisy dyskonta, premii, które wykazywane są w rachunku zysków i strat odpowiednio w pozycjach: przychody z tytułu odsetek i koszty z tytułu odsetek.

Instrumenty pochodne

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane są w dniu zawarcia transakcji w wartości godziwej a następnie na datę bilansową wyceniane do wartości godziwej. W przypadku, gdy oszacowana wartość godziwa jest niższa bądź wyższa od wartości godziwej na poprzedzający dzień bilansowy (dla transakcji zawartych w danym okresie bilansowym ceny nabycia lub sprzedaży instrumentu), Bank zalicza tę wartość odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej lub do wyniku z pozycji wymiany (dla transakcji FX swap, FX forward oraz transakcje CIRS) w korespondencji odpowiednio z pozycją „Pochodne instrumenty finansowe”.

Efekt ostatecznego rozliczenia transakcji pochodnych wykazuje się w wyniku z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub w wyniku z pozycji wymiany. Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania. Pozycje pozabilansowe wyrażone w walutach obcych podlegają przeszacowaniu na koniec każdego dnia według średniego kursu NBP.

Wartość godziwą instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie na rynku stanowi cena rynkowa, pomniejszona o koszty związane z przeprowadzeniem transakcji. W pozostałych przypadkach jest to wartość określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pozyskano z aktywnego rynku.

Wbudowane instrumenty pochodne

W Banku występują wbudowane instrumenty pochodne, które stanowią składniki zawartych umów zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym, a całość lub część przepływów pieniężnych związanych z takimi umowami zmienia się w sposób podobny do tego, jaki powodowałby samodzielny instrument pochodny. Oceny, czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny, dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest dokonywana jedynie wtedy, gdy następują zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne.

Instrumenty pochodne podlegające wydzieleniu z umów zasadniczych i osobnemu ujęciu w księgach rachunkowych wyceniane są według wartości godziwej. Wycena prezentowana jest w bilansie w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.

Instrument pochodny wykazywany jest odrębnie, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są odnoszone do rachunku zysków i strat,
- 2) charakter wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- 3) odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego,
- 4) możliwe jest wiarygodne ustalenie wartości godziwej wbudowanego instrumentu pochodnego.

W przypadku umów nie będących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wbudowany instrument pochodny zalicza się do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”, odnoszony do rachunku zysku i strat.

Wartość godziwą instrumentów finansowych znajdujących się w obrocie na rynku stanowi cena rynkowa, pomniejszona o koszty związane z przeprowadzeniem transakcji. W pozostałych przypadkach jest to wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pobrano z aktywnego rynku. Wykorzystywane techniki bazują między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modelach opcji oraz krzywych dochodowości.

• Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Są to aktywa finansowe, dla których okres utrzymywania nie jest określony a nie zostały zaklasyfikowane ani do portfela aktywów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ani do portfela aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności. W skład portfela wchodzi: dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz pożyczki i należności nieuwzględnione w pozostałych kategoriach. Odsetki od aktywów dostępnych do sprzedaży nalicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i ujmuje się w rachunku zysków i strat w przychodach odsetkowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się w wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej w stosunku do wyceny według zamortyzowanego kosztu odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny. Pozycja dotycząca kapitału z aktualizacji wyceny podlega rozliczeniu do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży składnika aktywów bądź wystąpienia utraty jego wartości. W przypadku wystąpienia trwałej utraty wartości wskazanego składnika aktywów zaklasyfikowanego do portfela dostępnego do sprzedaży, wcześniej ujęte zwiększenia wartości z przeszacowania do wartości godziwej pomniejszają „Kapitał z aktualizacji wyceny”. Jeżeli kwota uprzednio ujętych zwyżek jest niewystarczająca na pokrycie trwałej utraty wartości, różnicę odnosi się do rachunku zysków i strat.

Odpisów z tytułu utraty wartości nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat w odniesieniu do instrumentów kapitałowych tj. wszelkie późniejsze wzrosty wartości godziwej ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Instrumenty kapitałowe

Instrumenty kapitałowe zakwalifikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży wykazane są według wartości godziwej ustalonej w następujący sposób:

- 1) dla instrumentów kapitałowych, dla których istnieje aktywny rynek - według wartości rynkowej,
- 2) dla instrumentów kapitałowych, dla których nie istnieje aktywny rynek:
 - a) jako otrzymana bieżąca oferta kupna,
 - b) w drodze wyceny przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny świadczący tego rodzaju usługi.

W przypadku braku możliwości ustalenia wartości godziwej instrumenty kapitałowe wycenia się po cenie nabycia pomniejszonej o odpis z tytułu utraty wartości.

Skutki zmiany wartości godziwej instrumentów kapitałowych zakwalifikowanych do papierów dostępnych do sprzedaży odnosi się na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości, które ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Instrumenty dłużne

Instrumenty dłużne zakwalifikowane do kategorii dostępnych do sprzedaży wykazane są według wartości godziwej ustalonej w następujący sposób:

- 1) dla instrumentów dłużnych, dla których istnieje aktywny rynek - według ceny rynkowej,
- 2) dla instrumentów dłużnych, dla których nie istnieje aktywny rynek - według innej wartości uznanej za wartość godziwą ustalonej:
 - a) metodą wartości aktywa referencyjnego,

- b) metodą krzywej dochodowości na podstawie rynkowych kwotowań stóp procentowych, skorygowaną o marżę ryzyka równą marży określonej w warunkach emisji.

Skutki zmiany wartości godziwej w odniesieniu do wartości bilansowej instrumentu ustalonej według zamortyzowanego kosztu, odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny, z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości, które ujmowane są w rachunku zysków i strat. Przychody z odsetek oraz dyskonta z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej Bank zalicza do przychodów odsetkowych, zysk lub strata odnoszona na kapitał z aktualizacji wyceny stanowi różnicę pomiędzy ustaloną na dzień bilansowy wartością godziwą i wartością tych aktywów według zamortyzowanego kosztu.

- **Kredyty, pożyczki i inne należności**

Do kategorii pożyczek i należności zalicza się aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- 1) aktywa finansowe, które Bank zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- 2) aktywa finansowe wyznaczone przez Bank przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży, lub
- 3) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Do tej kategorii zaliczane są kredyty, pożyczki i inne należności nabyte i udzielone. Kredyty, pożyczki i należności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości.

Zamortyzowany koszt stanowi wartość, w jakiej kredyt lub pożyczka zostały wycenione w momencie początkowego ujęcia, pomniejszona o spłaty kwoty kapitału oraz powiększona lub pomniejszona o umorzenia wszelkich różnic między wartością początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszona o odpisy z tytułu utraty wartości. Do wyceny według zamortyzowanego kosztu stosuje się efektywną stopę procentową – stopę, która dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto przez okres do zapadalności lub do momentu następnej rynkowej wyceny, stanowiącą wewnętrzną stopę zwrotu składnika aktywów za dany okres; ustalenie tej stopy obejmuje opłaty otrzymywane przez Bank, które wpływają na charakterystykę finansową instrumentu. Prowizje, opłaty i koszty transakcji stanowiące integralny element efektywnego zwrotu z kredytu lub pożyczki korygują ich wartość bilansową i są uwzględniane w kalkulacji efektywnej stopy procentowej.

Kredyty i pożyczki o nieustalonych harmonogramach płatności wycenia się według wartości nominalnej, powiększonej o należne odsetki oraz pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Należności z tytułu świadczenia przez Bank kontrahentom usług wycenia się według wartości nominalnej powiększonej o należne odsetki oraz pomniejszonej o odpisy aktualizujące ich wartość.

Należności objęte ugodą wycenia się według wartości nominalnej, powiększonej o należne odsetki oraz pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

- **Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności**

Są to aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i terminie zapadalności, które nabyto z zamiarem utrzymywania i Bank jest w stanie utrzymać je do terminu zapadalności.

Aktywa finansowe zaliczone do tej kategorii wycenia się według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Rozliczenie zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej jest ujmowane w rachunku zysków i strat w przychodach odsetkowych.

Instrumenty dłużne kwotowane na aktywnym rynku utrzymywane do terminu zapadalności wykazane są według ceny nabycia skorygowanej o naliczone metodą efektywnej stopy procentowej odsetki, dyskonto, premię, z uwzględnieniem odpowiednio odpisów z tytułu trwałej utraty ich wartości.

d) Ujmowanie transakcji w księgach

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym również transakcje terminowe, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych, pod datą zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

e) Umowy sprzedaży i odkupu

Transakcje repo i reverse-repo oraz transakcje sell-buy back, buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu na moment zawarcia ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży ujmuje się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszt/przychód odsetkowy i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

f) Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Bank ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów, a zdarzenie powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do sytuacji, w których można stwierdzić, iż nastąpiła utrata wartości, zalicza się w szczególności:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi lub dłużnikowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika,
- 5) zanik obrotu danym składnikiem aktywów finansowych na aktywnym rynku ze względu na trudności finansowe emitenta lub dłużnika.
- 6) wystąpienie zdarzenia umożliwiającego oszacowanie spadku wartości przyszłych przepływów pieniężnych, w tym ich ściągłości, w odniesieniu do grupy aktywów.

W pierwszej kolejności Bank ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej. Jeżeli dla pojedynczego składnika aktywów finansowych nie należy dokonywać odpisu z tytułu utraty wartości, składnik ten, po zaszeregowaniu do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce, poddawany jest zbiorczej ocenie pod kątem wystąpienia utraty wartości.

Bank dokonuje podziału należności kredytowych ze względu na wielkość zaangażowania na portfel indywidualny i portfel grupowy.

W portfelu indywidualnym każda pojedyncza ekspozycja kredytowa i leasingowa jest poddawana testowi na utratę wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości tworzony jest odpis aktualizujący wartość należności. W przypadku, gdy dla danej ekspozycji nie wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości, ekspozycja ta włączana jest do portfela kredytów lub należności leasingowych ocenianego grupowo.

W portfelu grupowym identyfikowane są grupy o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, które następnie zbiorczo oceniane są pod kątem utraty wartości.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia przesłanki dla danego składnika aktywów finansowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów zostaje zmniejszona poprzez odpisy aktualizujące, a kwota straty obciąża rachunek zysków i strat.

Kalkulacja bieżącej wartości oszacowanych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia, pomniejszonego o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych łącznie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów odzysków generowanych z aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry odzysków są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wyłączyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

W przypadku wystąpienia utraty wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanego do kategorii dostępnych do sprzedaży, kwota odpisu z tytułu utraty wartości tego instrumentu ujmowana jest w rachunku zysków i strat, co skutkuje koniecznością przeniesienia skutków jego wyceny poprzednio odniesionej na kapitał z aktualizacji wyceny. Odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych nienotowanych nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat.

Nie dokonuje się odpisów z tytułu utraty wartości w odniesieniu do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

g) Wyłączenie z bilansu instrumentów finansowych

Instrument finansowy zostaje usunięty z bilansu, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z nim związanych lub, kiedy Bank przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Bank 1) przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub 2) zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Banku. Przenosząc składnik aktywów finansowych Bank ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- 1) jeżeli Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu,

- 2) jeżeli Bank zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie,
- 3) jeżeli Bank nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych to Bank ustala, czy zachował kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w bilansie Banku do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany.

Bank wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Najczęściej Bank wyłącza z bilansu kredyty, gdy podlegają one umorzeniu, przedawnieniu lub są nieściągalne. Wyłączanie z bilansu kredytów, pożyczek i innych należności następuje w ciężar utworzonych na nie odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy nie utworzono odpisów z tytułu utraty wartości lub ich wartość jest mniejsza od wartości kredytu, pożyczki i innej należności, przed odpisaniem należności zwiększa się odpis z tytułu utraty wartości o różnicę pomiędzy wartością należności a dotychczas utworzoną kwotą odpisu z tytułu utraty wartości.

h) Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

Rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne wykazywane są na dzień bilansowy według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, po pomniejszeniu o odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu trwałej utraty ich wartości. Metodę tę stosuje się również w odniesieniu do nieruchomości objętych aktualizacją wyceny przeprowadzoną w 1995 roku, które na moment przejścia na MSSF wycenione zostały do wartości godziwej. Amortyzacja naliczana jest od wszystkich aktywów trwałych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania lub upływu czasu, metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego aktywa. Przyjęte okresy i stawki amortyzacyjne podlegają okresowej weryfikacji. Jeśli zaistniały zdarzenia bądź zaszły zmiany wskazujące na to, że wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych może nie być możliwa do odzyskania, dokonywany jest przegląd tych aktywów pod kątem utraty wartości. Odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu utraty wartości odnoszone są bezpośrednio do rachunku zysku i strat jako koszt danego okresu. Nie amortyzuje się rzeczowych aktywów trwałych (gruntów) oraz wartości niematerialnych bez określonego okresu użytkowania, natomiast dokonuje się corocznego testu na utratę wartości.

Koszty związane z nabyciem lub wytworzeniem budynków dzieli się na istotne części składowe tego budynku (komponenty), w przypadku gdy części składowe posiadają różne okresy użytkowania lub gdy każda z nich dostarcza Bankowi korzyści w inny sposób. Każda część składowa tego budynku amortyzowana jest odrębnie.

Rozpoczęcie amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym ten środek przyjęto do używania, a jej zakończenie, nie później niż z chwilą:

- 1) zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową danego składnika aktywów, lub
- 2) przeznaczenia go do likwidacji, lub
- 3) sprzedaży, lub
- 4) stwierdzenia jego niedoboru, lub
- 5) ustalenia w wyniku weryfikacji, że przewidywana wartość końcowa składnika aktywów przewyższa jego wartość bilansową (netto).

Dla wartości niematerialnych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba, że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika, aktywny rynek i można określić jego wartość na tym rynku.

Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup środków trwałych oraz wartości niematerialnych stosowane w PKO BP SA:

Środki trwałe	Okresy
Budynki, lokale, spółdzielcze prawa do lokalu	40 - 60 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	10 lat (lub okres najmu, jeśli jest krótszy)
Maszynty, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 3 do 15 lat
Zespoły komputerowe	od 4 do 10 lat
Środki transportu	5 lat

Wartości niematerialne	Okresy
Licencje na programy komputerowe	od 4 do 10 lat
Prawa autorskie, w tym prawa do programów komputerowych	2 lata
Pozostałe wartości niematerialne	5 lat

i) Nieruchomości inwestycyjne

Początkowo nieruchomości inwestycyjne są ujmowane według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wyceniane zgodnie z wymogami modelu ceny nabycia (czyli pomniejszane o amortyzację oraz odpisy z tytułu utraty wartości). Nieruchomości inwestycyjne są usuwane z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

j) Ujmowanie inwestycji w jednostkach podporządkowanych

Inwestycje dokonane w jednostkach stowarzyszonych, współzależnych oraz zależnych wyceniane są według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

k) Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany na sprzedaż po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Odpisy aktualizujące wartości aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży ujmowane są w rachunku zysków i strat za okres, w którym dokonano tych odpisów. W stosunku do aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

l) Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych i wynik z pozycji wymiany

Bank wykazał aktywa i zobowiązania stanowiące bilansowe i pozabilansowe pozycje walutowe w złotych po przeliczeniu według średniego kursu NBP, obowiązującego na dzień bilansowy. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów, pożyczek i innych należności wyrażone w walutach obcych, które są tworzone w złotych podlegają uaktualnieniu wraz ze zmianą wartości wyceny aktywów walutowych, na które są tworzone. Zrealizowane i niezrealizowane różnice kursowe zaliczane są do rachunku zysków i strat.

m) Kursy walut przyjęte przy sporządzaniu sprawozdania finansowego

Do przeliczenia wartości pozycji bilansowych i pozabilansowych na dzień 31 grudnia 2007 roku dla euro przyjęto kurs 3,5820 PLN/EUR, będący kursem średnim ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski, obowiązującym na dzień bilansowy, natomiast do przeliczenia wartości pozycji bilansowych i pozabilansowych na dzień 31 grudnia 2006 roku na euro przyjęto kurs 3,8312 PLN/EUR będący kursem średnim ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski obowiązującym na dzień bilansowy.

Główne pozycje rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych za 2007 rok przeliczono na euro według kursu 3,7768 PLN/EUR stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca objętego sprawozdaniem finansowym. Natomiast dane finansowe dotyczące rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych za 2006 rok przeliczono na euro według kursu 3,8991 PLN/EUR stanowiącego średnią arytmetyczną średnich kursów ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca objętego porównawczymi danymi finansowymi.

EUR	2007	2006
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	3,5820	3,8312
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	3,7768	3,8991
Najwyższy kurs w okresie	3,9385	4,1065
Najniższy kurs w okresie	3,5699	3,7565

n) Udzielone zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Bank zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w bilansie jako aktywa lub zobowiązania lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Banku;
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w bilansie, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią przyznane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37 i MSR 39.

o) Podatek dochodowy odroczony

Z uwagi na odmiennność momentu uznania przychodu za osiągnięty lub kosztu za poniesiony w rozumieniu przepisów prawa bilansowego i podatkowego Bank tworzy rezerwę oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Wartość podatku dochodowego odroczonego ustalana jest z zastosowaniem metody bilansowej jako zmiana stanu pozycji bilansowych - aktywów i rezerw

na odroczony podatek dochodowy. Bank może dokonać kompensaty aktywów i rezerw na odroczony podatek dochodowy, kiedy posiada do tego tytuł prawny oraz kiedy aktywa i rezerwy dotyczą odroczonego podatku nałożonego przez tę samą władzę podatkową. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych odnoszonych na kapitał z aktualizacji wyceny, w przypadku których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z kapitałem z aktualizacji wyceny. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na dzień bilansowy rozpoczynający i kończący okres sprawozdawczy.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

p) Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej

Zobowiązania finansowe inne niż wycenianie w wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat stanowią instrumenty pochodne wyceniane zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie c) niniejszych informacji uzupełniających.

q) Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przepływów pieniężnych, a więc także rzetelnie ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

r) Instrumenty dłużne wyemitowane przez Bank

Instrumenty dłużne wyemitowane przez Bank są wykazywane jako zobowiązania i są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Koszty z tytułu odsetek oraz prowizji i opłat zapłaconych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej Bank zalicza w rachunku zysków i strat do kosztów odsetkowych.

s) Rozliczenia międzyokresowe kosztów bierne i przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach oraz rozliczenia z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (m.in. premie, nagrody oraz niewykorzystane urlopy).

Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

t) Rozliczenie międzyokresowe kosztów – czynne

Rozliczenia międzyokresowe czynne dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Rozliczenia międzyokresowe prezentuje się w bilansie w pozycji „Inne aktywa”.

u) Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne.

Zgodnie z Zakładowym Układem Zbiorowym, pracownicy PKO BP SA mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych lub rentowych w momencie odchodzenia na emeryturę lub rentę. Bank okresowo dokonuje wyliczenia aktuarialnego rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.

Bank tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów oraz z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników, a także z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie.

v) Ustalanie wyniku finansowego

Bank ujmuje wszystkie istotne pozycje kosztów i przychodów zgodnie z zasadami: memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań, tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości.

- **Przychody i koszty z tytułu odsetek**

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym dyskonto i premię, ujmowane na zasadzie memoriałowej z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. W przychodach odsetkowych ujmowane są również rozliczane w czasie efektywnie opłaty i prowizje otrzymane, wchodzące w skład wewnętrznej stopy zwrotu instrumentu finansowego.

- **Przychody i koszty z tytułu prowizji**

Przychody z tytułu opłat i prowizji ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału z chwilą wykonania usługi. Do przychodów prowizyjnych zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Bank za wykonanie czynności niezwiązanych z wewnętrzną stopą zwrotu kredytów, pożyczek i innych należności, a także rozliczane liniowo opłaty za świadczenie usług przez Bank w okresie dłuższym niż 3 miesiące. Do przychodów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, otrzymane od udzielonych kredytów i pożyczek o nieustalonych harmonogramach płatności.

- **Przychody z tytułu dywidend**

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat Banku w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

- **Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej**

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej.

- **Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych**

Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży oraz pozostałe zyski i straty wynikające z działalności inwestycyjnej.

- **Wynik z pozycji wymiany**

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na dzień bilansowy średniego kursu NBP oraz z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS).

- **Pozostałe przychody i koszty operacyjne**

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody z tytułu sprzedaży/likwidacji składników majątku trwałego i aktywów przejętych za długi, odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymanych odszkodowań, kar, grzywien, przychodów z tytułu dzierżawy/najmu nieruchomości oraz rozwiązanych rezerw na sprawy sporne i aktywa przejęte za długi. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie koszty sprzedaży/likwidacji majątku trwałego, w tym aktywów przejętych za długi, koszty windykacji należności, koszty rezerw na sprawy sporne oraz darowizny.

w) Podatek dochodowy bieżący

Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o: przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z polskimi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia oraz rezerwy na należności, zobowiązania pozabilansowe i inne aktywa.

Przy ustaleniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych uwzględniono przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 marca 2003 roku w sprawie przedłużenia bankom, realizującym program związany z udzielaniem pożyczek (kredytów) na cele budownictwa mieszkaniowego ze środków Funduszu Hipotecznego, terminów wpłat zaliczek i podatku dochodowego od osób prawnych (Dz. U. Nr 58, poz. 511).

x) Kapitały własne

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez Bank zgodnie z obowiązującym prawem oraz ze statutem. Do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski i niepokryte straty z lat ubiegłych.

- 1) kapitał zakładowy wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej,
- 2) kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutem Banku z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji i przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wynikać w związku z działalnością Banku. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zapasowego podejmuje Walne Zgromadzenie,
- 3) kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz związaną z nim wartość podatku odroczonego. W bilansie kapitał z aktualizacji wyceny prezentowany jest w ujęciu netto,
- 4) kapitały rezerwowe służące celom określonym w statucie tworzone są z odpisów z zysku netto w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie,

-
- 5) fundusz ogólnego ryzyka w PKO BP SA tworzony jest zgodnie z Prawem bankowym z dnia 29 sierpnia 1997 roku z zysku po opodatkowaniu.

Do kapitałów zaliczany jest także:

- 1) wynik finansowy w trakcie zatwierdzania pomniejszony o planowane dywidendy,
- 2) zadeklarowane, niewypłacone dywidendy.

Wynik finansowy netto roku obrotowego stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany o obciążenie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych.

y) Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (ZFŚS)

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych (Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 z późn. zm.) , Bank utworzył ZFŚS (Fundusz). Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej na rzecz pracowników oraz dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych. Aktywami Funduszu są zakumulowane odpisy dokonane przez Bank na rzecz ZFŚS pomniejszone o bezzwrotne wydatki z ZFŚS.

W bilansie Bank dokonał kompensaty aktywów i zobowiązań Funduszu, ze względu na fakt, że aktywa ZFŚS nie stanowią aktywów Banku.

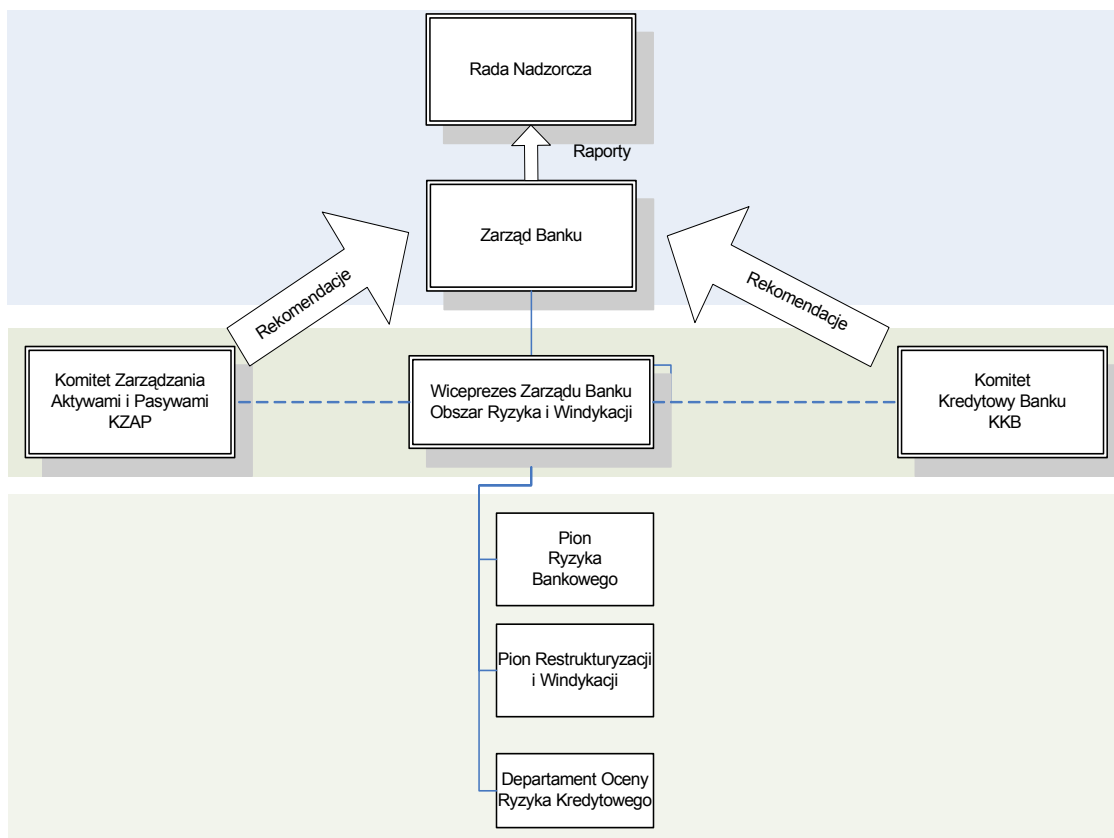
3. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym i operacyjnym

Działalność bankowa jest narażona na wiele rodzajów ryzyka, między innymi takich jak ryzyko kredytowe, rynkowe, operacyjne oraz biznesowe. Kontrolowanie wpływu tych rodzajów ryzyka na funkcjonowanie PKO BP SA należy do najważniejszych celów zarządzania Bankiem, a poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

Zarządzanie ryzykiem w Banku opiera się na następujących zasadach:

- zachowana jest pełna niezależność organizacyjna obszaru ryzyka i windykacji od działalności biznesowej,
- zarządzanie ryzykiem jest zintegrowane z systemami planistycznymi i kontrolingowymi,
- obszar ryzyka i windykacji wspiera na bieżąco realizację celów biznesowych przy zachowaniu akceptowalnego poziomu ryzyka,
- poziom ryzyka jest na bieżąco kontrolowany,
- model zarządzania ryzykiem jest na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka.

Model organizacyjny zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za strategię zarządzania ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku akceptuje najważniejsze decyzje mające wpływ na profil ryzyka Banku oraz regulacje wewnętrzne określające system zarządzania ryzykiem. Operacyjne zarządzanie ryzykiem - w zakresie przyznanych kompetencji - prowadzą jednostki i komórki organizacyjne Banku zgrupowane w ramach Pionu

Ryzyka Bankowego, Pionu Restrukturyzacji i Windykacji oraz Departament Oceny Ryzyka Kredytowego.

Pion Ryzyka Bankowego jest kierowany przez dyrektora zarządzającego. Celami Pionu Ryzyka Bankowego są przede wszystkim: przygotowywanie i wprowadzanie systemowych rozwiązań w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, operacyjnym, braku zgodności, rynkowym i strategicznym, jak również zarządzanie adekwatnością kapitałową.

Celem Pionu Restrukturyzacji i Windykacji jest zapewnienie efektywnej i sprawnej windykacji oraz restrukturyzacji wierzytelności trudnych.

Celem Departamentu Oceny Ryzyka Kredytowego jest ocena i weryfikacja poziomu oszacowań ryzyka kredytowego pojedynczych zaangażowań kredytowych, które ze względu na skalę ekspozycji i poziom ryzyka wymagają szczególnej uwagi.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym i portfelowym ryzykiem kredytowym w Banku wspierają dwa komitety, którym przewodniczy Wiceprezes Zarządu Banku nadzorujący Obszar Ryzyka i Windykacji:

- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAP),
- Komitet Kredytowy Banku (KKB).

KZAP podejmuje decyzje oraz wydaje rekomendacje dla Zarządu Banku w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym, portfelowym ryzykiem kredytowym oraz zarządzania aktywami i pasywami Banku.

KKB podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych dużych zaangażowań kredytowych bądź wydaje rekomendacje w tym zakresie dla Zarządu Banku.

Komitety kredytowe funkcjonują również na innych poziomach struktury organizacyjnej Banku. Ich zadaniem jest wydawanie rekomendacji, dotyczących decyzji kredytowych istotnych ze względu na poziom ryzyka i wielkości ekspozycji.

Ryzyko kredytowe

Cele i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym

Realizację celów zapewnia stosowanie przez bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są stale weryfikowane i rozwijane w kierunku metod ratingów wewnętrznych.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym określa Zarząd Banku. Odpowiedzialność za wdrożenie i funkcjonowanie zasad spoczywa na kadrze menedżerskiej Pionu Ryzyka Bankowego.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- identyfikację, polegającą na określeniu źródeł ryzyka zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
- pomiar ryzyka,
- systemowe zarządzanie ryzykiem polegające na planowaniu działań, wydawaniu rekomendacji i zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających, z uwzględnieniem potrzeb biznesowych,
- monitorowanie polegające na ciągłym nadzorowaniu wysokości podejmowanego przez Bank ryzyka zgodnie z przyjętymi metodami pomiaru ryzyka,
- raportowanie obejmujące cykliczne informowanie o profilu ryzyka kredytowego i podjętych działaniach.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym odbywa się w otoczeniu, na które składają się:

- organizacja wewnętrzna Banku uwzględniająca rozdział funkcji biznesowych od funkcji zarządzania ryzykiem kredytowym, przy jednoczesnym określeniu zasad odpowiedzialności, zadań i wzajemnych relacji,
- system regulacji wewnętrznych, w którym określone są metody zarządzania ryzykiem kredytowym,
- środowisko informatyczne Banku umożliwiające przepływ informacji niezbędnych do oceny ryzyka oraz jego kontroli.

Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego dla celów identyfikacji portfelowego poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli obciążonych ryzykiem kredytowym. Metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego bazują na kalkulacji miar ryzyka, takich jak: prawdopodobieństwo niewypłacalności, stopa odzysku, oczekiwana strata kredytowa, czy wartość zagrożona ryzykiem kredytowym.

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym należą:

- punkty odcięcia,
- minimalne marże kredytowe,
- limity branżowe,
- limity kompetencyjne,
- limity koncentracji zaangażowań,
- testy skrajnych warunków.

Bank kontynuuje prace związane z rozwojem metodologii pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego oraz rozszerzaniem zakresu szacowanych portfelowych miar ryzyka kredytowego. Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają, m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie usług, ustalanie optymalnej wysokości punktów odcięcia oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o wewnętrzne modele.

Bank przy ocenie ryzyka kredytowego portfeli kredytowych stosuje następujące miary:

- udział i strukturę kredytów zagrożonych,
- udział i strukturę ekspozycji spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- miary efektywności metodologii scoringowych (Accuracy Ratio).

Bank rozwija metodologię pomiaru ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody ratingów wewnętrznych (IRB) w kierunku pokrycia portfelowym pomiarem całego portfela kredytowego.

Główne zasady organizacji procesu kredytowego

Bank w procesie kredytowym kieruje się następującymi zasadami:

- każda transakcja kredytowa jest poddawana wszechstronnej ocenie ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- sporządzona ocena ryzyka kredytowego jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez niezależne od służb biznesowych, służby oceny ryzyka kredytowego, jeżeli spełnione są kryteria aktywacji tych służb,
- pomiar ryzyka kredytowego zawartych transakcji kredytowych dokonywany jest cyklicznie z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,

- ryzyko kredytowe jest dywersyfikowane pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- decyzje kredytowe mogą podejmować jedynie osoby do tego uprawnione,
- Bank zabezpiecza ryzyko kredytowe tworząc odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Ww. zasady są ujęte w regulacjach wewnętrznych Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania. Regulacje określają sposób szacowania poziomu ryzyka kredytowego pojedynczych ekspozycji kredytowych, jego zabezpieczenia i podejmowania decyzji kredytowych.

Ocena indywidualnego ryzyka kredytowego

Ocena ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych jest dokonywana w Banku z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych, które są tworzone, rozwijane i nadzorowane przez Pion Ryzyka Bankowego. Funkcjonowanie metod oceny wspierają specjalistyczne centralne aplikacje informatyczne.

Bank ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu bieżącej sytuacji finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji pozyskanych z zewnętrznych źródeł informacji i wewnętrznych kartotek Banku.

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji (z wyłączeniem klientów instytucjonalnych rynku detalicznego ocenianych w sposób uproszczony). Miarą tych ocen są ratingi: klienta i transakcji. Syntetyczną miarą ryzyka kredytowego odzwierciedlającą poziom ryzyka kredytowego Banku jest tzw. rating łączny.

Informacja o ratingach i ocenach scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, ustalaniu kwot aktywacji niezależnych służb oceny ryzyka oraz systemie raportowania.

Stopień narażenia na ryzyko kredytowe

Poniższa tabela prezentuje maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe Banku na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku.

Pozycje bilansowe	31.12.2007	31.12.2006
Należności od banków	5 346 882	13 349 723
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 193 254	995 933
Pochodne instrumenty finansowe	1 556 750	1 199 349
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	8 101 534	11 373 301
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	73 822 193	57 339 790
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	5 762 209	6 714 917
Inne aktywa	346 070	306 843
Razem	96 128 892	91 279 856

Pozycje pozabilansowe	31.12.2007	31.12.2006
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	8 856 029	10 296 573
Udzielone gwarancje	1 477 687	656 698
Udzielone akredytywy	562 155	237 650
Gwarancje emisji	1 550 044	809 916
Razem	12 445 915	12 000 837

Struktura portfela wg sektorów

Poniższa tabela prezentuje kredyty i pożyczki udzielone klientom Banku.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom Banku	31.12.2007	31.12.2006
sektor finansowy (inny niż banki)	1 508 977	844 060
sektor niefinansowy	70 940 466	52 763 698
sektor budżetowy	3 679 478	6 065 423
Razem kredyty i pożyczki brutto	76 128 921	59 673 181
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(2 306 728)	(2 333 391)
Razem kredyty i pożyczki netto	73 822 193	57 339 790

Struktura portfela wg klas ratingowych

Bank stosuje klasyfikację klientów instytucjonalnych nie spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości do wewnętrznych klas ratingowych oznaczonych od A (pierwszorzędna) do F (akceptowalna).

Systemem ratingowym objęte są następujące portfele:

- klienci korporacyjni,
- klienci instytucjonalni rynku mieszkaniowego,
- małe i średnie przedsiębiorstwa (z wyłączeniem pewnych produktów ocenianych w sposób uproszczony).

Struktura portfela PKO BP SA (w %) w podziale na klasy ratingowe (bez sektora budżetowego)

Klasa ratingu	31.12.2007	31.12.2006
A (pierwszorzędna)	3%	1%
B (bardzo dobra)	9%	7%
C (dobra)	21%	25%
D (zadowolająca)	28%	21%
E (przeciętna)	26%	27%
F (akceptowalna)	13%	19%
Razem	100%	100%

Polityka zabezpieczeń

Czynności podejmowane w zakresie zabezpieczeń mają na celu należyte zabezpieczenie interesu Banku, w tym ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych. Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych Banku.

W ramach produktów dotyczących finansowania nieruchomości do najczęściej stosowanych zabezpieczeń należą hipoteka zwykła i kaucyjna, poręczenie na zasadach ogólnych oraz poręczenie wekslowe, pełnomocnictwo do środków zgromadzonych na rachunku bankowym, weksel własny oraz przelew praw z umowy ubezpieczenia na życie kredytobiorcy.

W ramach produktów oferowanych dla podmiotów korporacyjnych do najczęściej stosowanych zabezpieczeń należą zastaw rejestrowy na rzeczach ruchomych, przewłaszczenie rzeczy ruchomej, pełnomocnictwo do środków zgromadzonych na rachunku bankowym, hipoteka zwykła i kaucyjna, poręczenie na zasadach ogólnych, weksel własny.

W zakresie produktów dotyczących bankowości detalicznej do najczęściej stosowanych zabezpieczeń należą weksel własny, poręczenie wekslowe oraz poręczenie cywilne, pełnomocnictwo do środków zgromadzonych na rachunku czy blokada środków zgromadzonych na rachunku.

Koncentracja ryzyka kredytowego w Banku

Bank definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależna jest od wspólnego czynnika ryzyka. Bank analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż,
- regionów geograficznych
- walut.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku. Zgodnie z art. 71 ust. 1 tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo – akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć 20% funduszy własnych Banku w przypadku, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest podmiotem powiązaniem z Bankiem lub 25% funduszy własnych Banku w przypadku, gdy podmioty te nie są podmiotami powiązanymi z Bankiem.

Ponadto ustawodawca w art. 71 ust. 2 określił, że zaangażowanie Banku w transakcje z podmiotami, wobec których zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Banku, nie może łącznie przekroczyć 800% tych funduszy.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku limity koncentracji nie były przekroczone.

Zaangażowanie Banku wobec 20 największych klientów niebankowych

31.12.2007			31.12.2006		
L.p.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**	L.p.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**
1	522 063	0,69%	1	2 054 034***	3,45%
2	411 531	0,54%	2	632 310	1,06%
3	307 286	0,40%	3	604 000	1,01%
4	304 498	0,40%	4	502 266	0,84%
5	291 115	0,38%	5	383 980	0,65%
6	273 340	0,36%	6	345 700	0,58%
7	268 399	0,35%	7	258 511	0,43%
8	264 861	0,35%	8	257 958	0,43%
9	259 316	0,34%	9	206 357	0,35%
10	255 336	0,34%	10	202 863	0,34%
11	204 178	0,27%	11	200 755	0,34%
12	201 004	0,26%	12	198 949	0,33%
13	190 227	0,25%	13	181 350	0,30%
14	179 210	0,24%	14	176 649	0,30%
15	176 649	0,23%	15	171 470	0,29%
16	175 053	0,23%	16	162 434	0,27%
17	170 245	0,22%	17	145 228	0,24%
18	169 608	0,22%	18	133 119	0,22%
19	162 951	0,21%	19	133 043	0,22%
20	152 094	0,20%	20	127 031	0,21%
Razem	4 938 964	6,48%	Razem	5 023 973	11,86%

* Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki. Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

** Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

*** Zaangażowanie wobec podmiotów wyłączonych z limitu koncentracji zaangażowań na mocy art. 71 ust. 3 ustawy Prawo bankowe.

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Na dzień 31 grudnia 2007 roku największa koncentracja zaangażowania PKO BP SA w grupę kapitałową kredytobiorców wynosi 2,79% i jest konsekwencją konsolidacji spółek sektora energetycznego.

Zaangażowanie Banku wobec 5 największych grup kapitałowych

31.12.2007			31.12.2006		
L.p.	Zaangażowanie	Udział w portfelu*	L.p.	Zaangażowanie	Udział w portfelu*
1	2 119 387	2,79%	1	1 244 383	2,09%
2	1 426 492	1,88%	2	649 038	1,09%
3	1 116 920	1,47%	3	580 689	0,98%
4	1 095 926	1,44%	4	529 951	0,89%
5	787 510	1,03%	5	437 242	0,73%
Razem	6 546 235	8,61%	Razem	3 441 303	5,78%

* Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

Koncentracja wobec branż

W Banku stosowane są limity branżowe, których celem jest ograniczanie poziomu ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w wybranych branżach, charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego oraz unikanie nadmiernego poziomu koncentracji branżowej.

Strukturę zaangażowania wg segmentów branżowych wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku prezentuje poniższa tabela.

Sekcja	Nazwa sekcji	31.12.2007		31.12.2006	
		Zaangażowanie	Liczba podmiotów	Zaangażowanie	Liczba podmiotów
D	Przetwórstwo przemysłowe	24,97%	15,17%	22,58%	15,70%
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	16,25%	31,70%	13,26%	33,67%
L	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe, społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	14,40%	0,68%	29,16%	0,86%
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	10,91%	9,28%	8,92%	8,80%
F	Budownictwo	4,93%	10,87%	3,21%	9,22%
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	4,52%	0,16%	7,49%	0,18%
Pozostałe zaangażowanie		24,02%	32,14%	15,38%	31,57%
Razem		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Koncentracja wobec regionów geograficznych

Koncentracja geograficzna ryzyka kredytowego (w %)

Region	31.12.2007	31.12.2006
mazowiecki	18,00%	21,66%
śląsko-opolski	13,56%	14,17%
wielkopolski	10,78%	9,65%
małopolsko-świętokrzyski	9,10%	8,02%
dolnośląski	8,22%	7,70%
lubelsko-podkarpacki	6,98%	7,04%
zachodnio-pomorski	7,22%	6,66%
łódzki	6,81%	6,55%
pomorski	6,60%	5,78%
kujawsko-pomorski	5,71%	5,61%
warmińsko-mazurski	3,77%	3,60%
podlaski	3,19%	2,60%
Pozostałe	0,06%	0,96%
Razem	100,00%	100,00%

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Na koniec 2007 roku udział ekspozycji w walutach wymienialnych w całym portfelu Banku wyniósł 20%. Największą część zaangażowania walutowego Banku stanowią ekspozycje w CHF (78,1%), których udział w całym portfelu kredytowym w stosunku do 2006 roku spadł o 2,2 p.p.

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego (w %)

Waluta	31.12.2007	31.12.2006
PLN	80,00%	76,80%
Waluty obce, w tym:	20,00%	23,20%
CHF	15,60%	17,80%
EUR	3,50%	4,30%
USD	0,90%	1,10%
Razem	100,00%	100,00%

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z Rekomendacją S Bank wprowadził wewnętrzne limity dotyczące portfela kredytów przeznaczonych na finansowanie nieruchomości dla klientów indywidualnych. Limity te obejmują rodzaj transakcji kredytowych oraz walutę kredytu. W roku 2007 roku limity te nie zostały przekroczone.

Przeterminowanie aktywów finansowych

Aktywa finansowe, których warunki zostały renegocjowane (w przeciwnym wypadku zostałyby uznane za zaległe lub stwierdzonoby utratę wartości) obejmują następujące aktywa finansowe

Aktywa finansowe	Wartość bilansowa	
	31.12.2007	31.12.2006
Kredyty i pożyczki	231 451	133 671
Konsumpcyjne	53 413	31 822
Korporacyjne	118 761	45 161
Mieszkaniowe "starego portfela"	38 107	41 746
Mieszkaniowe "nowego portfela"	21 170	14 942
dla klientów instytucjonalnych	2 338	4 647
dla klientów indywidualnych	18 832	10 295
Razem*	231 451	133 671

* Na dzień 31 grudnia 2007 roku dodatkowo uwzględnione zostały umowy aneksowane oraz z ulgami w spłacie

Aktywa finansowe, które są zaległe, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości obejmują następujące aktywa finansowe

Aktywa finansowe	31.12.2007		31.12.2006	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	40	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom sektora:	1 708 254	35 631	1 222 231	2 152
finansowego	426	-	1 925	-
instytucji rządowych i samorządowych	109 653	-	94 436	-
niefinansowego	1 598 175	35 631	1 125 870	2 152
Razem	1 708 294	35 631	1 222 231	2 152

Zabezpieczeniami powyższych należności są: hipoteka, zastaw rejestrowy, przeniesienie prawa własności, blokada, ubezpieczenie oraz gwarancje i poręczenia.

Aktywa finansowe, wobec których stwierdzono utratę wartości metodą zindywidualizowaną

	31.12.2007	31.12.2006
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 181 634	1 160 435
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	33 828	14 900
Razem	1 215 462	1 175 335

Na dzień 31 grudnia 2007 roku w odniesieniu do powyższych aktywów ustanowione były na rzecz Banku następujące zabezpieczenia:

- dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom: hipoteka kaucyjna oraz zwykła, zastaw rejestrowy, weksel własny dłużnika oraz przelew wierzytelności o wartości bilansowej 671 889 tysięcy złotych,
- dla aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży: weksle in blanco, zastaw rejestrowy rachunku bankowym oraz udziałach dłużnika o wartości 12 600 tysięcy złotych.

Bank, ustalając odpisy z tytułu utraty wartości na powyższe aktywa wziął pod uwagę następujące czynniki:

- opóźnienie w spłacie należności,
- postawienie wierzytelności w stan wymagalności,
- postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika,
- ogłoszenie upadłości dłużnika lub złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości
- kwestionowanie należności przez dłużnika,
- wszczęcie postępowania naprawczego wobec dłużnika
- ustanowienie zarządu komisarycznego nad działalnością dłużnika lub zawieszenie jego działalności,
- pogorszenie się oceny ratingowej dłużnika do poziomu wskazującego na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia (rating „H”)
- dodatkowe przesłanki, rozpoznawane w odniesieniu do ekspozycji wobec spółdzielni mieszkaniowych z tytułu kredytów. mieszkaniowych „starego portfela” objętych poręczeniami Skarbu Państwa,
- przewidywane przepływy pieniężne z ekspozycji oraz przyjętych zabezpieczeń.

Renegocjacja warunków należności

Celem działalności restrukturyzacyjnej Banku jest maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi tj. uzyskanie najwyższych odzysków, jednocześnie ograniczając do minimum koszty ponoszone, związane z uzyskaniem odzysków, które są bardzo wysokie w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Działalność restrukturyzacyjna polega na zmianie warunków spłaty wierzytelności, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Zmiany mogą dotyczyć:

- 1) okresu spłaty,
- 2) harmonogramu,
- 3) oprocentowania,
- 4) kolejności zarachowania wpływów,
- 5) zabezpieczenia,
- 6) kwoty do spłaty (redukcja).

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi ugody, wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną. Elementem procesu restrukturyzacji jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków umowy ugody (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Czynne ugody są na bieżąco monitorowane.

Zarządzanie majątkiem przejętym za wierzytelności

Przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych majątek przeznaczony jest na potrzeby Banku lub do sprzedaży. Informacja o przejętych składnikach majątkowych analizowana jest pod kątem możliwości wykorzystania majątku na potrzeby wewnętrzne Banku. W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 oraz dnia 31 grudnia 2006 majątek przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w całości przeznaczony został do sprzedaży.

Podejmowane przez Bank działania mają na celu sprzedaż aktywów w możliwie najkrótszym czasie. W jednostkowych i uzasadnionych przypadkach dochodzi do wstrzymania sprzedaży. Następuje to tylko i wyłącznie w sytuacji, kiedy warunki niezależne od Banku wskazują, iż sprzedaż majątku w okresie późniejszym będzie korzystniejsza finansowo. Podstawowym trybem postępowania w sprawie sprzedaży majątku jest przetarg nieograniczony. Wybór innego trybu jest możliwy w przypadku, gdy ze względu na specyfikę sprzedawanego majątku daje on możliwości znalezienia nabywcy i uzyskania korzystnej dla Banku oferty.

Bank dąży do jak najszerzego rozpowszechnienia informacji o sprzedawanych aktywach poprzez publikację informacji o sprzedaży na stronie internetowej Banku, ogłoszenia w prasie ogólnopolskiej, wykorzystywanie portali internetowych m. in. w zakresie aukcji internetowych, wysyłanie zapytań ofertowych. Ponadto Bank współpracuje z firmami zewnętrznymi o zasięgu ogólnopolskim w zakresie odbierania, transportu, przechowywania oraz pośrednictwa w sprzedaży majątku przejętego w toku prowadzonych przez Bank działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych. Bank zawarł również umowy o współpracę z firmami zewnętrznymi, które wyceniają majątek ruchomy oraz nieruchomości przejęte, lub których przejęciem zainteresowany jest Bank w toku realizacji zabezpieczeń.

Wartość bilansowa aktywów przejętych za wierzytelności na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku wynosi 0 zł.

Ryzyko rynkowe

Pojęcie ryzyka rynkowego obejmuje ryzyko: stopy procentowej, walutowe, instrumentów pochodnych, ryzyko kredytowe instytucji finansowych, a także ryzyko płynności w ujęciu średnio- i długoterminowym.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym podlega ciągłej ocenie oraz ewolucji w celu dostosowania go do zmieniających się warunków rynkowych. Na proces zarządzania składają się:

- 1) identyfikacja czynników ryzyka,
- 2) pomiar ryzyka,
- 3) systemowe zarządzanie ryzykiem,
- 4) monitorowanie ryzyka,
- 5) raportowanie ryzyka.

System raportowania ryzyka rynkowego w Banku, określony w poszczególnych uchwałach Zarządu Banku, opiera się na następujących raportach:

- 1) dziennych i tygodniowych – sporządzanych w celach operacyjnych,
- 2) miesięcznych – rozpatrywanych na posiedzeniach Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami,
- 3) kwartalnych – rozpatrywanych na posiedzeniach Zarządu Banku,
- 4) półrocznych – przedkładanych na posiedzeniach Rady Nadzorczej Banku.

Ryzyko stopy procentowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest identyfikacja obszarów ryzyka stopy procentowej oraz kształtowanie struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych w sposób pozwalający na maksymalizację wartości aktywów netto oraz wyniku odsetkowego w ramach przyjętego profilu ryzyka stopy procentowej.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank w szczególności wykorzystuje miary wartości zagrożonej (VaR), testy warunków skrajnych oraz miary wrażliwości dochodu odsetkowego.

Wartość zagrożona (VaR), definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca ze zmiany wartości bieżącej przepływów pieniężnych z instrumentu finansowego, z zachowaniem założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji. Do wyznaczenia VaR stosuje się metodę wariancji-kowariancji przy poziomie ufności równym 99%. Do zarządzania ryzykiem stopy procentowej Bank wykorzystuje m. in. wartość VaR wyznaczoną dla poszczególnych instrumentów finansowych oraz dla portfeli Banku.

Testy warunków skrajnych (*stress-test*) służą do oszacowania potencjalnych strat z pozycji w stopie procentowej w przypadku sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których arbitralnie przyjmowane są zmiany stóp procentowych równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych w walutach: PLN, EUR, USD, CHF i GBP o ± 50 pb. oraz o ± 200 pb, oraz nierównoległe przesunięcia krzywych dochodowości;
- 2) scenariusze historyczne – w których zmiany stóp procentowych są przyjmowane na podstawie zachowań stóp procentowych w przeszłości.

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej należą:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- 2) limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
- 3) określenie dopuszczalnych transakcji na stopie procentowej.

W Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej obejmujące m.in. wrażliwość cenową, wrażliwość dochodu odsetkowego, limity strat oraz limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych. Limity te zostały wyznaczone w podziale na poszczególne portfele Banku.

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałej stopie procentowej (w tys. PLN)¹

	31.12.2007	31.12.2006
Dłużne papiery wartościowe	10 249 727	15 021 274
Kredyty i pożyczki o stałej stopie procentowej	327 179	734 753
Depozyty klientów o stałej stopie procentowej	(12 201 685)	(14 660 248)
Depozyty międzybankowe i negocjowane	(19 482 320)	(16 655 690)
Lokaty międzybankowe	4 654 333	12 946 291
RAZEM	(16 452 766)	(2 613 620)

Aktywa i zobowiązania finansowe o zmiennej stopie procentowej (w tys. PLN)¹

	31.12.2007	31.12.2006
Dłużne papiery wartościowe	4 063 587	4 039 820
Kredyty i pożyczki o zmiennej stopie procentowej	76 601 451	59 491 751
Depozyty klientów o zmiennej stopie procentowej	(55 137 377)	(51 585 402)
RAZEM	25 527 661	11 946 169

Transakcje pozabilansowe (w tys. PLN)^{1, 2}

	31.12.2007	31.12.2006
Instrumenty pochodne	283 928	107 362

Luka przeszacowań	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
PLN (tys. PLN)								31.12.2007
Luka okresowa	(14 265 905)	29 055 517	4 008 211	(8 716 047)	(1 305 678)	(201 666)	152 558	8 726 990
Luka skumulowana	(14 265 905)	14 789 612	18 797 823	10 081 776	8 776 098	8 574 432	8 726 990	-

PLN (tys. PLN)								31.12.2006
Luka okresowa	(19 599 952)	12 463 891	18 015 885	(2 146 871)	(1 965 852)	635 915	(34 780)	7 368 236
Luka skumulowana	(19 599 952)	(7 136 061)	10 879 824	8 732 953	6 767 101	7 403 016	7 368 236	-

USD (tys. USD)								31.12.2007
Luka okresowa	(196 090)	160 709	(36 656)	(46 478)	-	5 357	(24 525)	(137 683)
Luka skumulowana	(196 090)	(35 381)	(72 037)	(118 515)	(118 515)	(113 158)	(137 683)	-

Luka przeszacowań	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
USD (tys. USD)								31.12.2006
Luka okresowa	(378 458)	181 384	99 566	86 261	-	-	52 374	41 127
Luka skumulowana	(378 458)	(197 074)	(97 508)	(11 247)	(11 247)	(11 247)	41 127	-

EUR (tys. EUR)								31.12.2007
Luka okresowa	220 133	74 639	(12 427)	(17 114)	8 344	1 730	(47 010)	228 295
Luka skumulowana	220 133	294 772	282 345	265 231	273 575	275 305	228 295	-

EUR (tys. EUR)								31.12.2006
Luka okresowa	(497 048)	401 894	(5 310)	78 608	26 377	1 022	7 355	12 898
Luka skumulowana	(497 048)	(95 154)	(100 464)	(21 856)	4 521	5 543	12 898	-

¹ Łącznie dla wszystkich walut.

² Wartość godziwa.

CHF (tys. CHF)								31.12.2007
Luka okresowa	3 153 166	(3 156 417)	(1 091)	(2 374)	-	(330)	3 005	(4 041)
Luka skumulowana	3 153 166	(3 251)	(4 342)	(6 716)	(6 716)	(7 046)	(4 041)	-

CHF (tys. CHF)								31.12.2006
Luka okresowa	2 547 713	(2 430 896)	(966)	(1 553)	(2 565)	-	-	111 733
Luka skumulowana	2 547 713	116 817	115 851	114 298	111 733	111 733	111 733	-

Ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej kształtowała się w ramach przyjętych limitów. Bank był głównie narażony na ryzyko złotej stopy procentowej, które odpowiadało za ok. 48% wartości zagrożonej Banku (VaR) w 2007 roku oraz ok. 43% w 2006 roku.

VaR i analiza *stress testowa* narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2007	31.12.2006
VaR 10-dniowy (tys. PLN)	10 521	4 813
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN)	101 905	108 072

Ryzyko stopy procentowej Banku kształtowało się na niskim poziomie. Na dzień 31 grudnia 2007 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła 10 521 tysięcy złotych, co stanowiło ok. 0,11% funduszy własnych Banku³. Na dzień 31 grudnia 2006 roku miara VaR dla Banku wynosiła 4 813 tysięcy złotych, co stanowiło ok. 0,07% funduszy własnych Banku. Ryzyko stopy procentowej zdeterminowane było głównie ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowań aktywów i zobowiązań.

Ryzyko walutowe

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest identyfikacja obszarów ryzyka walutowego i podejmowanie przedsięwzięć mających na celu ograniczenie ryzyka walutowego do akceptowanych rozmiarów. W Banku, w ramach zarządzania tym ryzykiem, Zarząd Banku określa profil ryzyka walutowego zgodny z przyjętym planem finansowym Banku, adekwatny do prowadzonej działalności walutowej.

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w Banku model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

VaR definiowana jest jako potencjalna wartość straty na utrzymywanych pozycjach walutowych z tytułu zmian kursu walutowego, z zachowaniem założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymywania pozycji. Niemniej jednak, miara ta nie wyraża absolutnej straty maksymalnej, na jaką narażony jest Bank. Do wyznaczenia VaR stosuje się metodę wariancji-kowariancji przy poziomie ufności równym 99%. Do celów zarządzania ryzykiem walutowym Bank wartość VaR wyznacza jest w podziale na rodzaje działalności Banku.

Analizy szokowe (*stress-testing* i *crash-testing*) służą do oszacowania potencjalnej straty z pozycji walutowej w przypadku nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (10-procentową oraz 50-procentową),
- 2) scenariusze historyczne – scenariusze zachowań kursów walutowych zaobserwowane w przeszłości.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,

³ Wielkość funduszy wyliczana zgodnie z przepisami dotyczącymi wyliczania współczynnika wypłacalności.

- 2) limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
- 3) określenie dopuszczalnych transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

Wielkości, na które nałożone są limity to m. in.: pozycje walutowe, wartość zagrożona obliczana w horyzoncie 10-dniowym oraz strata dzienna z transakcji spekulacyjnych na rynku walutowym.

VaR i analiza *stress testowa* aktywów finansowych Banku narażonych na ryzyko walutowe łącznie dla wszystkich walut prezentuje poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2007	31.12.2006
VaR 10-dniowy (tys. PLN)	1 646	4 598
Zmiana kursów WAL/PLN o 10% (tys. PLN)	4 650	8 720

Struktura walutowa

W 2007 roku ryzyko kursu walutowego kształtowało się na niskim poziomie. Poniższe tabele przedstawiają zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych.

	Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2007				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 375 365	118 655	7 655	92 409	4 594 084
Kredyty i pożyczki oraz inne należności dla sektora finansowego	3 775 531	1 958 464	855 662	268 532	6 858 189
Kredyty i pożyczki dla sektora niefinansowego	56 392 279	2 200 384	11 868 625	479 178	70 940 466
Kredyty i pożyczki dla sektora budżetowego	3 672 915	4 476	33	-	3 677 424
Papiery wartościowe	13 296 955	1 272 759	-	602 932	15 172 646
Aktywa trwałe	7 743 257	-	-	-	7 743 257
Inne aktywa i instrumenty pochodne	2 057 647	151 768	1 717	65 518	2 276 650
SUMA AKTYWÓW (BRUTTO)	91 313 949	5 706 506	12 733 692	1 508 569	111 262 716
UMORZENIE/UTRATA WARTOŚCI	(5 856 818)	(12 857)	(20 682)	(1 022)	(5 891 379)
SUMA AKTYWÓW (NETTO)	85 457 131	5 693 649	12 713 010	1 507 547	105 371 337
ZOBOWIĄZANIA, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 279	-	-	-	1 279
Zobowiązania wobec sektora finansowego	1 239 967	863 871	2 049 290	248 410	4 401 538
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	73 625 863	838 389	30 223	5 286 964	79 781 439
Zobowiązania wobec sektora budżetowego	4 660 415	13 764	-	13 845	4 688 024
Zobowiązania podporządkowane	1 614 885	-	-	-	1 614 885
Rezerwy	452 515	505	-	25	453 045
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczone	2 502 257	82 245	10 540	106 544	2 701 586
Kapitały własne	11 729 541	-	-	-	11 729 541
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	95 826 722	1 798 774	2 090 053	5 655 788	105 371 337
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	24 774 515	2 770 532	640 513	329 974	28 515 534

	Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2006				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 322 855	124 570	7 323	88 929	4 543 677
Kredyty i pożyczki oraz inne należności dla sektora finansowego	9 762 998	1 086 452	164 639	3 183 522	14 197 611
Kredyty i pożyczki dla sektora niefinansowego	39 228 009	2 285 503	10 696 069	554 117	52 763 698
Kredyty i pożyczki dla sektora budżetowego	6 051 015	6 463	52	4 394	6 061 924
Papiery wartościowe	15 770 117	2 601 655	-	834 542	19 206 314
Aktywa trwałe	7 406 197	-	-	-	7 406 197
Inne aktywa i instrumenty pochodne	1 647 035	29 321	1 684	20 326	1 698 366
SUMA AKTYWÓW (BRUTTO)	84 188 226	6 133 964	10 869 767	4 685 830	105 877 787
UMORZENIE/UTRATA WARTOŚCI	(6 013 839)	(22 146)	(19 316)	(5 159)	(6 060 460)
SUMA AKTYWÓW (NETTO)	78 174 387	6 111 818	10 850 451	4 680 671	99 817 327
ZOBOWIĄZANIA, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 387	-	-	-	1 387
Zobowiązania wobec sektora finansowego	1 548 556	1 349 259	44	1 195 808	4 093 667
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	72 687 893	3 043 819	63 639	3 102 995	78 898 346
Zobowiązania wobec sektora budżetowego	3 146 805	10 518	-	3 604	3 160 927
Rezerwy	423 987	575	-	7	424 569
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczone	3 073 914	5 550	29 151	94 092	3 202 707
Kapitały własne	10 035 724	-	-	-	10 035 724
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	90 918 266	4 409 721	92 834	4 396 506	99 817 327
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	22 160 296	1 807 071	898 870	229 727	25 095 964

Ryzyko walutowe w Banku jest monitorowane i raportowane w cyklu dziennym. Pozycje walutowe, generowane w działalności podstawowej transferowane są do działalności spekulacyjnej Banku, gdzie są zarządzane w ramach limitów i wartości progowych na tę działalność. Jednostkowe pozycje walutowe o znacznej wartości we wszystkich walutach są na bieżąco domykane w ramach limitów działalności spekulacyjnej Banku.

Ryzyko instrumentów pochodnych

Celem zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych jest monitorowanie wykorzystania instrumentów pochodnych i utrzymanie ryzyka związanego z tymi instrumentami w granicach określonych przez ogólny profil ryzyka Banku. Proces zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w Banku jest w pełni zintegrowany z zarządzaniem ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności oraz kredytowym. Zasady zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych definiują ryzyka związane z transakcjami pochodnymi oraz zadania poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych w procesie zarządzania tym ryzykiem.

Do pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych w Banku wykorzystywany jest m.in. model wartości zagrożonej (VaR), opisany w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej lub w rozdziale dotyczącym ryzyka walutowego w zależności od czynnika ryzyka, od którego zależy wartość instrumentu.

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych,
- 2) profile instrumentów pochodnych,
- 3) limity i wartości progowe na ryzyko instrumentów pochodnych,
- 4) umowy ramowe (ISDA, ZBP) określające m.in. mechanizmy rozliczeniowe.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na poszczególne instrumenty pochodne w podziale na portfel bankowy i handlowy, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Szczególne znaczenie dla ograniczenia ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi mają umowy ramowe zawierane przez Bank z głównymi kontrahentami na bazie umowy ramowej Związku Banków Polskich (banki krajowe) oraz umowy ISDA (banki zagraniczne). Ze względu na złożoność powyższych umów oraz ich znaczenia dla Banku wprowadzona została procedura wewnętrzna określająca zawieranie i administrowanie umowami ramowymi.

Ryzyko płynności

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych zapewniającej stałą płynność jednostki z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego.

Podstawą polityki Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz akumulacja stabilnej bazy depozytowej. W polityce zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

W Banku wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- 1) metoda kontraktowej i urealnionej luki płynności,
- 2) metoda nadwyżki płynności,
- 3) badanie stabilności portfela depozytów i kredytów,
- 4) analizy szokowe (*stress-testy* płynności).

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Banku są:

- 1) procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności,
- 2) limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- 3) transakcje depozytowe, lokacyjne oraz pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- 4) transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej Banku.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności w Banku przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności. Limity i wartości progowe zostały przyjęte zarówno na miary płynności bieżącej, jak i na miary płynności średnio- i długoterminowej.

	a'vista	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesiące	6-12 miesiące	12 - 36 miesiące	36 - 60 miesiące	pow. 60 miesiące
								31.12.2007
Urealniona luka okresowa	295 811	1 527 901	3 304 935	4 343 515	6 387 139	11 901 107	6 361 167	(34 121 575)
Urealniona skumulowana luka okresowa	295 811	1 823 712	5 128 647	9 472 162	15 859 301	27 760 408	34 121 575	-
								31.12.2006
Urealniona luka okresowa	4 088 906	1 755 373	1 766 932	4 465 463	9 578 027	10 481 513	5 654 981	(37 791 195)
Urealniona skumulowana luka okresowa	4 088 906	5 844 279	7 611 211	12 076 674	21 654 701	32 136 214	37 791 195	-

We wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności Banku wykazywała wartości dodatnie zarówno w 2007 roku jak i w 2006 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

Kontraktowa pozabilansowa luka płynności instrumentów pochodnych Banku:

(tys. PLN)	0-1 m-cy	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	12-36 m-cy	36-60 m-cy	pow. 60 m-cy	Razem
								31.12.2007
Należności pozabilansowe razem	3 137 822	2 213 190	2 636 408	3 901 614	9 997 466	5 491 463	6 514 926	33 892 889
Zobowiązania pozabilansowe razem	3 224 597	2 105 843	2 498 399	3 799 604	9 412 308	5 139 605	6 236 867	32 417 223
Luka cząstkowa razem	(86 775)	107 346	138 009	102 010	585 160	351 859	278 058	1 475 667
Luka skumulowana razem	(86 775)	20 571	158 580	260 590	845 750	1 197 609	1 475 667	-
								31.12.2006
Należności pozabilansowe razem	6 774 429	2 552 398	1 581 148	2 153 376	6 685 059	5 130 427	5 915 517	30 792 354
Zobowiązania pozabilansowe razem	6 738 555	2 468 719	1 447 950	2 205 502	6 328 020	4 788 182	5 638 867	29 615 795
Luka cząstkowa razem	35 874	83 679	133 198	(52 126)	357 039	342 245	276 650	1 176 559
Luka skumulowana razem	35 874	119 553	252 751	200 625	557 664	899 909	1 176 559	-

Na koniec 2007 roku poziom osadu depozytów podmiotów niefinansowych stanowił ok. 91% całkowitej bazy depozytowej Banku, natomiast na koniec 2006 roku osad stanowił ok. 85% całkowitej bazy depozytowej.

Koncentracja ryzyka kredytowego – rynek międzybankowy

Na koniec grudnia 2007 roku zaangażowanie PKO BP SA na rynku międzybankowym kształtowało się w następujący sposób (podano 20 najwyższych zaangażowań):

Zaangażowanie na rynku międzybankowym (w tys. PLN) ^{*)}					
Lp.	Kontrahent	Rodzaj instrumentu			Razem
		Lokata	Papiery wartościowe	Instrumenty pochodne	
1.	Kontrahent 1	379 100	-	14 974	394 074
2.	Kontrahent 2	335 965	-	-	335 965
3.	Kontrahent 3	300 000	-	5 890	305 890
4.	Kontrahent 4	293 280	-	-	293 280
5.	Kontrahent 5	276 889	-	3	276 892
6.	Kontrahent 6	232 386	-	15 464	247 850
7.	Kontrahent 7	219 040	17 910	-	236 950
8.	Kontrahent 8	-	-	204 608	204 608
9.	Kontrahent 9	204 155	-	(5 664)	204 155
10.	Kontrahent 10	179 100	-	(331)	179 100
11.	Kontrahent 11	100 000	-	65 231	165 231
12.	Kontrahent 12	150 000	-	12 373	162 373
13.	Kontrahent 13	150 000	-	(496)	150 000
14.	Kontrahent 14	-	150 451	(24 350)	150 451
15.	Kontrahent 15	100 000	-	25 792	125 792
16.	Kontrahent 16	100 000	-	25 307	125 307
17.	Kontrahent 17	108 746	-	5 286	114 032
18.	Kontrahent 18	-	-	107 840	107 840
19.	Kontrahent 19	100 000	-	-	100 000
20.	Kontrahent 20	100 000	-	-	100 000

^{*)} Bez uwzględnienia zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego

Dla porównania zaangażowanie PKO BP SA na rynku międzybankowym na koniec roku 2006 prezentuje poniższa tabela.

Zaangażowanie na rynku międzybankowym (w tys. PLN) ^{*)}					
Lp.	Kontrahent ^{**)}	Rodzaj instrumentu			Razem
		Lokata	Papiery wartościowe	Instrumenty pochodne	
1.	Kontrahent 13	961 945	-	-	961 945
2.	Kontrahent 10	666 050	-	(422)	666 050
3.	Kontrahent 21	650 000	-	(3 881)	650 000
4.	Kontrahent 6	620 000	-	16 514	636 514
5.	Kontrahent 22	600 000	-	(1)	600 000
6.	Kontrahent 4	520 000	-	-	520 000
7.	Kontrahent 23	500 000	-	7 768	507 768
8.	Kontrahent 20	500 000	-	-	500 000
9.	Kontrahent 24	258 977	200 000	-	458 977
10.	Kontrahent 25	415 935	-	-	415 935
11.	Kontrahent 26	400 000	-	(1 235)	400 000
12.	Kontrahent 27	323 700	-	-	323 700
13.	Kontrahent 28	305 603	-	-	305 603
14.	Kontrahent 3	300 000	-	4 044	304 044
15.	Kontrahent 29	300 000	-	(2 854)	300 000
16.	Kontrahent 30	300 000	-	(6 289)	300 000
17.	Kontrahent 31	250 000	-	38 454	288 454
18.	Kontrahent 32	195 525	84 113	-	279 638
19.	Kontrahent 12	250 000	-	28 840	278 840
20.	Kontrahent 33	252 676	-	-	252 676

^{*)} Bez uwzględniania zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego

^{**)} Nazwy kontrahentów są zgodne z nazwami przedstawionymi w tabeli z najwyższymi zaangażowaniami na rynku międzybankowym na koniec 2007 roku

Przy określaniu zaangażowania lokaty, papiery wartościowe emitowane przez kontrahentów oraz transakcje CDS zostały podane w wartości nominalnej, natomiast pozostałe instrumenty pochodne w wartości rynkowej. Zaangażowanie całkowite (kolumna „Razem”) w przypadku każdego kontrahenta stanowi sumę zaangażowania z tytułu lokat i papierów wartościowych powiększonego o zaangażowanie z tytułu transakcji CDS (bądź pomniejszonego w przypadku gdy ryzyko kredytowe danego podmiotu zostało przetransferowane w transakcji CDS na innego kontrahenta) oraz zaangażowania z tytułu pozostałych instrumentów pochodnych, jeżeli jest ono dodatnie (w przeciwnym wypadku zaangażowanie z tytułu pozostałych instrumentów pochodnych nie jest uwzględniane przy zaangażowaniu całkowitym).

Spośród 14 kontrahentów wymienionych w tabeli odnoszącej się do 2007 roku, z którymi PKO BP SA zawierała transakcje na instrumentach pochodnych, 11 kontrahentów posiada podpisane umowy ramowe z Bankiem. Umowy te umożliwiają kompensację wzajemnych zobowiązań w przypadku bankructwa jednej ze stron transakcji. W sumie PKO BP SA na koniec 2007 roku posiadała podpisanych 21 umów ramowych z bankami krajowymi i 28 z bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi. Dodatkowo Bank jest stroną 8 umów CSA (Credit Support Annex) umożliwiających zabezpieczenie ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych i 2 umów ISMA dających możliwość kompensacji zobowiązań wynikających z transakcji REPO i BSB/SBB.

Spośród 20 kontrahentów wymienionych w tabeli odnoszącej się do 2006 roku, wobec których PKO BP SA posiadała największe ekspozycje, 7 kontrahentów znalazło się w populacji największych zaangażowań również w roku 2007.

Kontrahenci generujący 20 największych zaangażowań na rynku międzybankowym według stanów na koniec 2006 roku i 2007 roku pochodzą z krajów wyszczególnionych w poniższej tabeli (przyjmuje się kraj, na obszarze którego ulokowana jest centrala danego kontrahenta):

L.p.	Kraj	Kontrahent
1.	Austria	Kontrahent 10, Kontrahent 13, Kontrahent 15, Kontrahent 19
2.	Belgia	Kontrahent 5, Kontrahent 22
3.	Dania	Kontrahent 17
4.	Francja	Kontrahent 6, Kontrahent 12, Kontrahent 25, Kontrahent 26, Kontrahent 30
5.	Hiszpania	Kontrahent 7, Kontrahent 27, Kontrahent 33
6.	Holandia	Kontrahent 8
7.	Irlandia	Kontrahent 2, Kontrahent 24
8.	Niemcy	Kontrahent 1, Kontrahent 3, Kontrahent 11, Kontrahent 20
9.	Polska	Kontrahent 9, Kontrahent 16, Kontrahent 26, Kontrahent 29
10.	Portugalia	Kontrahent 4
11.	Szwajcaria	Kontrahent 31
12.	USA	Kontrahent 14
13.	Wielka Brytania	Kontrahent 18, Kontrahent 21, Kontrahent 23, Kontrahent 28
14.	Włochy	Kontrahent 32

Struktura zaangażowania z punktu widzenia przyznanych kontrahentom ratingów została zaprezentowana w poniższej tabeli. Przy wyznaczaniu ratingu oparto się na ratingach zewnętrznych przyznanych przez agencje Moody's, S&P i Fitach (przy czym w przypadku, gdy rating nadały dwie agencje przyjęto rating niższy, a w przypadku trzech ratingów, rating środkowy).

Rating	Kontrahent
AA	Kontrahent 2, Kontrahent 5, Kontrahent 6, Kontrahent 8, Kontrahent 11, Kontrahent 12, Kontrahent 14, Kontrahent 17, Kontrahent 18, Kontrahent 19, Kontrahent 21, Kontrahent 22, Kontrahent 23, Kontrahent 25, Kontrahent 27, Kontrahent 30, Kontrahent 31, Kontrahent 33
A	Kontrahent 1, Kontrahent 3, Kontrahent 4, Kontrahent 7, Kontrahent 9, Kontrahent 10, Kontrahent 13, Kontrahent 15, Kontrahent 16, Kontrahent 20, Kontrahent 24, Kontrahent 29, Kontrahent 32
BBB	Kontrahent 28
Brak ratingu	Kontrahent 26

Aktywa i zobowiązania Banku na dzień 31 grudnia 2007 roku według terminów zapadalności

Pozycje bilansowe	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Odpisy z tytułu utruty wartości	Razem
Aktywa:							
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 594 084	-	-	-	-	-	4 594 084
Należności od banków	2 616 443	1 859 600	676 264	108 465	86 386	(276)	5 346 882
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	65 171	65 310	206 577	516 795	349 066	-	1 202 919
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	-	2 000 246	4 325 480	1 775 808	-	8 101 534
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	12 163 487	1 800 001	7 375 435	21 965 001	32 824 997	(2 306 728)	73 822 193
Inwestycyjne papiery wartościowe, w tym dostępne do sprzedaży	166 816	253 478	222 076	4 253 016	972 983	(26 816)	5 841 553
Pochodne instrumenty finansowe*	1 556 750	-	-	-	-	-	1 556 750
Pozostałe	1 908 717	97 923	82 265	578 846	2 387 103	(149 432)	4 905 422
Razem aktywa:	23 071 468	4 076 312	10 562 863	31 747 603	38 396 343	(2 483 252)	105 371 337
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 279	-	-	-	-	-	1 279
Zobowiązania wobec innych banków	918 371	565 335	91 697	2 049 052	-	-	3 624 455
Zobowiązania wobec klientów	61 785 318	9 653 501	12 659 998	1 136 725	11 004	-	85 246 546
Zobowiązania podporządkowane	-	-	-	-	1 614 885	-	1 614 885
Pochodne instrumenty finansowe*	1 280 265	-	-	-	-	-	1 280 265
Pozostałe zobowiązania	873 169	661 003	156 205	99 506	84 483	-	1 874 366
Razem zobowiązania:	64 858 402	10 879 839	12 907 900	3 285 283	1 710 372	-	93 641 796
Kapitały własne:	-	-	-	-	11 729 541	-	11 729 541
Razem:	64 858 402	10 879 839	12 907 900	3 285 283	13 439 913	-	105 371 337
Luka płynności :	(41 786 934)	(6 803 527)	(2 345 037)	28 462 320	24 956 430	(2 483 252)	-

* dodatkowo w Nocie 23 zaprezentowano podział wartości nominalnych instrumentów pochodnych według terminów zapadalności

Aktywa i zobowiązania Banku na dzień 31 grudnia 2006 roku według terminów zapadalności

Pozycje bilansowe	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Odpisy z tytułu utruty wartości	Razem
Aktywa:							
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 543 677	-	-	-	-	-	4 543 677
Należności od banków	7 826 097	1 538 768	3 695 262	232 743	57 182	(329)	13 349 723
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	611 571	88 616	134 645	38 987	123 613	-	997 432
Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	377 487	154 501	2 264 436	5 484 672	3 092 205	-	11 373 301
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	10 459 677	1 630 240	8 770 845	19 406 180	19 406 239	(2 333 391)	57 339 790
Inwestycyjne papiery wartościowe, w tym dostępne do sprzedaży	30 840	319 624	1 175 590	2 394 691	2 914 836	(30 014)	6 805 567
Pochodne instrumenty finansowe*	1 199 349	-	-	-	-	-	1 199 349
Pozostałe	177 326	285 440	160 411	706 518	3 082 834	(204 041)	4 208 488
Razem aktywa:	25 226 024	4 017 189	16 201 189	28 263 791	28 676 909	(2 567 775)	99 817 327
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 387	-	-	-	-	-	1 387
Zobowiązania wobec innych banków	1 918 168	866 260	913 000	178 440	-	-	3 875 868
Zobowiązania wobec klientów	54 465 524	11 026 903	15 315 312	1 460 508	8 825	-	82 277 072
Pochodne instrumenty finansowe*	1 097 796	-	-	-	-	-	1 097 796
Pozostałe zobowiązania	59 894	1 611 049	465 816	85 821	306 900	-	2 529 480
Razem zobowiązania:	57 542 769	13 504 212	16 694 128	1 724 769	315 725	-	89 781 603
Kapitały własne:	-	-	-	-	10 035 724	-	10 035 724
Razem	57 542 769	13 504 212	16 694 128	1 724 769	10 351 449	-	99 817 327
Luka płynności:	(32 316 745)	(9 487 023)	(492 939)	26 539 022	18 325 460	(2 567 775)	-

* dodatkowo w Nocie 23 zaprezentowano podział wartości nominalnych instrumentów pochodnych według terminów zapadalności

Zarządzanie kapitałem

W 2007 roku w ramach działań dostosowawczych do wymagań dyrektywy o wymogach kapitałowych Bank opracował i zatwierdził regulacje określające zasady zarządzania kapitałem (obowiązujące od dnia 1 stycznia 2008 roku).

Zarządzanie kapitałem w Banku ma na celu utrzymywanie w sposób ciągły kapitału na poziomie adekwatnym do profilu ryzyka działalności Bank oraz zwiększanie rentowności Banku i jego wartości dla akcjonariuszy. Procesy zarządzania kapitałem własnym w Banku obejmują:

- 1) utrzymywanie w sposób ciągły kapitału własnego na adekwatnym poziomie,
- 2) dokonywanie oceny adekwatności kapitału własnego Banku,
- 3) realizację pożądaných przez Bank celów kapitałowych,
- 4) ocenę rentowności poszczególnych centrów zysku Banku,
- 5) monitoring poziomu współczynnika wypłacalności.

Raporty z procesu zarządzania są przekazywane w celach informacyjnych do Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Fundusze własne Banku składają się z funduszy podstawowych, funduszy uzupełniających i kapitału krótkoterminowego.

W skład funduszy podstawowych wchodzi:

- 1) fundusze zasadnicze obejmujące: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy oraz kapitały rezerwowe,
- 2) fundusz ogólnego ryzyka,
- 3) niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- 4) wynik finansowy netto w trakcie zatwierdzania oraz wynik netto bieżącego okresu sprawozdawczego – obliczony zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszony o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłego rewidenta.

Fundusze podstawowe pomniejszane są o:

- 1) wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej,
- 2) zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń, w wysokości 50% tych zaangażowań,
- 3) niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży.

W skład funduszy uzupełniających wchodzi:

- 1) niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży – w wysokości 60 % ich wartości przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym,
- 2) zobowiązania podporządkowane - w kwocie i na zasadach ustalonych w decyzji Komisji Nadzoru Bankowego

Fundusze uzupełniające pomniejszane są o 50% wartości zaangażowań kapitałowych banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń. W przypadku, gdyby wartość tych pomniejszeń obniżyła wysokość funduszy uzupełniających poniżej zera, kwota ta odejmowana jest od funduszy podstawowych.

Wartość kapitału krótkoterminowego odzwierciedla sumę dziennych zysków rynkowych:

- 1) w 2006 roku – za cały 2006 rok,
- 2) w 2007 roku – za drugie półrocze 2007 roku – w związku z uwzględnieniem w funduszach własnych części zweryfikowanego zysku za pierwsze półrocze 2007 roku.

W 2007 roku wysokość funduszy własnych Banku wzrosła o 2 760 108 tysięcy złotych, co wynikało przede wszystkim z:

- 1) przeprowadzenia przez Bank w IV kwartale 2007 roku emisji zobowiązań podporządkowanych w wysokości 1 600 700 tysięcy złotych oraz uzyskania zgody KNB na włączenie tych zobowiązań do funduszy uzupełniających,
- 2) zaliczenia kwoty 1 067 391 tysięcy złotych z zysku netto Banku za 2006 rok do funduszy zasadniczych,
- 3) uwzględnienia w funduszach podstawowych Banku kwoty 653 720 tysięcy złotych odpowiadającej części zweryfikowanego zysku za pierwsze półrocze 2007 roku.

Informacja o strukturze funduszy własnych Banku została zawarta w poniższej tabeli.

FUNDUSZE WŁASNE BANKU	31.12.2007	31.12.2006
Kapitały podstawowe (Tier 1)	8 324 409	6 634 547
Kapitał zakładowy	1 000 000	1 000 000
Kapitał zapasowy	5 591 995	4 529 604
Kapitał rezerwowy	1 390 000	1 385 000
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	1 070 000	1 070 000
Zysk bieżącego okresu w części zweryfikowanej przez biegłego rewidenta pomniejszony o przewidywane obciążenia	653 720	-
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(54 607)	(4 119)
Zaangażowania kapitałowe	(399 088)	(619 480)
Wartości niematerialne	(927 611)	(726 458)
Kapitały uzupełniające (Tier 2)	1 202 936	-
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1 600 700	-
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży (w wysokości 60% wartości przed opodatkowaniem),	1 323	5 234
Zaangażowania kapitałowe	(399 087)	(5 234)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	15 997	148 687
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	9 543 342	6 783 234

Bank uwzględnia we współczynniku wypłacalności wymogi kapitałowe z tytułu ryzyk:

- 1) kredytowego,
- 2) rynkowego,
- 3) rozliczenia (dostawy oraz kontrahenta).

Bank podlega przepisom w zakresie poziomu współczynnika wypłacalności oraz wymogów kapitałowych określonym w ustawie „Prawo bankowe” oraz uchwałach Nr 1/2007, 2/2007, 3/2007, 4/2007 Komisji Nadzoru Bankowego dnia 13 marca 2007 roku.

W analizowanym okresie PKO BP SA nie odnotowała przekroczeń w powyższym zakresie.

Współczynnik wypłacalności na dzień 31 grudnia 2007 roku ukształtował się na poziomie 11,87%, co oznacza wzrost o 0,18 p.p. w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2006 roku. Powyższy wzrost był spowodowany przede wszystkim: zaliczeniem do kapitałów własnych Banku wyniku finansowego za rok 2006 oraz za rok 2007 w części zweryfikowanej przez biegłego rewidenta, po pomniejszeniu o znane obciążenia, co łącznie wpłynęło na wzrost wartości kapitałów własnych o 18% oraz uwzględnieniem w kapitałach Banku zobowiązań podporządkowanych, co przełożyło się na wzrost wartości funduszy własnych Banku o 17%.

Ryzyko adekwatności kapitałowej

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest spełnienie przez Bank regulacji ostrożnościowych w zakresie wymogów kapitałowych z tytułu ponoszonego ryzyka, skwantyfikowanych w postaci współczynnika wypłacalności.

Głównymi narzędziami zarządzania adekwatnością kapitałową są:

- 1) wybór metod pomiaru wymogu kapitałowego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka optymalnych pod względem wysokości wymaganych kapitałów, zgodnie z uchwałą Nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego,
- 2) wewnętrzne procedury określające m.in. klasyfikację nowych operacji do portfela handlowego albo bankowego, oraz sposób wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 3) działania w zakresie zarządzania poziomem funduszy własnych.

W Banku obliczane są wymogi kapitałowe z tytułu:

- 1) ryzyka kredytowego, w tym ryzyka kredytowego instrumentów pochodnych, w zakresie portfela bankowego,
- 2) ryzyka walutowego w zakresie portfela bankowego i handlowego łącznie,
- 3) ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych w zakresie portfela handlowego (ryzyko ogólne i ryzyko szczególne),
- 4) ryzyka ogólnego stóp procentowych w zakresie portfela handlowego,
- 5) ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych w zakresie portfela handlowego,
- 6) ryzyka kontrahenta i ryzyka rozliczenia dostawy w zakresie portfela handlowego,
- 7) ewentualnego przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań oraz progu koncentracji kapitałowej,
- 8) ryzyka operacyjnego, przy czym zgodnie z obowiązującymi przepisami wymogi na ryzyko operacyjne nie były uwzględniane w rachunku adekwatności kapitałowej w 2007 roku.

Adekwatność kapitałowa Banku w 2007 roku utrzymywała się na bezpiecznym poziomie. Z uwagi na dynamiczny rozwój działalności kredytowej Banku oraz wdrożenie od 1.01.2008 roku wymagań Nowej Umowy Kapitałowej powodujące wzrost wymogów kapitałowych, Bank podjął działania w celu utrzymania wskaźnika wypłacalności powyżej 10%:

- w III kw. 2007 roku zaliczono do funduszy własnych Banku część zweryfikowanego zysku netto za pierwsze półrocze 2007 roku,
- w IV kw. 2007 roku została przeprowadzona emisja długu podporządkowanego oraz uzyskano zgodę KNB na jej zaliczenie do funduszy własnych Banku.

Dodatkowo prowadzone były prace przygotowawcze umożliwiające docelowo przeprowadzenie transakcji sekurytyzacyjnych i emisji akcji.

W 2007 roku w ramach działań dostosowawczych do wymagań NUK dotyczących wyliczania wymogów kapitałowych zgodnie z uchwałą Nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z 13 marca 2007 roku, Bank:

- 1) dostosował systemy informatyczne do wyliczania i sprawozdawania wymogów kapitałowych,
- 2) dostosował wewnętrzne procesy do spełniania wymogów sprawozdawczości obowiązujących w zakresie adekwatności kapitałowej,
- 3) opracował i zatwierdził wewnętrzne przepisy określające zasady zarządzania kapitałem (obowiązujące od 1.01.2008 roku).

Ważnym obszarem Nowej Umowy Kapitałowej, który w 2007 roku wymagał dostosowania systemów, procesów i procedur banku, jest zarządzanie kapitałem w PKO BP SA, zgodnie z uchwałą Nr 4/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z 13 marca 2007 roku (tzw. proces ICAAP). Zarządzanie kapitałem w Banku ma na celu utrzymywanie w sposób ciągły kapitału na poziomie adekwatnym do profilu

ryzyka działalności Banku oraz zwiększanie rentowności Banku i jego wartości dla akcjonariuszy. Zarządzanie kapitałem obejmuje ocenę wielkości kapitału własnego (adekwatność kapitałowa Banku, rentowność poszczególnych linii biznesowych Banku), a także ocenę poziomu kapitału wewnętrznego (adekwatność kapitału ekonomicznego niezbędnego do pokrycia każdego z istotnych rodzajów ryzyka w Banku). Proces zarządzania kapitałem wewnętrznym w Banku obejmuje:

- 1) określanie istotnych rodzajów ryzyka obejmujących w szczególności:
 - ryzyko kredytowe (w tym: ryzyko niewypłacalności),
 - ryzyko rynkowe (w tym: ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej, ryzyko płynności),
 - ryzyko operacyjne,
 - ryzyko biznesowe (w tym: ryzyko strategiczne, ryzyko reputacji),
- 2) wyznaczanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 3) ustalanie łącznego kapitału wewnętrznego koniecznego do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku,
- 4) wykonywanie testów warunków skrajnych adekwatności kapitałowej.

Ponadto, w 2007 roku Bank opracował i zatwierdził zasady polityki informacyjnej w zakresie adekwatności kapitałowej, zgodnie z wymaganiami uchwały Nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z 13 marca 2007 roku. Zasady określają zakres, częstotliwość, miejsce i formę publikacji, a także sposób weryfikacji informacji dotyczących adekwatności kapitałowej oraz informacji podlegających ogłaszaniu, określonych w uchwale Nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego. Dokument zawierający zasady polityki informacyjnej w zakresie adekwatności kapitałowej jest dostępny na stronie internetowej banku. Informacja o dostępie do zasad jest ogłoszona, w sposób ogólnie dostępny, w oddziałach Banku.

Zgodnie z § 6 uchwały Nr 6/2007 Komisji Nadzoru Bankowego, Bank ogłasza, w cyklu rocznym, informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w dokumencie odrębnym od sprawozdania finansowego, publikowanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Obciążenie z tytułu narażenia na ryzyko

Poniższe tabele prezentują narażenie Banku z tytułu ryzyka kredytowego oraz poszczególnych typów ryzyka rynkowego. Kwoty zostały wyliczone zgodnie z uchwałą Nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 roku.

W przypadku ryzyka kredytowego dla należności bilansowych wartość ważona ryzykiem, obliczona jest jako iloczyn wartości bilansowej i odpowiedniej dla danego klienta i rodzaju zabezpieczenia wagi ryzyka.

Dla instrumentów pochodnych ważoną ryzykiem kwotę ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się przez wyliczenie ekwiwalentu bilansowego instrumentu pochodnego według metody zaangażowania pierwotnego dla transakcji zaliczanych do portfela bankowego.

Dla pozostałych zobowiązań pozabilansowych podstawą do wyliczenia ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego jest iloczyn ekwiwalentu bilansowego (stanowiący iloczyn nominalnej kwoty zobowiązania pozabilansowego i procentowej wagi produktu) i odpowiedniej wagi ryzyka dla danego Klienta i rodzaju ewentualnego zabezpieczenia.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem w portfelu bankowym pomnożoną przez 8%.

Dla instrumentów zaliczonych do portfela handlowego wyliczane są wymogi kapitałowe z tytułu narażenia na poszczególne rodzaje ryzyka rynkowego.

Struktura wymogu kapitałowego na dzień 31 grudnia 2007 roku:

Instrumenty bilansowe

Typ instrumentu	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Kasa	1 620 394	-
Należności	79 392 313	65 324 840
Dłużne papiery wartościowe	11 712 303	152 804
Pozostałe papiery wartościowe, udziały	1 254 958	510 353
Aktywa trwałe	3 198 090	2 270 481
Pozostałe	4 960 139	3 196 312
Razem - portfel bankowy	102 138 197	71 454 790
Dłużne papiery wartościowe	3 223 475	1 089 407
Papiery kapitałowe przeznaczone do obrotu zaliczone do portfela handlowego Banku	9 665	9 665
Razem - portfel handlowy	3 233 140	1 099 072
Ogółem instrumenty bilansowe	105 371 337	72 553 862

Instrumenty pozabilansowe

Typ instrumentu	Koszt zastąpienia	Ekwiwalent bilansowy	Wartość ważona ryzykiem
Pochodne			
<i>Instrumenty stóp procentowych:</i>	<i>198 743 607</i>	<i>1 570 805</i>	<i>314 161</i>
FRA	73 860 000	243 635	48 727
IRS	124 883 607	1 327 170	265 434
<i>Instrumenty walutowe:</i>	<i>14 823 154</i>	<i>887 745</i>	<i>178 305</i>
Forward walutowy	1 469 673	16 273	3 254
Forward - instrumenty wbudowane	199	2	1
SWAP	2 268 826	22 688	4 538
CIRS	11 049 299	845 774	169 155
OPCJE (ekwiwalent delta - zakup opcji)	35 157	3 008	1 357
<i>Pozostałe instrumenty:</i>	<i>231 606</i>	<i>28 021</i>	<i>5 605</i>
SBB	281	28	6
CDS	231 325	27 993	5 599
Instrumenty pochodne razem	213 798 367	2 486 571	498 071
w tym:			
portfel bankowy	38 221 527	1 149 344	229 872
portfel handlowy	175 576 840	1 337 228	268 198

Pozostałe pozabilansowe

Typ instrumentu	Wartość pozabilansowa	Równoważnik kredytowy	Wartość ważona ryzykiem
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe zobowiązania finansowe	25 517 556	3 859 155	3 831 536
Gwarancje udzielone	1 477 687	930 545	930 491
Akredytywy udzielone	562 155	280 758	280 487
Inne	573 533	309 917	262 547
Razem portfel bankowy	28 130 931	5 380 374	5 305 061
Zobowiązania zakupu papierów	9 107	-	-
Gwarancje emisji	1 550 044	1 550 044	1 342 804
Razem portfel handlowy	1 559 151	1 550 044	1 342 804

	Wartość bilansowa oraz pozabilansowa	Wartość ważona ryzykiem	Wymóg kapitałowy
Razem portfel bankowy (ryzyko kredytowe)	168 490 655	76 989 723	6 159 178

Wymogi kapitałowe dla portfela handlowego (ryzyko rynkowe)	Wymóg kapitałowy
Ryzyko rynkowe	248 023
w tym:	
Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych	1 187
Ryzyko szczególne instrumentów dłużnych	192 781
Ryzyko ogólne stóp procentowych	54 055
Inne:	24 272
Ryzyko rozliczenia - dostawy oraz kontrahenta	24 272
Całkowity wymóg kapitałowy (ryzyko kredytowe i rynkowe)	6 431 473

Struktura wymogu kapitałowego na dzień 31 grudnia 2006 roku:

Instrumenty bilansowe		
Typ instrumentu	Wartość bilansowa	Wartość ważona ryzykiem
Kasa	1 344 922	-
Należności	70 689 513	46 033 638
Dłużne papiery wartościowe	15 032 048	258 323
Pozostałe papiery wartościowe, udziały	975 071	392 559
Aktywa trwałe	2 883 840	2 157 382
Pozostałe	4 830 451	3 541 261
Razem portfel bankowy	95 755 845	52 383 163
Dłużne papiery wartościowe	4 059 987	2 048 461
Papiery kapitałowe przeznaczone do obrotu zaliczone do portfela Banku	1 495	1 495
Razem portfel handlowy	4 061 482	2 049 956
Ogółem instrumenty bilansowe	99 817 327	54 433 119

Instrumenty pozabilansowe			
Typ instrumentu	Koszt zastąpienia	Równoważnik kredytowy	Wartość ważona ryzykiem
Pochodne			
<i>Instrumenty stóp procentowych:</i>	<i>137 881 756</i>	<i>1 178 589</i>	<i>235 718</i>
FRA	62 075 000	199 614	39 923
IRS	75 806 756	978 975	195 795
<i>Instrumenty walutowe:</i>	<i>15 367 913</i>	<i>1 134 742</i>	<i>227 334</i>
Forward walutowy	982 571	34 970	6 994
Forward – instrumenty wbudowane	3 809	1 181	591
Swap	3 778 498	184 163	36 833
CIRS	833	50	10
FX futures	10 598 238	914 234	182 847
Opcje (ekwiwalent delta – zakup opcji)	3 964	144	60
Instrumenty pochodne razem	153 249 669	2 313 331	463 051
w tym:			
portfel bankowy	27 923 211	1 217 802	243 915
portfel handlowy	125 326 458	1 095 529	219 136

Pozostałe pozabilansowe

Typ instrumentu	Wartość pozabilansowa	Równoważnik kredytowy	Wartość ważona ryzykiem
Zobowiązania do udzielenia kredytów oraz pozostałe zobowiązania finansowe	23 615 395	3 363 632	2 629 874
Gwarancje udzielone	656 698	401 316	395 706
Akredytywy udzielone	237 650	108 929	108 258
Inne	3 208 300	835 043	381 150
Razem portfel bankowy	27 718 043	4 708 920	3 514 988
Gwarancje emisji	809 916	809 916	713 916
Razem portfel handlowy	809 916	809 916	713 916

	Wartość bilansowa oraz pozabilansowa	Wartość ważona ryzykiem	Wymóg kapitałowy
Razem portfel bankowy (ryzyko kredytowe)	151 397 099	56 142 066	4 491 365

Wymogi kapitałowe dla portfela handlowego (ryzyko rynkowe)	Wymóg kapitałowy
Ryzyko rynkowe	132 165
w tym:	
Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych	214
Ryzyko szczególne instrumentów dłużnych	94 618
Ryzyko ogólne stóp procentowych	37 333
Inne:	16 522
Ryzyko rozliczenia - dostawy oraz kontrahenta	16 522
Całkowity wymóg kapitałowy (ryzyko kredytowe i rynkowe)	4 640 052

	31.12.2007	31.12.2006
Współczynnik wypłacalności	11,87	11,69*

* Współczynnik wypłacalności na dzień 31 grudnia 2006 roku został obliczony w oparciu o dane przekształcone w celu uwzględnienia zmian w ustawie prawo bankowe oraz z publikacji uchwały Nr 2/2007 KNB

Ryzyko operacyjne

Cele i zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej przez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne.

Bank w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym kieruje się następującymi zasadami:

- zasady i procedury zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmują pełen zakres działalności Banku,
- w Banku są określone kompetencje oraz schematy podległości służbowej w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym na różnych szczeblach decyzyjnych,
- w przepisach wewnętrznych Banku jest określony proces identyfikacji i oceny zagrożeń związanych z ryzykiem operacyjnym dla wszystkich istotnych obszarów działalności Banku,
- Bank regularnie monitoruje zdarzenia operacyjne przekraczające kwotę skutków finansowych określoną w przepisach wewnętrznych oraz przekazuje Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej informacje w tym zakresie,
- zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się na płaszczyźnie rozwiązań systemowych i bieżącego zarządzania tym ryzykiem,
- systemowym zarządzaniem ryzykiem operacyjnym zajmują się wybrane komórki

- organizacyjne Centrali i specjalistyczne jednostki organizacyjne, które odpowiedzialne są za formułowanie celów szczegółowych,
- zadania w zakresie koordynacji zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku wykonuje Biuro Ryzyka Operacyjnego i Zgodności.

W 2007 roku, w związku z wydaniem Uchwały nr 1/2007 KNB z dnia 13 marca 2007 roku, Bank przygotował rozwiązania zapewniające wyliczenie wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne Banku metodą wskaźnika podstawowego (BIA).

Ponadto Bank w grudniu 2007 roku rozpoczął proces wyboru dostawcy specjalistycznej aplikacji wspierającej zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz uruchomił projekt wdrożenia zaawansowanych metod pomiaru ryzyka operacyjnego (AMA).

4. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Bank jest w posiadaniu instrumentów finansowych, które w bilansie nie są prezentowane w wartości godziwej.

Wartość godziwa stanowi kwotę, za jaką na warunkach rynkowych składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie zaspokojone pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, lecz niepowiązanymi stronami transakcji.

Dla wielu instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych zastosowano model oparty na szacowaniu wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych. Wszystkie wyliczenia modelowe zawierają pewne założenia upraszczające i są wrażliwe na przyjmowane założenia. Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwych instrumentów finansowych nie wycenianych do wartości godziwej.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą. Dotyczy to w szczególności następujących grup instrumentów finansowych:

- kredyty i pożyczki udzielone przez Bank klientom: kredyty z terminem zapadalności do 1 roku, części portfela kredytów mieszkaniowych („stary” portfel kredytów mieszkaniowych), kredyty z brakiem określonego harmonogramu spłaty, nowe produkty Banku wprowadzone do oferty Banku w ostatnim kwartale roku sprawozdawczego,
- zobowiązania Banku wobec klientów: zobowiązania bez określonego harmonogramu spłaty, zobowiązania oparte na zmiennej stopie procentowej o zapadalności do 1 roku łącznie, inne specyficzne produkty, dla których nie można mówić o istnieniu rynku tj.: książeczki mieszkaniowe, bony oszczędnościowe.

W odniesieniu do kredytów i pożyczek udzielonych klientom zastosowano model oparty na szacowaniu wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniający wysokość marży na ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Bieżący poziom marż został wyznaczony dla transakcji zawartych w kwartale zakończonym dniem bilansowym na instrumentach o podobnym ryzyku kredytowym.

Wartość godziwą depozytów oraz innych zobowiązań wobec klientów innych niż banki o ustalonym terminie wymagalności, oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi właściwymi dla depozytów o zbliżonych terminach wymagalności.

Wartość godziwą długu podporządkowanego Banku oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych stopą rentowności obligacji skarbowych o zbliżonym terminie wymagalności.

Lokaty i depozyty międzybankowe oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup instrumentów finansowych, które nie zostały wykazane w bilansie Banku na dzień 31 grudnia 2007 oraz 2006 roku (dane porównawcze według ich wartości godziwej i dla których na dzień 31 grudnia 2007 i 2006 roku występuje różnica pomiędzy ich wartością godziwą oraz wartością bilansową):

	Stan na dzień 31.12.2007		Stan na dzień 31.12.2006	
	Wartość bilansowa	Wartość godziwa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Należności od banków	5 346 882	5 342 082	13 349 723	13 348 332
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	73 822 193	74 225 703	57 339 790	57 532 873
Zobowiązania wobec innych banków	3 624 455	3 624 162	3 875 868	3 875 611
Zobowiązania wobec klientów	85 246 546	85 251 267	82 277 072	82 275 100
Zobowiązania podporządkowane	1 614 885	1 619 115	-	-

5. Działalność powiernicza

Bank jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz Rejestru Papierów Wartościowych (NBP). Bank prowadzi rachunki papierów wartościowych oraz obsługuje transakcje na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, świadczy usługi powiernictwa i zarządzania inwestycyjnego. Aktywa przechowywane przez Bank w ramach świadczenia usług powierniczych, ze względu na niespełnienie definicji składnika aktywów Banku, nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

6. Informacje o sekurytyzacji aktywów i pakietowych sprzedaży wierzytelności

W latach 2005–2006 Bank dokonał sprzedaży wierzytelności zakwalifikowanych do kategorii ryzyka „stracone” (bilansowych i pozabilansowych) przysługujących Bankowi od podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Sprzedaż objęła w sumie ok. 137 000 sztuk wierzytelności o łącznej wartości ok. 2 mld złotych. Z uwagi na prawo nabywców do zgłaszania reklamacji dotyczących sprzedanych wierzytelności w terminach określonych w umowach sprzedaży, Bank utworzył rezerwy na ewentualne roszczenia, w tym na roszczenia zgłoszone do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego. Łączna wartość bilansowa rezerw na dzień 31 grudnia 2007 roku wynosi 9 894 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2006 roku 39 290 tysięcy złotych). Bank nie otrzymał z tytułu powyższych transakcji papierów wartościowych. W 2007 roku nie przeprowadzono żadnej sprzedaży pakietowej wierzytelności Banku.

7. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2007	2006
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	4 859 524	3 717 731
Przychody z tytułu papierów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	549 200	755 634
Przychody z tytułu lokat w innych bankach	516 153	566 395
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych	249 718	258 095
Z tytułu papierów handlowych	24 527	22 986
Pozostałe	71 866	60 704
Razem	6 270 988	5 381 545

Koszty z tytułu odsetek

	2007	2006
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(1 575 237)	(1 478 951)
Koszty z tytułu depozytów innych banków	(130 182)	(90 233)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych	(17 511)	-
Inne	(44 951)	(89 800)
Razem	(1 767 881)	(1 658 984)

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku łączna kwota przychodów odsetkowych, obliczona z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wyniosła 5 697 261 tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2006 roku: 4 602 925 tysięcy złotych). W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku kwota kosztów odsetkowych, obliczona z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wyniosła (1 723 929) tysięcy złotych. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2006 roku kwota ta wynosiła (1 591 543) tysięcy złotych.

Poniżej przedstawiono informację dotyczące zysków i strat netto od kredytów i pożyczek oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Zyski i straty netto dotyczące aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu*

2007	Zyski	Straty	Wynik netto
Pożyczki i kredyty	5 512 308	-	5 512 308
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-	(1 722 930)	(1 722 930)
Razem	5 512 308	(1 722 930)	3 789 378

2006	Zyski	Straty	Wynik netto
Pożyczki i kredyty	4 516 451	-	4 516 451
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-	(1 569 184)	(1 569 184)
Razem	4 516 451	(1 569 184)	2 947 267

* Pozycje obejmują wybrane salda przychodów/kosztów odsetkowych, przychodów/kosztów prowizyjnych oraz wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości

8. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2007	2006
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	252 707	220 866
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	252 707	220 866
Pozostałe prowizje	2 394 178	1 929 608
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	755 818	721 445
Z tytułu kart płatniczych	704 503	545 924
Z tytułu operacji kasowych	203 820	208 467
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	202 260	46 300
Z tytułu czynności związanych z obsługą funduszy inwestycyjnych	281 961	112 970
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	87 679	70 814
Z tytułu prowadzonej dystrybucji znaków wartościowych	28 523	56 457
Za obsługę masowych operacji zagranicznych	36 878	32 802
Inne*	92 736	134 429
Z tytułu usług powierniczych	1 207	589
Razem	2 648 092	2 151 063

* Pozycja "Inne" obejmuje m.in. prowizje: za wprowadzenie akcji spółek do obrotu giełdowego, za sprzedaż obligacji, za wykonywanie usług na rzecz BFL, za *home banking*, z tytułu gwarancji, akredytyw i podobnych operacji.

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	2007	2006
Z tytułu kart płatniczych	(283 868)	(224 710)
Z tytułu usług akwizycyjnych	(125 786)	(121 014)
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	(152 205)	(10 370)
Z tytułu prowizji za usługi operacyjne innych banków	(9 264)	(9 286)
Z tytułu prowizji zapłaconych PPUP	(5 735)	(6 469)
Inne*	(34 139)	(29 351)
Razem	(610 997)	(401 200)

* Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: koszty opłat poniesionych przez DM na rzecz GPW i KDPW, koszty z tytułu składki ubezpieczeniowej dla posiadaczy kart PKO VISA GOLD i PKO EC/MC Business, waloryzację środków finansowych pozostających na rachunku zbiorczym, prowizje zapłacone pośrednikom.

9. Przychody z tytułu dywidend

	2007	2006
Przychody z tytułu dywidend od emitentów:	3 288	3 604
Papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	3 267	3 288
Papierów zakwalifikowanych jako przeznaczone do obrotu	21	316
Przychody z tytułu dywidend od spółek podporządkowanych	48 825	15 020
Razem	52 113	18 624

10. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

Wynik z tytułu aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	2007	2006
Instrumenty dłużne	(337 827)	(128 547)
Instrumenty pochodne	260 798	27 000
Instrumenty kapitałowe	291	718
Pozostałe	(963)	6 409
Razem	(77 701)	(94 420)

2007	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	5 983 290	(5 734 740)	248 550
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	125 063	(451 314)	(326 251)
Razem	6 108 353	(6 186 054)	(77 701)

2006	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	5 188 134	(5 149 600)	38 534
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	194 786	(327 740)	(132 954)
Razem	5 382 920	(5 477 340)	(94 420)

Całkowita kwota zmiany wartości godziwych instrumentów finansowych wycenionych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ustalonych z wykorzystaniem technik wyceny (w przypadku braku publikowanych notowań ustalonych na aktywnym rynku) w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku wyniosła 259 835 tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2006 roku wyniosła 33 409 tysięcy złotych).

Zmiany wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń

PKO BP SA w latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku nie stosował rachunkowości zabezpieczeń.

11. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych/Wynik z aktywów i zobowiązań finansowych innych niż zaklasyfikowane do pozycji wycenianych przez wynik finansowy

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	2007	2006
Kwota zysku ujęta bezpośrednio w kapitale własnym	-	10 111
Kwota straty ujęta bezpośrednio w kapitale własnym	(57 006)	-
Razem	(57 006)	10 111
Kwota zysku usunięta z kapitału własnego	7 557	61 985
Kwota straty usunięta z kapitału własnego	(1 036)	(12 894)
Razem	6 521	49 091

12. Wynik z pozycji wymiany

	2007	2006
Różnice kursowe wynikające z instrumentów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	255 445	257 113
Pozostałe różnice kursowe	267 248	275 457
Razem	522 693	532 570

13. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	2007	2006
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody uboczne	23 842	25 925
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	19 469	16 705
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych	17 555	14 880
Przychody ze sprzedaży udziałów w jednostkach podporządkowanych	-	20 716
Inne*	55 549	79 854
Razem	116 415	158 080

* Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: rozwiązanie rezerw (np.: na koszty serwisu sprzętu komputerowego i oprogramowania, konserwacji sprzętu przeciwpożarowego, usług szkoleń, usług pocztowych, wynagrodzenia IFS), zwrot kosztów postępowania windykacyjnego, należności z tytułu wynagrodzenia za organizację programu emisji obligacji korporacyjnych, przychody z tytułu rozwiązania odpisów aktualizujących wartość pozostałych należności.

	2007	2006
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty sprzedaży, likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(14 460)	(12 639)
Koszty przekazanych darowizn	(7 123)	(7 162)
Koszty uboczne Banku	(4 224)	(4 327)
Koszty budowy środków trwałych oraz nakłady na wartości niematerialne bez efektu gospodarczego	(4 013)	(6 343)
Inne*	(31 180)	(48 819)
Razem	(61 000)	(79 290)

* Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: koszty zastępstwa procesowego zapłacone przez Bank, koszty z tytułu odpisów aktualizujących wartość pozostałych należności, koszty z tytułu wypłaconych zaliczek komorniczych.

14. Ogólne koszty administracyjne

	2007	2006
Świadczenia pracownicze	(2 155 112)	(2 150 561)
Koszty rzeczowe	(1 182 267)	(1 104 166)
Amortyzacja	(322 159)	(268 778)
Podatki i opłaty	(53 930)	(55 070)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(13 682)	(10 458)
Razem	(3 727 150)	(3 589 033)

Koszty wynagrodzeń/Świadczenia pracownicze

	2007	2006
Wynagrodzenia	(1 720 214)	(1 664 024)
Ubezpieczenia i inne świadczenia na rzecz pracowników	(363 414)	(339 011)
Rezerwy na odszkodowania i odprawy pieniężne wypłacone pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników	(68 153)	(37 000)
Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	(3 331)	(110 526)
Razem	(2 155 112)	(2 150 561)

15. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Zwiększenia			Zmniejszenia			Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat
	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Inne	Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania aktywów z bilansu, nie wpływających na rachunek zysków i strat	Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty w okresie	Inne		
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane wg wartości godziwej przez kapitały	30 014	6 019	-	-	8 500	717	26 816	2 481
nienotowane na giełdach	14 900	5 987	-	-	2 300	-	18 587	(3 687)
Instrumenty finansowe wyceniane wg ceny nabycia (niekwotowane instrumenty kapitałowe i powiązane z nimi instrumenty pochodne)	15 114	32	-	-	6 200	717	8 229	6 168
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 333 720	1 170 862	-	142 792	1 054 786	-	2 307 004	(116 076)
kredyty konsumpcyjne	503 411	452 939	-	83 603	222 273	-	650 474	(230 666)
kredyty mieszkaniowe	530 998	181 306	-	-	222 453	-	489 851	41 147
kredyty gospodarcze	1 298 982	536 617	-	59 189	610 007	-	1 166 403	73 390
należności od banków	329	-	-	-	53	-	276	53
Rzeczowe aktywa trwałe	51 220	478	79	-	49 820	-	1 957	49 342
Wartości niematerialne	31 681	-	-	-	16 308	-	15 373	16 308
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	54 470	10 666	-	-	-	-	65 136	(10 666)
Pozostałe	136 812	52 309	-	962	65 972	-	122 187	13 663
Razem	2 637 917	1 240 334	79	143 754	1 195 386	717	2 538 473	(44 948)

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku	Zwiększenia			Zmniejszenia			Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących netto – wpływ na rachunek zysków i strat
	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Inne	Zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania aktywów z bilansu, nie wpływających na rachunek zysków i strat	Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty w okresie	Inne		
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane wg wartości godziwej przez kapitały	40 864	-	-	9 736	1 114	-	30 014	1 114
nienotowane na giełdach	24 900	-	-	9 736	264	-	14 900	264
Instrumenty finansowe wyceniane wg ceny nabycia (niekwotowane instrumenty kapitałowe i powiązane z nimi instrumenty pochodne)	15 964	-	-	-	850	-	15 114	850
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 869 301	1 013 895	-	478 273	1 025 354	45 849	2 333 720	11 459
kredyty konsumpcyjne	603 576	269 303	-	74 473	294 994	-	503 412	25 691
kredyty mieszkaniowe	596 612	116 008	-	60 413	121 209	-	530 998	5 201
kredyty gospodarcze	1 667 358	628 584	-	341 964	609 148	45 849	1 298 981	(19 436)
należności od banków	1 755	-	-	1 423	3	-	329	3
Rzeczowe aktywa trwałe	50 221	1 414	-	-	261	154	51 220	(1 153)
Wartości niematerialne	-	31 681	-	-	-	-	31 681	(31 681)
Inwestycje w jednostki wyceniane metodą praw własności	72 567	-	30 826	31 349	17 575	-	54 469	17 575
Pozostałe	180 779	64 740	-	-	101 444	7 263	136 812	36 704
Razem	3 213 732	1 111 730	30 826	519 358	1 145 748	53 266	2 637 916	34 018

16. Działalność zaniechana

W 2007 i 2006 roku w PKO BP SA nie wystąpiły istotne przychody lub koszty z działalności zaniechanej.

17. Podatek dochodowy

	2007	2006
Rachunek zysków i strat		
Bieżące obciążenie podatkowe	(640 233)	(479 567)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem różnic przejściowych	33 079	24 894
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(607 154)	(454 673)
Obciążenie podatkowe wykazane w kapitale własnym związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	10 829	(1 921)
Razem	(596 325)	(456 594)
	2007	2006
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	3 327 145	2 502 064
Podatek dochodowy według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce (19%)	(632 158)	(475 392)
Trwałe różnice pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	24 345	20 049
Pozostałe koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	(19 169)	(26 768)
Rozwiązanie rezerw oraz dodatnia aktualizacja wartości, nie stanowiące przychodów podatkowych	30 413	31 218
Inne przychody wolne od opodatkowania	3 366	5 193
Przychody z tytułu dywidend	9 901	3 539
Pozostałe	(166)	6 867
Inne różnice pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym darowizny	659	670
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	(607 154)	(454 673)
Efektywna stopa podatkowa	18,25%	18,17%
Różnica przejściowa wynikająca z podatku odroczonego wykazana w rachunku zysków i strat	33 079	24 894
Bieżące obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(640 233)	(479 568)

Zobowiązania/należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31.12.2007	31.12.2006
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	187 707	-

Aktywo/rezerwa z tytułu podatku odroczonego

	Bilans		Rachunek zysków i strat	
	31.12.2007	31.12.2006	2007	2006
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od należności (kredytów)	99 944	95 630	4 314	14 638
Odsetki skapitalizowane od kredytów mieszkaniowych w sytuacji normalnej	277 827	294 460	(16 633)	(19 724)
Odsetki od papierów wartościowych	28 126	36 021	(7 895)	(22 132)
Wycena papierów wartościowych, w tym:	1 901	5 165	(2 535)	(14 538)
odniesiona na wynik	705	3 240	(2 535)	(14 538)
odniesiona na kapitał	1 196	1 925	-	-
Pozostała wartość dodatnich różnic przejściowych	136 730	74 346	62 384	17 174
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	544 528	505 622	-	-
odniesiona na wynik	543 332	503 697	39 635	(24 582)
odniesiona na kapitał	1 196	1 925	-	-
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	(35 531)	8 378	-	-
Aktywo z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od zobowiązań	138 252	143 349	(5 097)	(1 452)
Wycena papierów wartościowych, w tym:	33 217	20 107	3 008	10 306
odniesiona na wynik	22 065	19 057	3 008	10 306
odniesiona na kapitał	11 152	1 050	-	-
Wycena instrumentów pochodnych	62 331	44 031	18 300	(44 564)
Rezerwy na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	60 944	57 764	3 180	17 719
Rezerwa na pozostałe zobowiązania wobec pracowników	27 930	25 891	2 039	7 738
Koszt utworzonych rezerw do rozliczenia w czasie	79 193	46 547	32 646	(5 669)
Korekta wyceny ESP	149 499	132 879	16 620	6 086
Pozostała wartość dodatnich różnic przejściowych	28 693	26 675	2 018	10 147
Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego	580 059	497 243	-	-
odniesiona na wynik	568 907	496 193	72 714	311
odniesiona na kapitał	11 152	1 050	-	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w bilansie)	35 531	-	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w bilansie)	-	8 378	-	-
Wpływ podatku odroczonego na rachunek zysków i strat	-	-	(33 079)	(24 894)
Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	170 960	-	-

18. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

Bank nie ujmuje dywidend zadeklarowanych po dniu bilansowym jako zobowiązań występujących na dzień bilansowy.

Zgodnie z uchwałą nr 7/2007 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy PKO BP SA z dnia 26 kwietnia 2007, dywidendę za rok 2006 ustalono w wysokości 980 000 tysięcy złotych, tj. 0,98 złotych brutto na jedną akcję. Lista akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za 2006 rok została określona na dzień 20 lipca 2007 roku, a wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 2 sierpnia 2007 roku.

W dniu 8 kwietnia 2008 roku Zarząd Banku podjął uchwałę i postanowił przedłożyć Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy rekomendację wypłaty dywidendy za 2007 rok w wysokości 1 090 000 tysięcy złotych, tj. 1,09 złotych na jedną akcję.

19. Przeniesione aktywa finansowe, których składniki nie kwalifikują się do wyłączenia z bilansu

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku PKO BP SA nie posiadała istotnych przeniesionych aktywów finansowych, których składniki nie kwalifikowałyby się do wyłączenia z bilansu.

20. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2007	31.12.2006
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	2 972 067	3 196 284
Gotówka	1 620 394	1 344 922
Inne środki	1 623	2 471
Razem	4 594 084	4 543 677

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy redyskontowej weksli; na dzień 31 grudnia 2007 roku oprocentowanie to wynosiło 4,275%.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz 31 grudnia 2006 roku nie wystąpiły ograniczenia w dysponowaniu środkami.

21. Należności od banków

	31.12.2007	31.12.2006
Rachunki bieżące	49 846	29 766
Lokaty w innych bankach	4 723 824	12 410 028
Udzielone kredyty i pożyczki	513 629	326 051
Środki pieniężne w drodze	45 462	34 386
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	14 397	549 821
Razem	5 347 158	13 350 052
Odpis z tytułu utraty wartości należności	(276)	(329)
Razem netto	5 346 882	13 349 723

Wartość nominalna lokat w innych bankach oprocentowanych stopą stałą wynosi na dzień 31 grudnia 2007 roku 4 644 000 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2006 roku: 12 274 821 tysięcy złotych). W większości lokaty te zawierane były na krótkie terminy. Na dzień 31 grudnia 2007 oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku Bank nie posiadał lokat w innych bankach oprocentowanych stopą zmienną.

22. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	31.12.2007	31.12.2006
Dłużne papiery wartościowe	1 193 255	995 937
emitowane przez Skarb Państwa	1 193 129	995 469
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	126	468
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	9 664	1 495
Razem aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 202 919	997 432

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz 31 grudnia 2006 roku według wartości księgowej

Na dzień 31 grudnia 2007 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	55 507	65 310	206 577	516 795	349 066	1 193 255
emitowane przez Skarb Państwa	55 507	65 310	206 451	516 795	349 066	1 193 129
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	126	-	-	126
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane	9 664	-	-	-	-	9 664
Razem	65 171	65 310	206 577	516 795	349 066	1 202 919

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa na dzień 31 grudnia 2007 roku w PLN wynosiła 5,97%, a w EUR wynosiła 4,38%.

Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2007 roku obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

- bony skarbowe 61 780
- obligacje skarbowe 1 108 839
- obligacje w EUR 7 164
- obligacje komunalne 123

Na dzień 31 grudnia 2006 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	610 076	88 616	134 645	38 987	123 613	995 937
emitowane przez Skarb Państwa	610 076	88 616	134 177	38 987	123 613	995 469
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	468	-	-	468
Udziały i akcje w innych jednostkach – nie notowane	1 495	-	-	-	-	1 495
Razem	611 571	88 616	134 645	38 987	123 613	997 432

Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa na dzień 31 grudnia 2006 roku w PLN wynosiła 4,45%, w EUR wynosiła 4,03%, a w USD 4,71%.

Portfel dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu na dzień 31 grudnia 2006 roku obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

- bony skarbowe 65 880
- obligacje skarbowe 803 444
- obligacje w USD 14 553
- obligacje w EUR 95 780
- obligacje komunalne 458

23. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne stosowane przez Bank

W ramach swojej działalności Bank wykorzystuje różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Większość instrumentów pochodnych stosowanych przez Bank stanowią kontrakty terminowe. Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku Bank posiadała następujące instrumenty pochodne:

Rodzaj kontraktu	31.12.2007		31.12.2006	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	882 382	814 520	644 580	773 572
FRA	146 575	144 704	68 646	76 228
FX Swap	73 193	67 132	104 133	32 737
CIRS	410 927	200 717	376 078	201 314
Forward	28 145	36 375	5 867	11 926
Opcje	15 528	16 424	45	2 019
Inne	-	393	-	-
Razem	1 556 750	1 280 265	1 199 349	1 097 796

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty

W Banku występują instrumenty pochodne będące składnikami złożonych instrumentów finansowych, tj. takich, które zawierają zarówno instrument pochodny, jak i umowę zasadniczą, co sprawia, iż część przepływów pieniężnych generowanych przez instrument łączny zmienia się w sposób zbliżony do przepływów wynikających z niezależnego instrumentu pochodnego. Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty powodują, że część lub całość przepływów środków pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej, jest modyfikowana na podstawie określonej stopy procentowej, ceny instrumentu finansowego, ceny towaru, kursu walutowego, indeksu cen lub stóp, ratingu kredytowego lub indeksu kredytowego, bądź innej zmiennej, pod warunkiem, że zmienna niebędąca finansową nie jest specyficzna dla którejś ze stron kontraktu.

Instrumenty pochodne mogą być również wbudowane w umowy kredytowe i depozytowe. Bank przeanalizował portfel umów kredytowych i depozytowych oraz zawarte umowy niefinansowe pod kątem konieczności wydzielenia wbudowanych instrumentów pochodnych i stwierdziła, że w swojej ofercie depozytów, posiada depozyt strukturyzowany, którego składnikiem jest wbudowany instrument pochodny będący przedmiotem wydzielenia, odrębnego ujęcia oraz wyceny na zasadach analogicznych jak w przypadku instrumentów pochodnych. Nie stwierdzono umów kredytowych, zawierających wbudowane instrumenty pochodne, które wymagają wydzielenia i odrębnego ujęcia instrumentów wbudowanych. W ramach Banku istnieją również umowy zwykłe (niefinansowe), zawierające wbudowane instrumenty pochodne, będące przedmiotem wydzielenia i odrębnej wyceny na zasadach analogicznych jak w przypadku instrumentów pochodnych wbudowanych w depozyty.

Ryzyko związane z pochodnymi instrumentami finansowymi

Podstawowymi rodzajami ryzyka związanymi z instrumentami pochodnymi są ryzyko rynkowe i ryzyko kredytowe.

Cele i zasady zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych oraz obciążenie ryzykiem kredytowym instrumentów pochodnych zostało zaprezentowane w nocie 3.

Bank zawiera transakcje dotyczące instrumentów pochodnych z innymi instytucjami finansowymi, głównie z bankami oraz z instytucjami niefinansowymi. Poniższe tabele prezentują nominalne kwoty pochodnych instrumentów finansowych oraz wartości godziwe instrumentów. Nominalne kwoty pochodnych instrumentów finansowych są ujmowane w pozycjach pozabilansowych. Instrument pochodny staje się składnikiem aktywów, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem w przypadku, gdy jego wartość godziwa jest ujemna.

Pochodne instrumenty finansowe na dzień 31 grudnia 2007 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość godziwa (ujemna)	Wartość godziwa (dodatnia)
Transakcje walutowe								
- rynek pozagiełdowy								
Swap walutowy	2 729 270	643 248	845 554	-	-	4 218 072	67 132	73 193
Zakup walut	1 356 838	324 984	432 144	-	-	2 113 966	-	-
Sprzedaż walut	1 372 432	318 264	413 410	-	-	2 104 106	-	-
Forward walutowy	966 764	1 004 944	906 335	71 852	-	2 949 895	36 375	28 145
Zakup walut	486 809	499 958	448 069	35 229	-	1 470 065	-	-
Sprzedaż walut	479 955	504 986	458 266	36 623	-	1 479 830	-	-
Opcje	195 247	445 795	614 253	135 922	-	1 391 217	16 424	15 324
Zakup	95 177	152 629	338 580	71 110	-	657 496	-	-
Sprzedaż	100 070	293 166	275 673	64 812	-	733 721	-	-
Cross Currency IRS	-	1 095 785	1 397 535	10 545 309	8 866 607	21 905 236	200 717	410 927
Zakup	-	555 435	705 155	5 317 678	4 471 031	11 049 299	-	-
Sprzedaż	-	540 350	692 380	5 227 631	4 395 576	10 855 937	-	-
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	10 336 000	12 814 000	78 651 500	132 685 954	15 279 760	249 767 214	814 520	882 382
Zakup	5 168 000	6 407 000	39 325 750	66 342 977	7 639 880	124 883 607	-	-
Sprzedaż	5 168 000	6 407 000	39 325 750	66 342 977	7 639 880	124 883 607	-	-
Forward Rate Agreement (FRA)	18 709 142	32 714 000	68 050 000	16 950 000	-	136 423 142	144 704	146 575
Zakup	9 600 000	16 710 000	37 400 000	10 150 000	-	73 860 000	-	-
Sprzedaż	9 109 142	16 004 000	30 650 000	6 800 000	-	62 563 142	-	-
Pozostałe transakcje								
Kredytowe transakcje pochodne (CDS)	-	-	-	109 575	121 750	231 325	376	-
Zakup	-	-	-	109 575	121 750	231 325	-	-
Inne (w tym na indeks giełdowy)	281	8 002	1 940	-	-	10 223	17	204
Zakup	281	2 034	-	-	-	2 315	-	-
Sprzedaż	-	5 968	1 940	-	-	7 908	-	-
Razem instrumenty pochodne	32 936 704	48 725 774	150 467 117	160 498 612	24 268 117	416 896 324	1 280 265	1 556 750

Pochodne instrumenty finansowe na dzień 31 grudnia 2006 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Wartość godziwa (ujemna)	Wartość godziwa (dodatnia)
Transakcje walutowe								
- rynek pozagiełdowy								
Swap walutowy	4 356 008	2 032 835	1 100 723	-	-	7 489 566	32 737	104 133
Zakup walut	2 171 188	1 045 029	562 280	-	-	3 778 497	-	-
Sprzedaż walut	2 184 820	987 806	538 443	-	-	3 711 069	-	-
Forward walutowy	409 346	439 806	868 158	263 963	-	1 981 273	11 926	5 867
Zakup walut	204 084	220 356	431 745	130 194	-	986 379	-	-
Sprzedaż walut	205 262	219 450	436 413	133 769	-	994 894	-	-
Opcje	-	7 819	29 575	3 952	-	41 346	98	25
Zakup	-	5 223	13 358	2 750	-	21 331	-	-
Sprzedaż	-	2 596	16 217	1 202	-	20 015	-	-
Cross Currency IRS	965 680	964 480	-	9 601 726	9 506 975	21 038 861	201 314	376 078
Zakup	488 840	487 640	-	4 832 050	4 789 709	10 598 239	-	-
Sprzedaż	476 840	476 840	-	4 769 676	4 717 266	10 440 622	-	-
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	5 800 000	7 468 000	32 812 100	98 978 454	6 554 960	151 613 514	773 572	644 580
Zakup	2 900 000	3 734 000	16 406 050	49 489 227	3 277 480	75 806 757	-	-
Sprzedaż	2 900 000	3 734 000	16 406 050	49 489 227	3 277 480	75 806 757	-	-
Forward Rate Agreement (FRA)	13 300 000	18 825 000	64 900 000	21 350 000	-	118 375 000	76 228	68 646
Zakup	6 300 000	9 375 000	34 050 000	12 350 000	-	62 075 000	-	-
Sprzedaż	7 000 000	9 450 000	30 850 000	9 000 000	-	56 300 000	-	-
Pozostałe transakcje								
Transakcje na indeks giełdowy	-	952	-	68 701	-	69 653	1 921	20
Zakup	-	868	-	-	-	868	-	-
Sprzedaż	-	84	-	68 701	-	68 785	-	-
Razem instrumenty pochodne	24 831 034	29 738 892	99 710 556	130 266 796	16 061 935	300 609 213	1 097 796	1 199 349

24. Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	31.12.2007	31.12.2006
Dłużne papiery wartościowe	8 101 534	11 373 301
emitowane przez Skarb Państwa	7 221 217	10 082 153
emitowane przez pozostałe banki	764 018	1 291 148
emitowane przez inne podmioty finansowe	116 299	-
Razem	8 101 534	11 373 301

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku portfel papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmował:

Według wartości nominalnej	31.12.2007	31.12.2006
obligacje skarbowe	6 271 400	7 729 771
obligacje USD	587 424	798 059
w tym emitowane przez banki	234 349	448 799
obligacje EUR	1 271 610	2 471 124
w tym emitowane przez banki	555 210	632 148
obligacje PLN emitowane przez banki	-	200 000

Średnia rentowność dla dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa oraz Bank Centralny, znajdujących się w portfelu pozostałych instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy na dzień 31 grudnia 2007 roku wynosiła w PLN 5,96%, w EUR 5,52%, w USD 4,57%, zaś na dzień 31 grudnia 2006 roku wynosiła w PLN 4,33 %, w EUR 4,29 %, w USD 5,14 %.

Bank w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku wyemitował półroczny depozyt strukturyzowany. Oprocentowanie lokaty było gwarantowane na określonym poziomie, gdy kurs USD/PLN osiągnął na koniec lokaty wartość mieszczącą się w określonym przedziale, w przeciwnym razie odsetki nie były wypłacane. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2006 roku Bank posiadał w swojej ofercie roczną lokatę z wbudowanymi europejskimi opcjami binarnymi. Oprocentowanie składało się z dwóch części – gwarantowanej oraz dodatkowego oprocentowania, uzależnionego od kształtowania się kursu walutowego.

Pozostałe instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wg terminów zapadalności (wartość księgowa)

Na dzień 31 grudnia 2007 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	-	-	2 000 246	4 325 480	1 775 808	8 101 534
emitowane przez pozostałe banki	-	-	-	505 390	258 628	764 018
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	70 915	45 384	116 299
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	2 000 246	3 749 175	1 471 796	7 221 217
Razem	-	-	2 000 246	4 325 480	1 775 808	8 101 534

Na dzień 31 grudnia 2006 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe	377 487	154 501	2 264 436	5 484 672	3 092 205	11 373 301
emitowane przez pozostałe banki	202 012	-	44 076	711 026	334 034	1 291 148
emitowane przez Skarb Państwa	175 475	154 501	2 220 360	4 773 646	2 758 171	10 082 153
Razem	377 487	154 501	2 264 436	5 484 672	3 092 205	11 373 301

25. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2007	31.12.2006
Kredyty i pożyczki udzielone		
Należności wyceniane według metody grupowej (IBNR)	73 328 093	57 072 009
Należności wyceniane według metody zindywidualizowanej	1 181 634	1 160 435
Należności wyceniane według metody portfelowej	1 619 194	1 440 737
Kredyty i pożyczki udzielone - brutto	76 128 921	59 673 181
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki portfelowej utraty wartości	(1 363 864)	(1 237 180)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki zindywidualizowanej utraty wartości	(467 191)	(569 899)
Odpisy na ekspozycje spełniające przesłanki grupowej utraty wartości (IBNR)	(475 673)	(526 312)
Odpisy - razem	(2 306 728)	(2 333 391)
Kredyty i pożyczki udzielone - netto	73 822 193	57 339 790

Umowy leasingu finansowego i leasingu operacyjnego

Leasing finansowy

Bank nie posiada istotnych należności i zobowiązań z tytułu leasingu finansowego.

Leasing operacyjny

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki z posiadania leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres użytkowania przedmiotu leasingu.

Definicję leasingu operacyjnego spełniają również umowy najmu i dzierżawy zawierane przez Bank w ramach normalnej działalności operacyjnej. Wszystkie umowy zawierane są na warunkach rynkowych.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące umów leasingu operacyjnego zawartych przez Bank.

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31.12.2007	31.12.2006
Dla okresu:		
do 1 roku	93 407	86 602
od 1 roku do 5 lat	211 329	273 749
powyżej 5 lat	144 681	166 887
Razem	449 417	527 238

Opłaty leasingowe i subleasingowe ujęte jako koszt danego okresu, w okresie od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku wyniosły 77 821 tysięcy złotych (w okresie od 1 stycznia 2006 roku do 31 grudnia 2006 roku 145 300 tysięcy złotych).

26. Inwestycyjne papiery wartościowe

	31.12.2007	31.12.2006
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	5 868 369	6 835 581
emitowane przez banki centralne	2 633 505	2 640 272
emitowane przez pozostałe banki	57 619	1 162 081
emitowane przez inne podmioty finansowe	233 754	134 783
emitowane przez podmioty niefinansowe	673 881	801 986
emitowane przez Skarb Państwa	1 093 563	1 170 431
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	1 176 047	926 028
Utrata wartości inwestycyjnych papierów wartościowych	(26 816)	(30 014)
Razem inwestycyjne papiery wartościowe netto	5 841 553	6 805 567

zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych

	2007	2006
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		
Stan na początek okresu	6 805 567	1 857 578
Różnice kursowe	(1 595)	(249)
Zwiększenia	4 464 988	20 609 788
Zmniejszenia (wykup)	(5 371 858)	(15 672 312)
Zmiany wartości godziwej	(55 549)	10 762
Stan na koniec okresu	5 841 553	6 805 567

Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według terminów zapadalności według wartości księgowej

Na dzień 31 grudnia 2007 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży						
emitowane przez banki centralne	-	-	-	2 633 505	-	2 633 505
emitowane przez pozostałe banki	-	-	-	55 377	-	55 377
emitowane przez inne podmioty finansowe	1 353	140 685	90 861	-	423	233 322
emitowane przez podmioty niefinansowe	136 030	107 292	6 546	394 154	5 716	649 738
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	-	613 488	480 075	1 093 563
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 617	5 501	124 669	556 492	486 769	1 176 048
Razem	140 000	253 478	222 076	4 253 016	972 983	5 841 553

Średnia rentowność papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2007 roku wyniosła 6,05 %.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości nominalnej:

- bony wekslowe 2 150
- obligacje korporacyjne w PLN 833 468
- obligacje korporacyjne w EUR 24 723
- obligacje komunalne 1 171 442
- obligacje skarbowe 1 125 000
- obligacje NBP 2 551 112

Na dzień 31 grudnia 2006 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży						
emitowane przez banki centralne	-	-	-	-	2 640 272	2 640 272
emitowane przez pozostałe banki	-	-	1 101 852	57 987	-	1 159 839
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	129 146	117	-	320	129 583
emitowane przez podmioty niefinansowe	826	189 335	2 022	584 315	2 916	779 414
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	-	1 170 431	-	1 170 431
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	1 143	71 599	581 958	271 328	926 028
Razem	826	319 624	1 175 590	2 394 691	2 914 836	6 805 567

Średnia rentowność papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2006 roku wyniosła 4,93%.

Na dzień 31 grudnia 2006 roku portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży obejmował następujące papiery wartościowe ujmowane w wartości godziwej:

- bony wekslowe 166 000
- obligacje korporacyjne 571 273
- obligacje korporacyjne w EUR 22 562
- obligacje komunalne 917 990
- obligacje skarbowe 1 106 000
- obligacje emitowane przez banki 1 100 000
- obligacje NBP 2 551 112

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz 31 grudnia 2006 roku Bank nie posiadał papierów wartościowych w portfelu utrzymywanym do terminu zapadalności.

27. Inwestycje w jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone

Na dzień 31 grudnia 2007 roku inwestycje Banku w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych zostały ujęte w cenach nabycia skorygowanych o odpisy z tytułu utraty wartości.

Poniższe zestawienie przedstawia indywidualne wartości udziałów Banku w poszczególnych podmiotach podporządkowanych.

31 grudnia 2007 roku

Nazwa jednostki	Wartość brutto	Utrata wartości	Wartość bilansowa
Podmioty zależne			
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	205 785	-	205 785
KREDOBANK SA	307 365	-	307 365
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	128 288	-	128 288
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	4 503	-	4 503
Inteligo Financial Services SA	59 602	-	59 602
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	55 500	-	55 500
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	40 000	-	40 000
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	18 566	(10 666)	7 900
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA* (dawny PKO/Credit Suisse Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA)	69 054	-	69 054
Przedsiębiorstwo Informatyki Bankowej "Elbank" Sp. z o.o. (w likwidacji)	6	(6)	-
International Trade Center Sp. z o.o. (w likwidacji)	33	(33)	-
Podmioty współzależne			
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	17 498	-	17 498
Grupa Centrum Haffnera Sp. z o.o.	44 371	-	44 371
Podmioty stowarzyszone			
Bank Pocztowy SA	146 500	(33 500)	113 000
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	15 531	(15 531)	-
Ekogips SA (w upadłości)	5 400	(5 400)	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	1 500	-	1 500
Agencja Inwestycyjna CORP SA	29	-	29
Razem	1 119 531	(65 136)	1 054 395

31 grudnia 2006 roku

Nazwa jednostki	Wartość brutto	Utrata wartości	Wartość bilansowa
Podmioty zależne			
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	205 785	-	205 785
KREDOBANK SA	144 605	-	144 605
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	128 288	-	128 288
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	4 503	-	4 503
Inteligo Financial Services SA	59 602	-	59 602
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	55 500	-	55 500
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	30 000	-	30 000
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	18 566	-	18 566
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA* (dawny PKO/Credit Suisse Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA)	69 054	-	69 054
Przedsiębiorstwo Informatyki Bankowej "Elbank" Sp. z o.o. (w likwidacji)	6	(6)	-
International Trade Center Sp. z o.o. (w likwidacji)	33	(33)	-
Podmioty współzależne			
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	17 498	-	17 498
Grupa Centrum Haffnera Sp. z o.o.	44 371	-	44 371
Podmioty stowarzyszone			
Bank Pocztowy SA	146 500	(33 500)	113 000
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	15 531	(15 531)	-
Ekogips SA (w upadłości)	5 400	(5 400)	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	1 500	-	1 500
Agencja Inwestycyjna CORP SA	29	-	29
Razem	946 771	(54 470)	892 301

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności:

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk (strata) netto	% udziałów
31.12.2007					
Bank Pocztowy SA	3 098 960	2 848 798	256 025	29 090	25,0001%
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	36 825	2 550	11 700	1 809	37,53%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	14 653	9 575	312	42	33,33%
Agencja Inwestycyjna CORP SA	4 027	2 486	14 471	315	22,31%
Razem	3 154 465	2 863 409	282 508	31 256	---
31.12.2006					
Bank Pocztowy SA	2 627 410	2 409 372	236 116	24 367	25,0001%
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka S.A.	38 289	6 733	12 225	2 274	37,53%
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	11 028	6 204	178	140	33,33%
Agencja Inwestycyjna "CORP" SA	3 818	2 255	14 265	374	22,31%
Razem	2 680 545	2 424 564	262 784	27 155	---

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe pochodzą ze sprawozdań finansowych odpowiednich spółek sporządzonych zgodnie z Polskimi Standardami Rachunkowości. Dane za 2006 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku Bank nie posiadał udziału w zobowiązaniach warunkowych jednostek stowarzyszonych, nabytych wspólnie z innymi inwestorami.

W 2007 roku miały miejsce następujące zdarzenia w PKO BP:

a) dotyczące KREDOBANKU SA

W dniu 20 kwietnia 2007 roku PKO BP SA podpisała z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju warunkową umowę nabycia przez PKO BP SA akcji KREDOBANK SA. Przedmiotem transakcji było 6 194 908 483 sztuk akcji KREDOBANK SA o łącznej wartości nominalnej 61 949 084,83 UAH. Nabywany pakiet akcji stanowi 28,2486% w kapitale zakładowym Spółki i uprawnia do 28,2486% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki. Warunkiem koniecznym do realizacji transakcji było uzyskanie zezwolenia Narodowego Banku Ukrainy. W dniu 26 lipca 2007 roku, po otrzymaniu zezwolenia Narodowego Banku Ukrainy, została przeprowadzona transakcja nabycia akcji KREDOBANK SA. Cena nabycia wyniosła 17 348 177,00 EUR. W wyniku realizacji powyższej transakcji PKO BP SA posiada akcje KREDOBANK SA stanowiące łącznie 98,1815% kapitału zakładowego Spółki i uprawniające do 98,1815% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki.

b) dotyczące Bankowego Funduszu Leasingowego SA

W dniu 2 sierpnia 2007 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowy Fundusz Leasingowy SA o łączną kwotę 10 milionów złotych. Wszystkie akcje w podwyższonym kapitale zostały objęte przez PKO BP SA. Po zarejestrowaniu ww. emisji PKO BP SA posiada łącznie akcje stanowiące 100% kapitału zakładowego BFL SA i uprawniające do 100% głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

28. Wartości niematerialne

Za okres zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Patenty i licencje	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Cena nabycia na 1 stycznia 2007 roku z uwzględnieniem umorzenia	611 437	115 021	726 458
Zakupy	-	296 043	296 043
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	16 308	-	16 308
Amortyzacja	(108 192)	(2 408)	(110 600)
Transfery	292 754	(292 754)	-
Pozostałe zmiany wartości*	(2 536)	1 937	(599)
Wartość bilansowa netto	809 771	117 839	927 610
<i>Na dzień 1 stycznia 2007 roku</i>			
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	1 276 516	128 640	1 405 156
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	(665 079)	(13 619)	(678 698)
Wartość bilansowa netto	611 437	115 021	726 458
<i>Na dzień 31 grudnia 2007 roku</i>			
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	1 567 880	131 387	1 699 267
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	(758 109)	(13 548)	(771 657)
Wartość bilansowa netto	809 771	117 839	927 610

* Pozycja „Pozostałe zmiany wartości” w grupie Patenty i licencje zawiera głównie przejęte z inwestycji w oprogramowanie

Istotną wartością niematerialną z punktu widzenia Banku są nakłady poniesione na Zintegrowany System Informatyczny (ZSI). Łączna wartość nakładów na ZSI w latach 2003–2007 wyniosła 704 045 tysięcy złotych (odpowiednio do dnia 31 grudnia 2006 roku 534 527 tysięcy złotych).

Za okres zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku	Patenty i licencje	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Cena nabycia na 1 stycznia 2006 roku z uwzględnieniem umorzenia	183 133	342 173	525 306
Zakupy	-	287 977	287 977
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(29 424)	(2 257)	(31 681)
Amortyzacja	(49 875)	(2 497)	(52 372)
Transfery	507 603	(507 603)	-
Pozostałe zmiany wartości*	-	(2 772)	(2 772)
Wartość bilansowa netto	611 437	115 021	726 458
<i>Na dzień 1 stycznia 2006 roku</i>			
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	775 924	352 393	1 128 317
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	(592 791)	(10 220)	(603 011)
Wartość bilansowa netto	183 133	342 173	525 306
<i>Na dzień 31 grudnia 2006 roku</i>			
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	1 276 516	128 640	1 405 156
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	(665 079)	(13 619)	(678 698)
Wartość bilansowa netto	611 437	115 021	726 458

* Pozycja „Pozostałe zmiany wartości” w grupie Patenty i licencje zawiera głównie przejęte z inwestycji w oprogramowanie

W okresie od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku PKO BP SA poniosła nakłady inwestycyjne związane z nabyciem środków trwałych i wartości niematerialnych w kwocie 599 943 tysięcy złotych (w okresie od 1 stycznia 2006 roku do 31 grudnia 2006 roku 479 133 tysięcy złotych).

29. Rzeczowe aktywa trwałe

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Grunty i budynki, w tym nieruchomości inwestycyjne	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	1 950 083	2 371 953	23 959	241 951	348 716	4 936 662
Zwiększenia, w tym:	2 767	1 453	79	305 486	31	309 816
Nabycie i inne zmiany	2 767	1 453	79	305 486	31	309 816
Zmniejszenia, w tym:	(32 755)	(248 012)	(12 659)	(6 229)	(22 543)	(322 198)
Likwidacja i sprzedaż	(25 029)	(245 372)	(12 354)	-	(20 924)	(303 679)
Inne	(7 726)	(2 640)	(305)	(6 229)	(1 619)	(18 519)
Transfery z nakładów na środki trwałe	41 507	186 363	1 054	(269 903)	40 979	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 961 602	2 311 757	12 433	271 305	367 183	4 924 280
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(430 564)	(1 973 790)	(21 979)	-	(301 727)	(2 728 060)
Zwiększenia, w tym:	(66 551)	(131 242)	(1 437)	-	(15 583)	(214 813)
Amortyzacja okresu	(65 870)	(130 361)	(1 358)	-	(15 565)	(213 154)
Inne	(681)	(881)	(79)	-	(18)	(1 659)
Zmniejszenia, w tym:	10 149	246 401	12 560	-	21 920	291 030
Likwidacja i sprzedaż	9 212	244 255	12 254	-	20 736	286 457
Inne	937	2 146	306	-	1 184	4 573
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(486 966)	(1 858 631)	(10 856)	-	(295 390)	(2 651 843)
Odpisy aktualizujące						
Saldo otwarcia	(50 406)	(79)	-	(700)	(35)	(51 220)
Zwiększenia	49 149	79	-	-	35	49 263
Saldo zamknięcia	(1 257)	-	-	(700)	-	(1 957)
Wartość netto	1 473 379	453 126	1 577	270 605	71 793	2 270 480
Saldo otwarcia	1 469 113	398 084	1 980	241 251	46 954	2 157 382
Saldo zamknięcia	1 473 379	453 126	1 577	270 605	71 793	2 270 480

Wartość pozabilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2007 roku na mocy umów leasingu finansowego oraz umów dzierżawy z opcją zakupu wynosi 3 623 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2006 roku wyniosła 2 041 tysięcy złotych). W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Banku do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku	Grunty i budynki, w tym nieruchomości inwestycyjne	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	1 945 255	2 346 287	33 807	209 706	334 410	4 869 465
Zwiększenia, w tym:	-	-	-	193 446	-	193 446
Nabycie i inne zmiany	-	-	-	193 446	-	193 446
Zmniejszenia, w tym:	(11 752)	(93 107)	(9 848)	(5 369)	(6 173)	(126 249)
Likwidacja i sprzedaż	(11 752)	(89 496)	(9 848)	-	(6 106)	(117 202)
Inne	-	(3 611)	-	(5 369)	(67)	(9 047)
Transfery z nakładów na środki trwałe	16 580	118 773	-	(155 832)	20 479	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	1 950 083	2 371 953	23 959	241 951	348 716	4 936 662
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(368 563)	(1 926 967)	(29 131)	-	(293 420)	(2 618 081)
Zwiększenia, w tym:	(65 294)	(139 938)	(2 484)	-	(14 358)	(222 074)
Amortyzacja okresu	(63 996)	(139 628)	(2 484)	-	(11 892)	(218 000)
Inne	(1 298)	(310)	-	-	(2 466)	(4 074)
Zmniejszenia, w tym:	3 293	93 115	9 636	-	6 051	112 095
Likwidacja i sprzedaż	3 293	89 315	9 636	-	6 051	108 295
Inne	-	3 800	-	-	-	3 800
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(430 564)	(1 973 790)	(21 979)	-	(301 727)	(2 728 060)
Odpisy aktualizujące						
Saldo otwarcia	(50 221)	-	-	-	-	(50 221)
Zwiększenia	(185)	(79)	-	(700)	(35)	(999)
Saldo zamknięcia	(50 406)	(79)	-	(700)	(35)	(51 220)
Wartość netto	1 469 113	398 084	1 980	241 251	46 954	2 157 382
Saldo otwarcia	1 526 471	419 320	4 676	209 706	40 990	2 201 163
Saldo zamknięcia	1 469 113	398 084	1 980	241 251	46 954	2 157 382

W 2007 i 2006 roku PKO BP SA nie otrzymała odszkodowań od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat.

W grupie rzeczowych aktywów trwałych „Grunty i budynki, w tym nieruchomości inwestycyjne” znajdują się grunty, które nie podlegają amortyzacji. Największą pozycję stanowi prawo wieczystego użytkowania gruntu w Warszawie o wartości księgowej 25 640 tysięcy złotych, którego wartość godziwa szacowana przez niezależnego rzeczoznawcę jest wyższa od wartości księgowej o około 19 330 tysięcy złotych. Nie występują ograniczenia dotyczące praw do zbycia tych nieruchomości, a także nie istnieją zobowiązania umowne ich dotyczące.

Poniżej przedstawiono wartości przychodów/kosztów związanych z nieruchomościami inwestycyjnymi Banku.

	2007	2006
Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych (w tym: koszty napraw i utrzymania), które w danym okresie nie przyniosły przychodów z czynszów	1 439	1 339

30. Inne aktywa

	31.12.2007	31.12.2006
Rozrachunki z tytułu transakcji zrealizowanych przy użyciu kart	148 343	138 384
Należności od odbiorców	156 938	98 776
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	21 377	66 174
Należności z tytułu działalności dewizowej	15 892	5 244
Należności od budżetu z tytułu prowadzonej przez PKO BP SA dystrybucji znaków wartościowych	8 373	10 850
Zapasy związane z działalnością eksploatacyjną, uboczną i inwestycyjną	9 910	12 778
Rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	6 614	40 811
Inne*	62 252	59 330
Razem	429 699	432 347

* W pozycji „Inne” znajdują się na dzień 31 grudnia 2007 roku m.in. rozrachunki międzybankowe i międzyoddziałowe, należności z zakresu gospodarki własnej oraz należności z tytułu innych operacji z podmiotami finansowymi, nie finansowymi, budżetowymi.

31. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

PKO BP SA posiadała następujące aktywa stanowiące zabezpieczenie następujących zobowiązań własnych:

Zobowiązania z tytułu transakcji sell-buy-back (SBB)

Na dzień 31 grudnia 2007 roku zabezpieczenie zobowiązań wynikających z transakcji typu SBB stanowiły:

	31.12.2007	31.12.2006
Obligacje skarbowe:		
wartość nominalna	158 911	741 886
wartość bilansowa	160 943	746 656
Bony skarbowe:		
wartość nominalna	2 360	19 270
wartość bilansowa	2 281	19 896

Fundusz ochrony środków gwarantowanych

Fundusz ochrony środków gwarantowanych Bank PKO BP SA tworzy zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz. U. z 2000 roku Nr 9, poz. 131 z późniejszymi zmianami).

	31.12.2007	31.12.2006
Wartość funduszu	202 824	144 575
Wartość nominalna zabezpieczenia	201 000	146 000
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
Termin wykupu zabezpieczenia	24.06.2008	24.03.2007
Wartość bilansowa zabezpieczenia	208 173	146 215

Wartość aktywów na pokrycie Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu, zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

Fundusz gwarancyjny giełdy

Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenia, wykonywanych przez DOM MAKLERSKI PKO BP SA operacji papierami wartościowymi są zdeponowane w KDPW w ramach Funduszu gwarancyjnego giełdy.

	31.12.2007	31.12.2006
Fundusz gwarancyjny giełdy	8 120	5 487

Każdy uczestnik bezpośredni, który posiada status uczestnika rozliczającego, zobowiązany jest do dokonania wpłaty do funduszu rozliczeniowego, gwarantującego rozliczanie transakcji giełdowych objętych tym funduszem. Wysokość wpłat uzależniona jest od wartości obrotu danego uczestnika i jest codziennie aktualizowana przez KDPW SA.

32. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	31.12.2007	31.12.2006
Do 1 miesiąca	1 279	1 387
Razem zobowiązania wobec Banku Centralnego	1 279	1 387

Na dzień 31 grudnia 2007 roku stopa oprocentowania wynosiła 0,0071% a na dzień 31 grudnia 2006 roku stopa oprocentowania wynosiła 0,0071%.

33. Zobowiązania wobec innych banków

	31.12.2007	31.12.2006
Rachunki bieżące	95 000	176 494
Depozyty innych banków	3 485 953	3 680 162
Inne depozyty z rynku pieniężnego	43 502	19 212
Razem zobowiązania wobec innych banków	3 624 455	3 875 868

34. Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku PKO BP SA nie posiadała pozostałych zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

35. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2007	31.12.2006
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	15 269 967	12 460 418
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	6 642 774	5 966 667
Depozyty terminowe	8 535 866	6 453 102
Inne	91 327	40 649
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	4 688 024	3 160 927
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	3 549 004	2 235 107
Depozyty terminowe	1 031 971	798 259
Inne	107 049	127 561
Zobowiązania wobec ludności	65 288 555	66 655 727
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	28 868 302	24 574 830
Depozyty terminowe	36 297 530	42 062 758
Inne	122 723	18 139
Razem zobowiązania wobec klientów	85 246 546	82 277 072

36. Zobowiązania podporządkowane

W czwartym kwartale 2007 roku Bank wyemitował obligacje podporządkowane o łącznej wartości 1 600 700 tysięcy złotych, o 10-letnim terminie wymagalności. Obligacje są oprocentowane w półrocznych okresach odsetkowych. Odsetki od obligacji są naliczane od wartości nominalnej według zmiennej stopy procentowej równej stawce WIBOR 6M, powiększonej o marżę równą 100 pb. p.a.

stan na 31 grudnia 2007

Zobowiązanie podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin wymagalności/wykupu	Stan obowiązań (tys. zł)
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	6,35%	30.10.2017	1 614 885

zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	2007
Stan na początek okresu	-
Zwiększenia (z tytułu):	1 614 885
emisji obligacji podporządkowanych	1 597 341
odsetek od obligacji podporządkowanych	17 544
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 614 885

W 2006 roku Bank nie zaciągał zobowiązań podporządkowanych.

37. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2007	31.12.2006
Koszty do zapłacenia	198 251	188 140
Przychody pobierane z góry	197 154	174 704
Inne zobowiązania (z tytułu)	1 025 916	1 562 729
zobowiązania wobec dostawców	28 209	36 852
rozliczenia międzybankowe i międzyoddziałowe	124 650	571 812
zobowiązania z tytułu rozliczeń w operacjach papierami wartościowymi	322 897	230 586
zobowiązania z tytułu operacji z podmiotami niefinansowymi	66 083	93 591
rozliczenia publiczno-prawne	131 650	152 052
zobowiązania z tytułu działalności dewizowej	64 176	76 464
zobowiązania z tytułu kart płatniczych	41 120	3 541
zobowiązania w zakresie działalności inwestycyjnej i gospodarki własnej	33 525	56 765
zobowiązania z tytułu zwrotu kredytobiorcom nadpłat w związku z umorzeniem zadłużenia wobec budżetu państwa	33 341	30 895
zobowiązania wobec UOKiK	16 597	16 597
rozliczenia instrumentów finansowych	17 447	517
rozliczenie zakupu maszyn i urządzeń oraz materiałów robót i usług dotyczących budowy środków trwałych	58 328	114 656
zobowiązania z tytułu pozostałych rozliczeń	25 639	85 909
zobowiązania z tytułu pobranych zasiłków kasowych	9 225	9 989
pozostałe*	53 029	82 503
Razem	1 421 321	1 925 573

* Pozycja „pozostałe” obejmuje na dzień 31 grudnia 2007 roku m.in. zobowiązania z tytułu przekazów bankowych i innych zleceń do wypłaty, zobowiązania oddziału operacyjnego PKO BP SA wobec ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych PKO BP SA z tytułu zdeponowanych przez OSW środków, zobowiązania z tytułu rozliczenia środków klientów przeznaczonych na nabycie jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego, zobowiązania z tytułu sprzedanych znaków wartościowych, zobowiązania z tytułu obsługi zastępczej z Poczta Polska oraz zobowiązania wobec instytucji ubezpieczeniowych.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 PKO BP SA nie posiadała zobowiązań, w przypadku których nie wywiązywałaby się z płatności wynikających z zawartych umów.

38. Rezerwy

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na 1 stycznia 2007 roku	4 886	317 426	18 382	83 875	424 569
Utworzenie/aktualizacja rezerw	1 955	3 331	48 746	69 761	123 793
Rozwiązanie rezerw	-	-	(39 504)	(55 813)	(95 317)
Stan rezerw na dzień 31 grudnia 2007 roku	6 841	320 757	27 624	97 823	453 045

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 79 129 tysięcy złotych oraz rezerwę sekurytyzacyjną w kwocie 9 894 tysięcy złotych, która została opisana szerzej w Nocie 6.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na 1 stycznia 2006 roku	5 614	210 764	16 627	92 027	325 032
Utworzenie/aktualizacja rezerw	-	110 526	4 539	41 981	157 046
Rozwiązanie rezerw	(728)	(3 864)	(2 784)	(50 133)	(57 509)
Stan rezerw na dzień 31 grudnia 2006 roku	4 886	317 426	18 382	83 875	424 569

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 37 000 tysięcy złotych oraz rezerwę sekurytyzacyjną w kwocie 39 290 tysięcy złotych, która została opisana szerzej w Nocie 6.

Rezerwy na sprawy sporne utworzone zostały w wysokości oczekiwanych wpływów korzyści ekonomicznych.

39. Świadczenia pracownicze

W dniu 10 listopada 2004 roku na mocy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002 r., Nr 171, poz. 1397 z późniejszymi zmianami) oraz § 14 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 35, poz. 303) nastąpiło przyznanie akcji pracowniczych jednostki dominującej jej pracownikom. W wyniku przydziału pracownicy otrzymali 105 000 000 akcji, co stanowi 10,5 % udziału w kapitale zakładowym jednostki dominującej.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku w Banku nie występowały istotne programy świadczeń pracowniczych.

40. Środki Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)

W bilansie Bank dokonał kompensaty aktywów i zobowiązań Funduszu, ze względu na fakt, że aktywa ZFŚS nie stanowią aktywów Banku. W związku z tym, saldo z tytułu ZFŚS w bilansie Banku na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku wyniosło zero.

W poniższym zestawieniu przedstawiono rodzaje oraz wartość księgową aktywów i kosztów związanych z ZFŚS:

	31.12.2007	31.12.2006
Pożyczki udzielone pracownikom	92 769	96 284
Środki pieniężne na rachunku ZFŚS	36 481	17 845

	2007	2006
Odpisy dokonane na rzecz ZFŚS w okresie	29 396	29 306
Bezzwrotne wydatki ZFŚS w okresie	14 276	15 286

41. Zobowiązania warunkowe

Na dzień 31 grudnia 2007 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte submisją:

Nazwa emitenta papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Kwota do jakiej Bank zobowiązał się zaangażować w przypadku realizacji umowy gwarancyjnej	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	725 517	2009-12-31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	bony wekslowe	299 529	2009-12-31	Umowa Emisji Bonów Wekslowych PKO BP S.A.
Podmiot A	obligacje komunalne	213 000	2011-12-31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	149 833	2012-01-02	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	94 534	2011-11-30	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E**	obligacje korporacyjne	17 792	2009-12-30	Umowa Emisji Obligacji*
Łącznie pozostałe, których wartość jednostkowa wynosi poniżej 15 mln złotych	obligacje komunalne	49 839		Umowa Emisji Obligacji*
Suma		1 550 044		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji

** Dłużne papiery wartościowe denominowane w EUR po przeliczeniu na PLN

Na dzień 31 grudnia 2006 roku funkcjonowały następujące programy papierów wartościowych objęte subemisją:

Nazwa emitenta papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Kwota do jakiej Bank zobowiązał się zaangażować w przypadku realizacji umowy gwarancyjnej	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Spółka A	obligacje korporacyjne	349 720	2009-12-31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	174 365	2011-11-30	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	bony wekslowe	69 920	2009-12-30	Umowa Emisji Bonów Wekslowych PKO BP SA
Spółka F	obligacje korporacyjne	50 000	2008-02-27	Umowa Emisji Obligacji*
Podmiot C	obligacje komunalne	40 500	2017-12-31	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E **	obligacje korporacyjne	22 911	2009-12-30	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka G	obligacje korporacyjne	21 000	2008-06-30	Umowa Emisji Obligacji*
Łącznie pozostałe, których wartość jednostkowa wynosi poniżej 15 mln złotych	obligacje komunalne i korporacyjne	81 500		Umowa Emisji Obligacji*
Suma		809 916		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji

** Dłużne papiery wartościowe denominowane w EUR po przeliczeniu na PLN

Wszystkie papiery wartościowe objęte przez Bank subemisją, zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdach i nieznajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

42. Potencjalne zobowiązania

Według stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku, łączna wartość postępowań, w których Bank jest pozwanym wynosiła 177 916 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2006 roku 295 162 tysięcy złotych), a kwota łącznej wartości postępowań z powództwa Banku wynosiła 73 891 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2006 roku 84 886 tysięcy złotych).

Poniżej przedstawiono opis najistotniejszych spraw spornych PKO BP SA:

a) Postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2001 roku na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku podmiotom zewnętrznym. Dnia 29 grudnia 2006 roku UOKiK uznał wspomniane praktyki za ograniczające konkurencję oraz nakazał ich zaniechania, jednocześnie nakładając m.in. na PKO BP SA karę pieniężną w kwocie 16 597 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2007 roku Bank posiada zobowiązanie na powyższą kwotę. Bank złożył odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK do sądu okręgowego w dniu 19 stycznia 2007 roku. Prezes UOKiK przekazał pod koniec października 2007 roku całość dokumentacji do Sądu Okręgowego w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, tj. odwołania banków od decyzji, zażalenia banków na rygor natychmiastowej wykonalności nadany rozstrzygnięciu decyzji oraz zażalenia banków na koszty postępowania. Sąd rozpoczął czynności wynikające z kodeksu postępowania cywilnego, w tym m.in. zawiadamiał strony do udzielenia odpowiedzi na odwołania. Do dnia 31 grudnia 2007 nie nastąpiły dalsze zmiany w przedmiotowej sprawie.

b) Roszczenia restrykcyjne w stosunku do nieruchomości posiadanych przez PKO BP SA

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego toczy się sześć postępowań administracyjnych o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji publicznej, a dotyczących nieruchomości posiadanych przez Bank, które to postępowania, w przypadku ich negatywnego dla Banku rozstrzygnięcia skutkować mogą zgłoszeniem roszczeń restrykcyjnych. Zważywszy na aktualny stan przedmiotowych postępowań dotyczących stwierdzenia nieważności decyzji i orzeczeń organów administracji publicznej, nie jest obecnie możliwe określenie ich ewentualnych negatywnych skutków finansowych dla Banku. Ponadto w odniesieniu do trzech nieruchomości Banku zostały zgłoszone roszczenia przez byłych właścicieli. W stosunku do dwóch z nieruchomości toczą się postępowania sądowe. W przypadku jednej nieruchomości są prowadzone negocjacje mające na celu uregulowanie stanu prawnego tych nieruchomości. Do dnia 31 grudnia 2007 nie nastąpiły dalsze zmiany w przedmiotowej sprawie. Sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku nie zawiera korekt związanych z potencjalnymi zobowiązaniami w zakresie roszczeń restrykcyjnych.

Zarząd PKO BP SA uważa, że prawdopodobieństwo zaistnienia poważnych roszczeń wobec Banku z tytułu powyższych postępowań jest niewielkie.

Udzielone zobowiązania finansowe

	31.12.2007	31.12.2006
Udzielone zobowiązania finansowe razem:	24 298 778	22 583 330
na rzecz podmiotów finansowych	642 077	1 807 501
na rzecz podmiotów niefinansowych	23 426 294	19 078 888
na rzecz budżetu	230 407	1 696 941
w tym: udzielone zobowiązania nieodwołalne	8 856 029	10 296 573

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

Gwarancje i poręczenia	31.12.2007	31.12.2006
Podmioty finansowe	375 775	213 317
Podmioty niefinansowe	3 578 487	2 161 851
Budżet	262 494	137 466
Razem zobowiązania udzielone	4 216 756	2 512 634

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku Bank nie udzielił poręczeń kredytu lub pożyczki ani nie udzielił gwarancji jednostce zależnej lub innemu podmiotowi, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10% kapitałów własnych Banku.

Informacje na temat rezerw utworzonych na pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne i finansowe znajdują się w Nocie 38.

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2007 roku

	Do 1 miesiąca łącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	5 993 577	818 672	7 941 418	7 429 592	2 115 519	24 298 778
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	722 130	91 207	957 373	2 050 374	395 672	4 216 756
Razem	6 715 707	909 879	8 898 791	9 479 966	2 511 191	28 515 534

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2006 roku

	Do 1 miesiąca łącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	4 886 135	1 115 041	7 806 604	6 659 340	2 116 210	22 583 330
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	614 486	93 537	501 669	1 221 633	81 309	2 512 634
Razem	5 500 621	1 208 578	8 308 273	7 880 973	2 197 519	25 095 964

Pozabilansowe zobowiązania otrzymane

	31.12.2007	31.12.2006
Zobowiązania otrzymane:	3 985 062	5 066 028
1. finansowe	540 849	808 541
2. gwarancyjne	3 444 213	4 257 487

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku Bank nie posiadał aktywów obciążonych zastawem zabezpieczającym.

Uprawnienie do sprzedaży lub obciążenia zastawem zabezpieczenia ustanowionego na rzecz Banku

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku na rzecz Banku nie ustanowiono zabezpieczeń, które Bank był uprawniony sprzedać lub obciążyć innym zastawem, w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

43. Kapitał zakładowy

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2007 roku oraz dnia 31 grudnia 2006 roku nie wystąpiły żadne zmiany w wysokości kapitału zakładowego jednostki dominującej.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku kapitał zakładowy PKO BP SA wynosił 1 000 000 tysięcy złotych i składało się na niego 1 000 000 tysięcy akcji o wartości nominalnej 1 PLN (na dzień 31 grudnia 2006 roku: 1 000 000 tysięcy złotych, 1 000 000 tysięcy akcji o wartości nominalnej 1 PLN) – akcje w pełni opłacone.

Na dzień 31 grudnia 2007 roku w obrocie znajdowało się 485 056 tysięcy akcji (na dzień 31 grudnia 2006 roku 490 000 tysięcy akcji).

Na dzień 31 grudnia 2007 roku oraz na dzień 31 grudnia 2006 roku jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone Banku nie posiadały akcji PKO BP SA.

Dane na temat posiadaczy akcji PKO BP SA zostały przedstawione w Nocie 1.

44. Pozostałe kapitały i niepodzielony wynik finansowy

	31.12.2007	31.12.2006
Kapitał zapasowy	5 591 995	4 529 604
pozostały	5 591 995	4 529 604
Wycena portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	(42 445)	3 729
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 070 000	1 070 000
Pozostałe kapitały rezerwowe	1 390 000	1 385 000
Razem	8 009 550	6 988 333

45. Informacje uzupełniające do rachunku przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31.12.2007	31.12.2006
Kasa, środki w Banku Centralnym	4 594 084	4 543 677
Bieżące należności od instytucji finansowych	4 438 425	9 335 966
Razem	9 032 509	13 879 643

Przepływy z działalności operacyjnej – inne korekty

	2007	2006
Wycena, naliczone odsetki, dyskonto, premia od dłużnych papierów wartościowych pomniejszona o podatek odroczone	(9 181)	(63 107)
Likwidacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(36 466)	55 274
Wycena, odpisy aktualizujące dotyczące udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych	10 665	95 214
Pozostałe	-	(250)
Inne korekty - razem	(34 982)	87 131

Objaśnienie przyczyn różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu pozycji oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych

(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	2007	2006
Przychody ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(83 684)	(15 115)
Koszty sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	11 680	12 608
Wynik ze sprzedaży aktywów zaklasyfikowanych do aktywów do zbycia zgodnie z MSSF 5	-	(21 296)
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej - razem	(72 004)	(23 803)
Odsetki i dywidendy	2007	2006
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży, wykazywane w działalności inwestycyjnej	(202 603)	(258 095)
Otrzymane dywidendy wykazywane w działalności inwestycyjnej	(55 092)	(18 308)
Odsetki i dywidendy - razem	(257 695)	(276 403)
Zmiana stanu należności od banków	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	8 002 841	(718 277)
Zmiana stanu odpisów na należności od banków	53	1 426
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(4 897 541)	1 964 025
Zmiana stanu razem	3 105 353	1 247 174
Zmiana stanu pożyczek i kredytów udzielonych klientom	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(16 482 403)	(11 287 943)
Zmiana stanu rezerwy na należności od klientów	26 663	533 796
Zmiana stanu razem	(16 455 740)	(10 754 147)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(251 521)	1 932 833
Przeniesienie zaciągnięcia/splaty pożyczek długoterminowych od banków do działalności finansowej	(2 053 330)	621
Zmiana stanu razem	(2 304 851)	1 933 454
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	2 969 474	6 390 192
Korekta związana z wprowadzeniem MSSF dotycząca wyceny według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej skorygowanej o podatek odroczony	(282 064)	(54 000)
Zmiana stanu razem	2 687 410	6 336 192
Zmiana stanu rezerw	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	20 098	37 867
Odpisy z tytułu utraty wartości należności od banków	(53)	(1 426)
Odpisy z tytułu utraty wartości należności od klientów	(26 663)	(533 796)
Zmiana stanu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotycząca wyceny portfela do sprzedaży ujętej w odroczonym podatku	10 831	(1 922)
Zmiana stanu razem	4 213	(499 277)

(w tysiącach złotych)

Zmiana stanu pozostałych zobowiązań	2007	2006
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	1 110 633	259 393
Przeniesienie spłaty odsetek od pożyczek otrzymanych od innych niż banki instytucji finansowych, wykazywane w działalności finansowej	23 195	2 676
Przeniesienie wpływów z tytułu emisji własnej	(1 597 374)	-
Zmiana stanu razem	(463 546)	262 069

46. Transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo

Terminy spłat transakcji mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do dziesięciu lat. Wszystkie opisane poniżej transakcje z podmiotami powiązanymi kapitałowo i personalnie zostały zawarte na warunkach nie odbiegających od warunków rynkowych.

31 grudnia 2007 roku

Podmiot	Rodzaj powiązania	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	Jednostka zależna	-	-	688	443	405	107	107	-
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Jednostka zależna	96 044	93 909	31 872	5 030	5 027	38 027	718	-
KREDOBANK SA	Jednostka zależna	257 428	204 846	1 140	16 325	16 325	391	391	4 802
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka zależna	118 810	-	29 967	34	34	1 290	818	3 285
Inteligo Financial Services SA	Jednostka zależna	-	-	81 385	1 560	15	61 666	3 154	-
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Jednostka zależna	518	-	16 845	2 978	38	30 440	279	1 200
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Jednostka zależna	535 394	302 472	12 207	29 108	26 861	6 039	113	442 515
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Jednostka zależna	-	-	5 986	4	4	29	29	-
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Jednostka zależna	14 491	-	35 136	126 120	125 223	774	788	-
Fort Mokotów Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	5 086	8	8	428	422	-
POMERANKA Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	39 487	39 310	7 129	1 582	1 542	923	923	27 879
Wilanów Investments Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	10 150	10 150	5 136	343	343	471	471	16 183
ARKADIA Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	16 300	16 300	707	163	163	-	-	-
Bankowy Leasing Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	35 480	35 480	1 160	30	30	21	21	64 520
BFL Nieruchomości Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	35 990	35 990	1 039	1	1	17	17	2 000
Finanse - Agent Transferowy Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	264	5	5	40	40	-
CENTRUM HAFNERA Sp. z o.o.	Jednostka współzależna	-	-	4 842	18	18	325	325	3 582
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	Jednostka współzależna	30 057	29 891	544	1 292	1 292	76	38	1 001
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	-	-	15 834	475	475	6	6	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	-	-	782	45	45	9	9	3 224
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	49 400	48 696	1 033	678	678	10	10	131 833
Promenada Sopocka Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	15 204	15 013	1 066	285	285	15	15	27 617
Bank Pocztowy SA	Jednostka stowarzyszona	2	-	3 539	41	30	710	326	1 834
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Jednostka stowarzyszona	996	-	4	91	91	35	-	508
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Jednostka stowarzyszona	-	-	10 155	1	1	223	223	-
Agencja Inwestycyjna „CORP” SA	Jednostka stowarzyszona	468	-	10	1 255	-	2 340	-	-
RAZEM		1 256 219	832 057	273 556	187 915	178 939	144 412	9 243	731 983

31 grudnia 2006 roku

Podmiot	Rodzaj powiązania	Należności netto	w tym kredyty brutto	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	Jednostka zależna	104 374	103 608	19 948	14 948	5 066	39 400	338	-
Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA	Jednostka zależna	-	-	1 495	4	4	275	275	-
Powszechne Towarzystwo Emerytalne BANKOWY SA	Jednostka zależna	-	-	2 125	774	760	688	688	-
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych "eService" SA	Jednostka zależna	228	-	8 589	2 011	1 077	23 402	312	-
Bankowy Fundusz Leasingowy SA	Jednostka zależna	613 617	502 137	15 169	25 861	24 762	1 638	13	274 048
Inteligo Financial Services SA	Jednostka zależna	314	-	61 875	1 444	14	63 925	1 953	-
KREDOBANK SA	Jednostka zależna	196 890	132 405	587	8 087	147	-	-	65 075
PKO Inwestycje Sp. z o.o.	Jednostka zależna	8 905	-	4 347	38	36	837	324	3 285
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Jednostka zależna	-	-	7 606	93 990	93 984	155	155	195
POMERANKA Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	16 133	16 053	19 609	1 363	1 363	288	288	17 297
Wilanów Investments Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	3 333	3 333	21 815	2 466	2 466	990	990	23 000
Fort Mokotów Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	32 984	256	256	703	703	-
Finanse - Agent Transferowy Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio zależna	-	-	1 146	4	4	58	58	-
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	Jednostka współzależna	-	-	8 759	42	42	220	220	3 831
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	Jednostka współzależna	25 214	25 211	2 368	54	54	49	49	7 169
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	8 692	8 605	108	401	401	7	7	30 856
Kamienica Morska Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	537	534	22	16	16	-	-	2 926
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	2 059	2 055	234	1 941	1 941	39	39	191 038
Promenada Sopocka Sp. z o.o.	Jednostka pośrednio współzależna	6 224	6 156	885	461	461	12	12	39 436
Agencja Inwestycyjna „CORP” SA	Jednostka stowarzyszona	223	-	-	1 454	-	4 016	52	-
Bank Pocztowy SA	Jednostka stowarzyszona	3	-	8 602	14	-	63	63	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Jednostka stowarzyszona	-	-	2 365	1	1	197	197	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	Jednostka stowarzyszona	2 918	2 000	1	143	143	14	-	586
INTER FINANCE Polska Sp. z o.o.	Jednostka stowarzyszona	-	-	468	1	1	13	13	-
RAZEM		989 664	802 097	221 107	155 774	132 999	136 989	6 749	658 742

47. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi

W bilansie Banku wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa. Największe zaangażowania kredytowe zostały przedstawione w Nocie 3. Warunki tych transakcji nie odbiegają od warunków rynkowych.

Na mocy ustawy z dnia 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1115 z późniejszymi zmianami), PKO BP SA otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych. W ramach realizacji przez budżet państwa ustawowych obowiązków, Bank w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku zaliczył do przychodów kwotę 122 183 tysiące złotych (w 2006 roku 155 032 tysiące złotych) z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela. W tym okresie Bank otrzymał kasowo kwotę 107 348 tysięcy złotych (w 2006 roku 135 236 tysięcy złotych) z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela. Różnica w wysokości 14 835 tysięcy złotych (w 2006 roku 19 796 tysięcy złotych) pomiędzy przychodami memoriałowymi przypadającymi za dany okres, a przychodami za ten okres otrzymanymi kasowo jest wykazana w bilansie Banku w pozycji „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

PKO BP SA otrzymuje prowizję za prowadzenie rozliczeń związanych z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych. Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2007 roku PKO BP SA otrzymała prowizję w kwocie 5 168 tysięcy złotych (za rok zakończony dnia 31 grudnia 2006 roku w kwocie 4 619 tysięcy złotych), która jest wykazana w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu prowizji”.

W dniu 29 listopada 2000 roku przyjęto ustawę o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. Nr 122, poz. 1310), która weszła w życie 1 stycznia 2001 roku. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z kredytów mieszkaniowych „starego” portfela spowodowało neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów. Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w przypadku nie dokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytu w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i skutkuje wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytu i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć, zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczeniem 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych przez spółdzielnie mieszkaniowe. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa, zgodnie z instytucją poręczenia, wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

Od 1 stycznia 1996 roku Bank został generalnym dystrybutorem znaków wartościowych. Kwota przekazana przez budżet z tego tytułu w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku wyniosła 27 146 tysięcy złotych (w 2006 roku 61 198 tysięcy złotych) i w całości zaewidencjonowana została w przychody Banku, ujęta w pozycji „Przychody z tytułu prowizji”.

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku Bank zaliczył również do przychodów z tytułu prowizji kwotę 74 tysięcy złotych (w 2006 roku 113 tysiące złotych) z tytułu wynagrodzenia za czynności związane z obsługą rekompensat dla emerytów i rencistów, którzy w 1991 roku utracili wzrosty lub dodatki do emerytur i rent, należnych z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz dla pracowników sfery budżetowej, którym w drugim półroczu 1991 i w pierwszym półroczu 1992 nie znowelizowano wynagrodzeń. Kwota została wykazana w pozycji „Przychody z tytułu prowizji”.

Dom Maklerski pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zwartej 11 lutego 2003 roku pomiędzy Ministrem Finansów, jako Emitentem a PKO BP SA. Dom Maklerski na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji. Z tego tytułu Dom Maklerski otrzymał w 2007 roku 33 604 tysięcy złotych (w 2006 roku 48 085 tysięcy złotych).

Istotne transakcje PKO BP SA z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa

Transakcje zostały zawarte na warunkach nie odbiegających od rynkowych.

Podmiot	31.12.2007			31.12.2006		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym
Podmiot 1	305 456	-	484 204	-	3 083	-
Podmiot 2	268 266	-	23 000	345 527	74 000	23 000
Podmiot 3	190 227	6 808	86 500	257 292	94 130	162 708
Podmiot 4	152 065	78 024	52 800	-	69 199	-
Podmiot 5	128 395	133 387	316 550	132 125	71 578	240 879
Podmiot 6	109 345	-	92 219	75 647	126 600	96 298
Podmiot 7	102 651	13 240	40 597	-	-	68 943
Podmiot 8	101 206	85 439	728 282	-	-	-
Podmiot 9	91 021	-	-	109 225	-	-
Podmiot 10	65 252	-	18 748	-	4 778	-
Podmiot 11	60 912	-	-	-	-	-
Podmiot 12	53 020	2 692	146 980	-	19 588	-
Podmiot 13	36 063	2 490	-	32 601	49 000	10 674
Podmiot 14	35 820	-	-	-	-	-
Podmiot 15	31 718	31 775	62 282	-	59 721	32 000
Pozostałe istotne zaangażowania	202 241	1 680 370	1 229 488	642 737	1 502 883	1 421 605
Razem	1 933 658	2 034 225	3 281 650	1 595 154	2 074 560	2 056 107

48. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego Banku

a) krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wynagrodzenia otrzymane od PKO BP SA

Nazwisko i imię	Stanowisko	2007	2006
Zarząd Banku			
Juszczak Rafał	Prezes Zarządu Banku	237	128
Skrzypek Sławomir	p. o. Prezesa Zarządu Banku, Wiceprezes Zarządu	112	224
Podsiadło Andrzej	Prezes Zarządu	-	222
Małecki Kazimierz	Wiceprezes, I Zastępca Prezesa Zarządu	-	270
Działak Robert	Wiceprezes Zarządu	206	-
Skowroński Adam	Wiceprezes Zarządu	124	-
Kwiatkowski Wojciech	Wiceprezes Zarządu	200	32
Michalak Aldona	Wiceprezes Zarządu	102	-
Berenika Duda-Uhryn	Wiceprezes Zarządu	97	-
Klimczak Mariusz	Wiceprezes Zarządu	128	-
Świątkowski Stefan	Wiceprezes Zarządu	169	-
Myjak Jarosław	Wiceprezes Zarządu	-	32
Sokał Zdzisław	Wiceprezes Zarządu	120	128
Demianiuk Danuta	Wiceprezes Zarządu	-	237
Kamiński Piotr	Członek Zarządu	-	164
Obłękowski Jacek	Wiceprezes Zarządu, Członek Zarządu	160	268
Szewczyk Krystyna	Członek Zarządu	-	143
Razem świadczenia krótkoterminowe dla członków Zarządu		1 655	1 848
Rada Nadzorcza Banku			
Głuchowski Marek	Przewodniczący Rady Nadzorczej	76	20
Samojlik Bazyl	Przewodniczący Rady Nadzorczej	-	30
Pałaszek Urszula	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	34	32
Siemiątkowski Tomasz	Sekretarz Rady Nadzorczej	34	20
Zdanowski Krzysztof	Sekretarz Rady Nadzorczej	-	16
Skowroński Adam	Członek Rady Nadzorczej	31	20
Czapiewski Maciej	Członek Rady Nadzorczej	24	-
Michałowski Jerzy	Członek Rady Nadzorczej	34	20
Winnik-Kalemba Agnieszka	Członek Rady Nadzorczej	34	20
Kokoszcyński Ryszard	Członek Rady Nadzorczej	-	30
Kasiewicz Stanisław	Członek Rady Nadzorczej	-	30
Giryn Andrzej	Członek Rady Nadzorczej	-	30
Osiatyński Jerzy	Członek Rady Nadzorczej	5	32
Siwek Czesława	Członek Rady Nadzorczej	-	16
Szymański Władysław	Członek Rady Nadzorczej	-	30
Razem świadczenia krótkoterminowe dla członków Rady Nadzorczej		272	346
Razem świadczenia krótkoterminowe		1 927	2 194

Wynagrodzenia otrzymane od jednostek podporządkowanych PKO BP SA

Nazwisko i imię	Stanowisko	2007	2006
Zarząd Banku			
Juszczak Rafał	Prezes Zarządu Banku	395	43
Podsiadło Andrzej	Prezes Zarządu	-	121
Działak Robert	Wiceprezes Zarządu	168	-
Adam Skowroński	Wiceprezes Zarządu	23	-
Klimczak Mariusz	Wiceprezes Zarządu	68	-
Małecki Kazimierz	Wiceprezes, I Zastępca Prezesa Zarządu	-	32
Demianiuk Danuta	Wiceprezes Zarządu	-	56
Skrzypek Sławomir	p. o. Prezesa Zarządu Banku, Wiceprezes Zarządu	5	149
Świątkowski Stefan	Wiceprezes Zarządu	91	-
Kwiatkowski Wojciech	Wiceprezes Zarządu	83	-
Rada Nadzorcza Banku			
Agnieszka Winnik-Kalemba	Członek Rady Nadzorczej	222	62
Marek Gluchowski	Przewodniczący Rady Nadzorczej	65	-
Razem świadczenia krótkoterminowe dla Członków Rady Nadzorczej		287	62
Razem świadczenia krótkoterminowe		1 120	463

b) świadczenia po okresie zatrudnienia

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2006 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia.

c) pozostałe świadczenia długoterminowe

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2006 roku nie wypłacono świadczeń zaliczanych do „pozostałych świadczeń długoterminowych”.

d) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2006 roku nie wypłacono świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy.

e) płatności w formie akcji własnych

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2007 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2006 roku nie wypłacono świadczeń w formie płatności akcjami własnymi.

Kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożyczki świadczone przez Bank na rzecz kierownictwa i pracowników

	31.12.2007	31.12.2006
Pracownicy	850 624	612 301
Członkowie Zarządu	5 036	352
Członkowie Rady Nadzorczej Banku	513	254
Razem	856 173	612 907

Warunki oprocentowania i terminy spłaty należności nie odbiegają od warunków rynkowych i terminów spłaty dla podobnych produktów bankowych.

49. Objasnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym

Poniżej zaprezentowano zestawienie istotnych zmian wprowadzonych do wcześniej publikowanych danych w celu zapewnienia porównywalności

Tytuł (w zakresie przekształconych pozycji)	2006 prezentowany poprzednio	2006 dane porównawcze	Różnica
Przychody z tytułu odsetek	5 357 933	5 381 545	23 612 ¹⁾
Koszty z tytułu odsetek	(1 658 806)	(1 658 984)	(178) ¹⁾
Przychody z tytułu prowizji i opłat	2 103 395	2 151 063	47 668 ¹⁾
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(385 711)	(401 200)	(15 489) ¹⁾
Pozostałe przychody operacyjne	214 330	158 080	(56 250) ^{1), 2)}
Pozostałe koszty operacyjne	(79 927)	(79 290)	637 ^{1), 2)}

¹⁾ Zmiana sposobu prezentacji wybranych przychodów i kosztów Domu Maklerskiego

²⁾ Zmiana sposobu prezentacji odpisów na inne aktywa

Tytuł (w zakresie przekształconych pozycji)	31.12.2006 prezentowany poprzednio	31.12.2006 dane porównawcze	Różnica
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	391 177	997 432	606 255 ³⁾
Pochodne instrumenty finansowe	1 199 751	1 199 349	(402) ³⁾
do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	11 214 660	11 373 301	158 641 ³⁾
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	57 220 980	57 339 790	118 810 ⁴⁾
Inwestycje w jednostki podporządkowane	1 005 611	892 301	(113 310) ⁴⁾
Inne aktywa	437 847	432 347	(5 500) ⁴⁾
Zobowiązania wobec innych banków	3 717 350	3 875 868	158 518 ³⁾
Pochodne instrumenty finansowe	1 098 853	1 097 796	(1 057) ³⁾
Zobowiązania wobec klientów	81 670 039	82 277 072	607 033 ³⁾

³⁾ Przeniesienie SBB ze zobowiązań pozabilansowych

⁴⁾ Zmiana sposobu prezentacji zwrotnych dopłat do kapitału na rzecz spółek podporządkowanych

50. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

W dniu 8 lutego 2008 roku Bank zawarł umowę kredytu z jednym z klientów PKO BP SA („Kredytobiorcą”). Przedmiotem umowy jest udzielenie Kredytobiorcy kredytu inwestycyjnego w wysokości do 1.230.000.000 zł, przeznaczonego na sfinansowanie części kosztów nabycia przez Kredytobiorcę aktywów finansowych. Umowa o udzielenie kredytu inwestycyjnego została zawarta na okres 10 lat. Umowa zostanie zabezpieczona m.in. w postaci zastawu rejestrowego na aktywach finansowych oraz na wierzytelnościach z rachunków bankowych Kredytobiorcy. Oprocentowanie kredytu inwestycyjnego oparte jest na stawce WIBOR 6M powiększonej o marżę Banku, płatne co 6 miesięcy.

W dniu 25 lutego 2008 roku Urszula Pałaszek złożyła rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej PKO BP SA.

W dniu 26 lutego 2008 roku następujący członkowie Rady Nadzorczej PKO BP SA złożyli rezygnację z funkcji Członka Rady Nadzorczej PKO BP SA:

- Marek Głuchowski,
- Agnieszka Winnik-Kalemba,
- Tomasz Siemiątkowski,
- Jerzy Michałowski.

Ponadto, w dniu 26 lutego 2008 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO BP SA odwołało ze składu Rady Nadzorczej PKO BP SA Macieja Czapiewskiego.

Jednocześnie Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO BP SA powołało w skład Rady Nadzorczej PKO BP SA następujące osoby:

- Marzenę Piszczek,
- Jerzego Osiatyńskiego,
- Jana Bossaka,
- Eligiusza Jerzego Krześniaka,
- Romana Sobieckiego,
- Ryszarda Wierzbę,

Zgodnie z podjętą uchwałą ww. osoby zostały powołane z dniem 26 lutego 2008 roku do końca obecnej kadencji i na następną kadencję Rady Nadzorczej Banku.

Zgodnie z podjętą uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKO BP SA Urszula Pałaszek została powołana w skład Rady Nadzorczej Banku następnej kadencji.

Decyzją Ministra skarbu Państwa z dnia 6 lutego 2008 roku:

- Pani Marzena Piszczek została wyznaczona na Przewodniczącą Rady Nadzorczej Banku,
- Pan Eligiusz Jerzy Krześniak wyznaczony został na Wiceprzewodniczącą Rady Nadzorczej Banku.

W dniu 6 marca 2008 roku wpłynęło do Banku zawiadomienie o posiedzeniu sądu w sprawie próby ugodowej z wniosku nabywcy pierwszej z transakcji sprzedaży wierzytelności opisanych w Nocie 6 sprawozdania finansowego. Wartość roszczeń nie objętych utworzoną przez Bank na dzień 31 grudnia 2007 roku rezerwą na niniejszą transakcję, wynosząca 34 630 tysięcy złotych dotyczy wierzytelności zakwestionowanych przez nabywcę po upływie terminu zgłaszania reklamacji. W ocenie Banku brak jest podstaw do uznania niniejszych roszczeń.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

08.04.2008	Rafał Juszcak	Prezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Berenika Duda - Uhryn	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Robert Działak	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Mariusz Klimczak	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Wojciech Kwiatkowski	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Aldona Michalak	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Adam Skowroński	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)
08.04.2008	Stefan Świątkowski	Wiceprezes Zarządu Banku	 (podpis)

Podpis osoby, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych

08.04.2008

Danuta Szymańska

Dyrektor Banku
(podpis)